

كُنَّا أَلَا الْمُنْتَكَا
فِي مَخْرَجِ الْخَطِّ الْعَرَبِيِّ

تأليف الشيخ المدرّس
أبي الفاسم بن سدبيرة

طبع مطبعتي السيل في
بغداد سنة ١٢١١

١٨٩٣
١٣١١

MANUEL ÉPISTOLAIRE

DE

LANGUE ARABE

8° X
10870

OUVRAGES DU MÊME AUTEUR

D PETITE GRAMMAIRE ARABE, à l'usage des écoles primaires et des classes élémentaires dans les lycées et collèges. — Premier livre : *Alphabet et Syllabaire*. 1 fr.

D COURS PRATIQUE DE LANGUE ARABE, *cours complet d'arabe parlé*. 3e édit., revue et augmentée, 1 vol. in-18, relié percaline. 5 fr.

R COURS PRATIQUE DE LANGUE ARABE, *cours élémentaire d'arabe parlé*. 1 vol. in-18, relié percaline. 3 fr. 50

R DICTIONNAIRE FRANÇAIS-ARABE *de la langue parlée en Algérie*, 4e édition, revue et augmentée. 1 gros vol. in-16, relié percaline. 5 fr.

R DICTIONNAIRE ARABE-FRANÇAIS *de la langue parlée en Algérie*, 1 gros vol. in-16, relié percaline. 5 fr.

R DIALOGUES FRANÇAIS-ARABES, 2e édition, refondue et augmentée, 1 vol. in-16, relié percaline. 3 fr.

R COURS DE LITTÉRATURE ARABE. *Sujets de versions* tirés du Mostatref, des Mille et une Nuits, des Fables de Bidpai, des Prairies d'or, etc., etc., 2e édition ; à l'usage des aspirants à la prime, au baccalauréat, au brevet de langue arabe, et des candidats interprètes. 1 gros vol. in-18, relié percaline. 10 fr.

L COURS DE LANGUE KABYLE (*dialecte Zouaoua*). Grammaire, Versions, Contes, Fables, Kanouns, Chansons, Poésies, etc., à l'usage des aspirants à la prime et au brevet de langue kabyle. 1 vol. grand in-18, relié percaline. 8 fr.

D UNE MISSION EN KABYLIE *sur les dialectes berbères et l'assimilation des Indigènes*. Une petite brochure de 71 pages. 1 fr.

D COURS GRADUÉ DE LETTRES ARABES MANUSCRITES. — Première partie : *Lettres et rapports* ; Deuxième partie : *Lettres d'examens*. 1 vol. in-4e. 5 fr.

SOUS PRESSE : **Petite grammaire d'Arabe régulier.**

MANUEL ÉPISTOLAIRE
DE
LANGUE ARABE

A L'USAGE DES

LYCÉES, COLLÈGES & ÉCOLES NORMALES DE L'ALGÉRIE

CADRE ÉPISTOLAIRE

FORMULAIRE ADMINISTRATIF

LETTRES MANUSCRITES DIVERSES

AVEC

TRANSCRIPTION, NOTES ET VOCABULAIRE

PAR

BELKASSEM BEN SEDIRA

ASSESSEUR A LA COUR D'APPEL,
PROFESSEUR A L'ÉCOLE DES LETTRES ET A L'ÉCOLE NORMALE,
CHEVALIER DE LA LÉGION D'HONNEUR,
OFFICIER DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE,
COMMANDEUR DU NICHAN DE TUNIS,
MEMBRE DE LA SOCIÉTÉ ASIATIQUE DE PARIS.

ALGER

ADOLPHE JOURDAN, LIBRAIRE-ÉDITEUR

IMPRIMEUR-LIBRAIRE DE L'ACADÉMIE

4, Place du Gouvernement, 4

1893

(C)

Dédicace

A MONSIEUR CHARLES JEANMAIRE

RECTEUR DE L'ACADÉMIE D'ALGER.

MONSIEUR LE RECTEUR,

Depuis que vous êtes à la tête de notre grande Académie, l'enseignement de l'arabe a toujours été l'objet d'une de vos plus constantes préoccupations. Il n'y a pas bien longtemps, vous preniez l'initiative de faire rédiger, par une Commission compétente, des programmes destinés à assurer le succès de cet enseignement dans nos établissements secondaires. Plus récemment encore, vous faisiez créer, à l'École normale primaire d'Alger, une Section spéciale de jeunes maîtres auxquels je suis chargé d'apprendre les idiomes arabe et kabyle.

Vos efforts doivent être secondés par tous ceux qui, avec juste raison, s'intéressent à l'œuvre civilisatrice de la France dans le Nord de l'Afrique. Pour moi, j'essaye, par mon enseignement et par mes publications, de travailler dans ce sens, heureux si mon modeste concours peut être de quelque utilité au but que vous poursuivez sans relâche, pour le bien de la Patrie et de l'humanité. Vous connaissiez déjà ma petite collection de livres classiques. Je l'augmente aujourd'hui de ce Manuel épistolaire, que je prends la liberté de vous dédier : il ne saurait être placé sous un meilleur patronage.

Veillez l'agréer, Monsieur le Recteur, comme un sincère hommage de gratitude, de respect et de dévouement.

BELKASSEM BEN SEDIRA.

Alger, le 3 septembre 1893.

PRÉFACE

Le *Cours gradué de lettres arabes manuscrites* que j'ai récemment fait paraître s'adresse au grand public de tous les pays où l'on s'occupe de la connaissance approfondie de nos idiomes indigènes. Mais, en Algérie, nous avons affaire à une autre catégorie d'étudiants qui n'ont pas moins droit à notre vive sollicitude. Il s'agit des élèves de nos lycées, collèges et écoles normales primaires, auxquels mon nouveau Manuel est particulièrement destiné : ils ne sauraient, j'ose l'affirmer, trouver un meilleur guide pour la préparation, sûre et rapide, aux examens de la *prime* de 2e classe, comme à ceux des *brevets* d'arabe et de kabyle.

Je n'ai donc pas besoin d'insister davantage sur l'utilité de ce livre. J'ajouterai seulement qu'il réunit, sous un format commode et classique, environ cent formules de *lettres manuscrites*, administratives ou privées, avec la traduction presque littérale des seize premières, données comme modèles. Elles sont généralement graduées et suffisamment courtes pour être apprises par cœur ou faites en devoirs, selon l'emploi du temps de nos établissements universitaires. Il y a évidemment, intérêt à procéder de cette façon, qui encourage et inspire le goût de l'étude.

Il est un autre point qui n'a pas été négligé et dont l'importance n'échappera à personne : c'est la transcription en écriture ordinaire et très lisible des *cinquante* spécimens calqués sur les originaux :

elle permet à l'élève de travailler seul, de ne consulter le maître que sur les passages douteux et une fois la tâche remplie. Cette tâche est encore aplanie par de nombreuses notes, graphiques ou grammaticales, et un vocabulaire complet des termes contenus dans les textes, le tout écrit de la main de mon fils aîné, CHARLES SEDIRA, qui, plusieurs fois déjà, m'avait prêté sa précieuse collaboration.

Tel est, en quelques mots, ce *Manuel épistolaire*, que je crois appelé à rendre à nos jeunes arabisants des services non moins réels que ceux que leur rendent, chaque jour, mes précédentes publications. Puissé-je ne pas me tromper dans cette légitime espérance !

B. S.

MANUEL ÉPISTOLAIRE
DE
LANGUE ARABE

DU CADRE ÉPISTOLAIRE

Le *cadre* ordinaire d'une lettre arabe se réduit à quatre choses essentielles :

- 1° *La louange à Dieu, etc. ;*
- 2° *Les compliments d'usage, plus ou moins variés, mais toujours proportionnés au rang du destinataire ;*
- 3° *Le sujet de la lettre, ordinairement précédé des mots ENSUITE, APRÈS, IL SUIT, CERTES, etc. ;*
- 4° *Les salutations finales, accompagnées du nom de celui qui écrit et de la date, quelquefois placée en haut, à la française.*

Quand c'est un supérieur qui écrit à un subordonné, il commence ou fait commencer sa correspondance comme il suit :

- « *Louange à Dieu... De la part de...* »
« *Au caïd un tel... Salut... Ensuite, vous devez* », etc.
-

TRADUCTION

DES

SEIZE PREMIÈRES FORMULES ÉPISTOLAIRES

I

Louange à Dieu seul. Gloire à Lui ! Qu'Il soit exalté !

A notre ami, qui nous est le plus cher des hommes, M. un tel. Que le salut soit sur vous, ainsi que la miséricorde de Dieu et sa bénédiction ! Ensuite, ô ami, j'ai appris que vous...

Voilà (ce que j'avais à vous dire). Salut de la part de votre ami sincère : un tel. Que Dieu le préserve ! Ainsi soit-il !

II

Louange à Dieu. C'est Lui dont nous implorons le secours.

A la seigneurie de celui qui est doué d'un esprit sage et éclairé, et que nous considérons comme notre père, M. un tel. Que Dieu le protège par sa bonté ! Amen ! Que le salut complet, accompagné des grâces et des faveurs divines, soit sur vous et sur tous vos proches et amis ! Ensuite, certes (sachez que)...

Salut de la part de celui qui a tracé ces caractères, votre élève et fils : un tel. — A la date du second jour du mois d'octobre, année 1874.

III

Louange à Dieu seul. Tout le commandement appartient à Dieu.

A l'illustre, l'honoré, M. un tel. Que le salut soit sur vous, ainsi que la miséricorde de Dieu et ses bénédictions ! Ensuite, (vous saurez que) j'ai reçu une lettre...

Voilà ce que nous avons à vous dire ; nous vous le faisons connaître. Puissiez-vous continuer à vivre sous la protection de Dieu et sous sa garde ! Salut de la part du pauvre, de l'humble devant les bienfaits de son Dieu, le Riche, le Puissant : un tel, négociant à la ville de Constantine, la bien-gardée de Dieu.

IV

Louange à Dieu seul. Que sa grandeur et son élévation soient proclamées dans son Empire !

A notre élève et l'objet de notre extrême affection, un tel. Que le salut soit sur vous ! Ensuite, comment se fait-il qu'il y a environ un mois depuis que...

Saluez de ma part tous les parents et amis. Écrit dans les derniers (jours) du mois d'août 1874.

V

Louange à Dieu. Il n'y a de secours ni de puissance qu'en Dieu, le Très-Haut, le Magnifique.

A la seigneurie de l'honorable, du vertueux, du vénérable, M. un tel, caïd des Oulad un tel. Que Dieu le protège et le garde ! Que le salut soit sur vous et sur tous ceux qui se rattachent à vous par les liens de la parenté ! Ensuite, (je vous informe) que...

Plus rien à ajouter, si ce n'est le bien à vous souhaiter. A vous mille saluts, depuis le commencement jusqu'à la fin de cette lettre, de la part de celui qui l'a écrite : un tel, Directeur de l'école arabe-française.

VI

Louange à Dieu. Il n'a pas d'associé. Il n'y a d'adorable que Lui. Au considérable, à l'excellent, l'honorable, notre ami, qui nous est le plus cher des hommes, M. un tel, cheikh de la tribu des Beni un tel.

Saluts sur vous par milliers, ainsi que la miséricorde de Dieu deux fois autant. Ensuite, puisse-t-il résulter du bien de la chose qui va être soumise à votre connaissance. Le porteur de la lettre...

C'est un service personnel que je vous demande. — Salut de la part de votre ami, qui vous désire le bien : un tel, Directeur de l'école de la ville de Mostaganem. — A la date du 6 avril 1873 de l'ère chrétienne correspondant au 9 *s'afar* 1290 de l'hégire.

Annexe de bien (post-scriptum) : Si notre ami a besoin d'une monture ou d'autre chose en fait de...

VII

Louange à Dieu seul. Il n'y a de durable que son Empire.

A la seigneurie de l'excellent, de l'honorable, notre ami sincère un tel. Salut sur vous et sur tous ceux qui font remonter leur origine à vous. Ensuite, je vous informe que...

Salut de la part de votre ami : un tel, Directeur de l'école de la ville de Boussada. Que Dieu lui accorde la paix, ainsi soit-il !

VIII

Louange à Dieu seul. Que Dieu répande ses grâces et ses bénédictions sur notre Seigneur et Maître Mohammed, sur sa famille et sur ses compagnons ; qu'Il leur accorde le salut complet !

A celui dont le nom est sain, le cœur doux, le jugement droit et le rang considérable auprès de Dieu ; au meilleur des seigneurs et au flambeau des ténèbres ! Je désigne par cela (par les épithètes qui précèdent) l'excellent, le très élevé, le magnanime, le très utile, M. un tel. Salut sur vous et sur tous ceux que comprend votre entourage en fait de parents, d'enfants et d'amis. Ensuite...

Quant à nous, sachez que nous jouissons d'un parfait état de santé, n'ayant d'autre désir que de rencontrer votre auguste personne et de nous trouver avec elle dans un moment favorable. Ainsi soit-il !
Salut.

IX

Louange à Dieu seul. Il n'y a de dieu que Lui. Nul autre n'est digne d'adoration.

A la seigneurie du grand, du très illustre, M. l'agha un tel. A vous le meilleur salut, accompagné de la bénédiction et des faveurs divines. Dieu soit béni de ce que vous êtes rentré de voyage en parfaite santé. Quant à la chose dont je vous informe...

A vous mille saluts de la part de votre serviteur, qui embrasse la terre sous vos pas : un tel, adjoint du caïd des Beni un tel.

X

Louange à Dieu seul. C'est de Lui que vient l'assistance.

A l'adjoint du caïd des Oulad un tel. Que le salut soit sur vous, ainsi que la miséricorde et la bénédiction (de Dieu). Ensuite, certes je...

Salut de la part de celui par ordre duquel la présente lettre a été écrite, M. un tel, agha de telle ville et de tout son territoire. Que Dieu le préserve ! Ainsi soit-il !

XI

Louange à Dieu. Salut et bénédiction à tous les envoyés (de Dieu).

Au cheikh un tel. Que le salut soit sur vous. Ensuite, vous êtes averti par la présente que la dame...

Salut de la part de celui par ordre duquel la présente lettre a été écrite, M. le capitaine un tel, chargé des affaires arabes. Que Dieu le rende heureux et juste !

XII

Louange à Dieu. Salut et bénédiction sur ses serviteurs qu'il a élus (les prophètes).

Que Dieu garde et couvre de sa bienveillante protection la personne de l'honorable, de l'excellent, M. le capitaine un tel ! Que Dieu le conserve et le comble de toutes sortes de faveurs ! Ensuite, certes je...

Dieu fasse que cette décoration vous porte bonheur en vous procurant la tranquillité, la paix, la santé, le bien-être et la longévité ! Ensuite, ô excellent ami, si vous désirez quelque chose de notre part, vous n'aurez qu'à nous écrire : nous nous empresserons de vous satisfaire. Salut.

XIII

Louange à Dieu, l'Unique, l'Irrésistible, le Vivant, l'Éternel.

De la part de la servante de Dieu, la dame une telle, fille d'un tel, de telle tribu, domiciliée à tel endroit. A l'excellence du considérable, du très illustre, du magnanime, du très utile, notre Seigneur et Maître, celui sur lequel, après Dieu, nous nous appuyons : M. le Gouverneur général. Que le salut complet soit sur vous, ainsi que les meilleures faveurs divines, comme il convient à votre rang ! Ensuite, la chose espérée de votre généreuse bonté et de votre extrême bienveillance, c'est de me gratifier de...

Puissiez-vous continuer à vivre longtemps et puisse la prospérité vous être durable ! Salut.

XIV

Louange à Dieu.

De la part de M. l'Administrateur de la commune mixte de..., au Caïd un tel. Salut sur vous. Ensuite, vous devez, au reçu de notre présent ordre, inviter les gens de votre tribu à...

Salut de la part de celui par ordre duquel cette lettre a été écrite et qui a apposé son cachet ci-dessus.

XV

Louange à Dieu.

De la part de M. le Procureur général, chef supérieur du parquet

d'Alger, la bien-gardée. Que Dieu le maintienne dans une puissance continuelle et dans un heureux bien-être ! A tous les cadis. Que le salut soit sur vous ! Ensuite, vous devez, au reçu de ma présente circulaire...

XVI

Louange à Dieu, dont la puissance et la gloire sont éternelles.

De la part du serviteur de son Dieu le Très-Haut, qui s'en remet à Lui dans toutes ses affaires. A l'ami très affectionné, au chef très juste, M. le Général commandant la subdivision de Tlemcen. Que le salut complet, universel et général soit sur vous, comme il convient à votre caractère et à votre haute situation ! Ensuite, certes je...

Voilà ce qui a motivé cette information de ma part ; à vous d'apprécier et de prendre une décision.

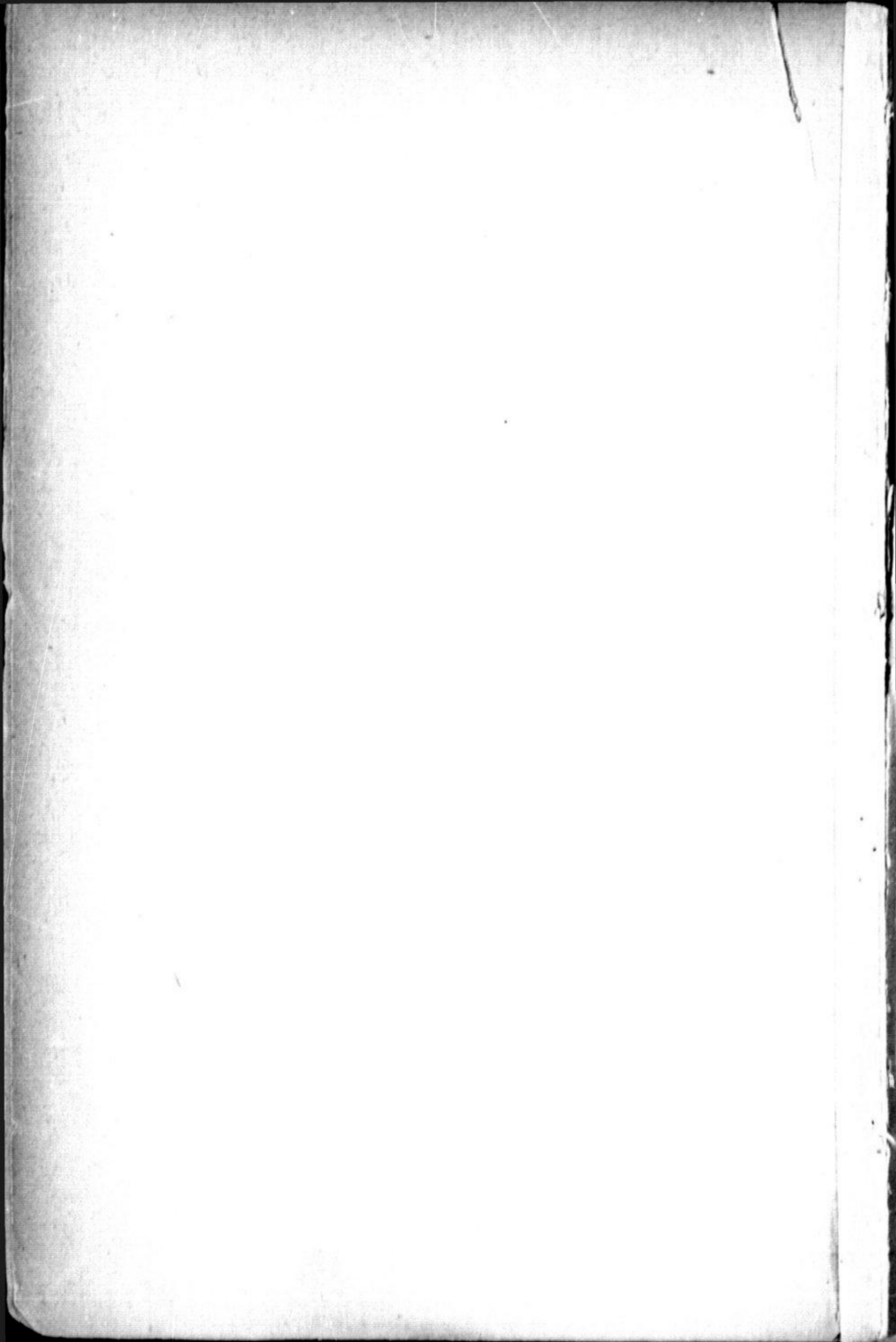
A D R E S S E

L'adresse est ordinairement ainsi conçue :

Puisse-t-elle (la lettre) *parvenir* ou *arriver* (1) à la main de M. un tel, à Constantine, si Dieu veut !

On trouvera plus loin, après le texte arabe du *cadre épistolaire*, un *formulaire administratif* non traduit et destiné à guider les candidats dans la rédaction de ce genre de thèmes proposés aux examens de la *prime*.

(1) Les verbes *parvenir* et *arriver* sont parfois sous-entendus.

CADRE ÉPISTOLAIRE

I

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ سُبْحَانَهُ تَعَالَى
إِلَى مُحِبِّنَا وَاعْتَزَّ النَّاسِ إِلَيْنَا السَّيِّدِ فُلَانِ السَّلَامُ عَلَيْكَ
وَرَوْحَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَمَّا بَعْدُ أُنَبِّئُهَا الْمُحِبَّ فَدَ عَلِمْتُ أَنَّكَ
هَذَا
وَالسَّلَامُ مِنْ مُحِبِّكَ وَصَدِيقِكَ فُلَانِ صَانِعِ اللَّهِ آمِينَ

II

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَبِهِ نَسْتَعِينُ
إِلَى حَضْرَةِ الْأَدِيبِ اللَّيِّبِ شَيْخِنَا وَعِوَضِ أَبِيْنَا السَّيِّدِ فُلَانِ
وَجَفَّةُ اللَّهِ بِمَنْبِهِ آمِينَ السَّلَامُ النَّامَ وَالشَّجِيئَةَ وَالْإِكْرَامَ
عَلَيْكَ وَعَلَى كَأَقْبَةِ أَهْلِكَ وَأَخْبَابِكَ أَمَّا بَعْدُ إِنَّ
وَالسَّلَامَ
مِنْ كَاتِبِ الْخُرُوبِ تَلْمِيزِكَ وَأَبْنِكَ فُلَانِ قَارِئِخ
الْيَوْمِ النَّانِي مِنْ شَهْرِ اِكْتُوبَرِ سَنَةِ ١٨٧٤

III

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ وَالْأَمْرُ لِلَّهِ
 إِلَى الْأَجَلِ الْمُبَجَّلِ السَّيِّدِ فُلَانِ السَّلَامِ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ
 وَبَرَكَاتُهُ يَلِيهِ فِدَا بَلْغَنِي جَوَابِ
 وَهَذَا مَا مَنَّا إِلَيْكُمْ عَزَّ قِنَاكُمْ بِهِ وَدُمْتُمْ فِي أَمْنِ اللَّهِ وَحِبِّهِ
 وَالسَّلَامِ مِنَ الْبَغِيرِ الْخَفِيرِ إِلَى نِعْمَةِ رَبِّهِ الْغَنِيِّ الْفَدِيرِ فُلَانِ
 تاجر ببلد فسنتطينة المحروسة بِاللَّهِ

IV

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ جَلَّ وَعَلَا فِي مَلِكِهِ
 إِلَى قَلَمِيدِنَا وَغَايَةِ وَدَنَا السَّيِّدِ فُلَانِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَلِيهِ
 حَنِيفَ بِكَ الْيَوْمَ نَحْوِ شَهْرٍ مِّنْهُ
 وَتُبَلِّغِ السَّلَامَ مِنِّي إِلَى كَابَةِ الْأَمَلِ وَالْأَخْبَابِ
 كُتِبَ فِي أَوَاخِرِ شَهْرِ غُشْتِ ١٨٧٤ م

V

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ
 حَضْرَةَ الْمُكْرَمِ الرَّحْمَنِ الْمُحْتَرَمِ السَّيِّدِ فُلَانِ فَايِدِ بَنِي فُلَانِ
 أَيَّدَهُ اللَّهُ وَرَعَاهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى كُلِّ مَنْ انْتَسَبَ إِلَيْكَ
 أَمَا بَعْدُ إِنَّ
 وَلَا زَايِدَ سَوَى الْخَيْرِ وَعَلَيْكُمْ أَلْبَسَ السَّلَامَ

ابتداء واختتام من كاتبه فلان شيخ المدرسة المعدة لتعليم
الصّبيان في اللغتين الفرنساوية والعربية

VI

أُحْمَدُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَا مَعْبُودَ سِوَاهُ

إِلَى الْمُعْظَمِ الْبَاضِلِ الْمُكْرَمِ مُحَبَّبِنَا وَأَعَزِّ النَّاسِ إِلَيْنَا السَّيِّدِ
فُلَانِ شَيْخِ عَرْشِ بَنِي فُلَانِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَا أَبَا وَرْحَمَةِ اللَّهِ
أَضْعَافًا وَبَعْدُ الَّذِي يَكُونُ فِي عِلْمِكَ فَهُوَ خَيْرٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
إِنَّ حَامِلَ الْبِرَاءَةِ

هَذَا وَجَّهِي عِنْدَكَ

وَالسَّلَامُ مِنْ مُحَبِّبِكَ وَمُرِيدِ الْخَيْرِ إِلَيْكَ فُلَانِ شَيْخِ الْمَسِيدِ
بِبَنْدِ مُسْتَنْغَانِمِ تَارِيخِ الْيَوْمِ السَّادِسِ مِنْ شَهْرِ ابْرِيْلِ
الْمُسِيحِيِّ الْمُرَافِقِ لِلْيَوْمِ التَّاسِعِ مِنْ شَهْرِ صَفَرِ الْإِسْلَامِيِّ
سنة ١٨٧٣

إِلْعَافِ خَيْرٍ وَإِنْ أَرَادَ مُحَبَّبِنَا زَائِلَةً أَوْ غَيْرَهَا مِنْ

VII

أُحْمَدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ وَلَا يَدُومُ إِلَّا مَلَكُوهُ

حَضْرَةِ الْبَاضِلِ الْمُكْرَمِ مُحَبَّبِنَا وَصَدِيفِنَا فُلَانِ السَّلَامِ عَلَيْكَ
وَمَنْ كَابَةِ مَنْ انْتَمَى إِلَيْكَ أَمَا بَعْدُ الْخَيْرِ أَنْ

وَالسَّلَامُ مِنْ

محبك فلان شبيح المدرسة ببند بوسعادة آمنه الله امين

VIII

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا
وَإِلَى مَنْ اسْمُهُ سَلِيمٌ وَقَلْبُهُ حَلِيمٌ وَرَأْيُهُ مُسْتَنَفِيمٌ وَشَانُهُ عِنْدَ اللَّهِ
عَظِيمٌ سَيِّدِ السَّادَاتِ وَمُتَّبِحِ الظُّلُمَاتِ أَعْنِي بِذَلِكَ الْعَاضِلِ
الْأَرْقِعِ الْهُمَامِ الْأَنْفَعِ السَّيِّدِ فُلَانِ السَّلَامِ عَلَيْكَ وَعَلَى كُلِّ
مَا خَوَاهُ مَجْلِسِكَ مِنْ أَهْلِ كُذْرِيَّةٍ وَأَحْبَابِ أُمَّابَعْدُ
وَأَمَّا نَحْنُ فَاعْلَمْنَا أَنَّ فِي فَاةِ الصِّحَّةِ وَالسَّلَامَةِ وَلَا لَنَا
رَغْبَةَ إِلَّا فِي إِفَاءِ حَضْرَتِكَ الْعَلِيَّةِ وَالاجْتِمَاعِ مَعَهَا فِي سَاعَةِ
سَعِيدَةِ امِينٍ وَالسَّلَامِ

IX

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ لَا إِلَهَ غَيْرُهُ وَلَا مَعْبُودٌ سِوَاهُ
إِلَى حَضْرَةِ الْمُعْظَمِ الْأَرْقِعِ السَّيِّدِ الْأَفَا فُلَانِ عَلَيْكَ أَفْضَلُ
السَّلَامِ مَعَ التَّحِيَّةِ وَالْإِكْرَامِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَجَعْتَ مِنْ
السَّقَرِ بِخَيْرٍ وَعَافِيَةٍ وَأَمَّا الشَّيْءُ الَّذِي أُخْبِرُكَ بِهِ
وَعَدْتِكَ الْبِ سَلَامٍ مِنْ خَدِيمِكَ
وَمُقَبَّلِ الْأَرْضِ تَحْتَ قَدَمِكَ فُلَانِ خَلِيعَةُ فَايِدِ بَنِي فُلَانِ

X

أُحْمَدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ وَبِهِ التَّوْفِيقُ
إِلَى خَلِيعَةِ فَايِدِ أَوْلَادِ فُلَانِ السَّلَامِ عَلَيْكَ مَعَ الرَّحْمَةِ وَالْبَرَكَةِ
يَلِيهِ أَنِّي
وَالسَّلَامِ مِنَ الْمَكْتُوبِ عَنِ إِذْنِهِ السَّيِّدِ فُلَانِ أَفَابُلْدِ كَعْدَا
وَسَائِرِ وَطَنِهَا صَانَهُ اللَّهُ آمِينَ

XI

أُحْمَدُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى الْمُرْسَلِينَ اجْمَعِينَ
بِتَعَرُّفِي بِهِ السَّبْحِ فُلَانِ السَّلَامِ عَلَيْكَ يَلِيهِ إِنْ الْوَلِيَّةِ
وَالسَّلَامِ
مِنَ الْمَكْتُوبِ عَنِ إِذْنِهِ السَّيِّدِ الْفُطَّانِ فُلَانِ مُتَوَلِّيِ أُمُورِ
الْعَرَبِ أَسْعَدَهُ اللَّهُ وَأَرْشَدَهُ

XII

أُحْمَدُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى
حُبِّظَ اللَّهُ بِحَبِطِهِ وَعَمَّ بِجَمِيلِ سِنِّيهِ ذَاتِ الْمُكْرَمِ الْعَاضِلِ
السَّيِّدِ الْفُطَّانِ فُلَانِ صَانَهُ اللَّهُ وَرَعَاهُ وَمِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَعْطَاهُ
أَمَّا بَعْدُ إِنِّي
جَعَلَ اللَّهُ هَذِهِ الشَّيْخَةَ مَبْرُوكَةً عَلَيْكَ بِالسَّهْنَاءِ

والعافية والصحّة والسلامة وطول العمر وثانيًا يا نعم الحبيب
 إن أردت شيئًا منا فعليك بالمكاتبه ونحن نسعى في
 تحصيله لك والسلام

XIII

الحمد لله الواحد الفهار والحي الفيتوم
 عن إذن أمة الله الولية فلانة بنت فلان الفلاني
 الفاطنة بكدا إلى سعادة المعظم الأرفع والهمام
 الأرفع سيّدنا ومولانا ومن على الله وعليه اعتمادنا
 وهو السيد الوالي العام عليك السلام التام و لطايب
 الإنعام كما يليق بذلك المقام وبعد بالمرجو من كريم
 فضلك وجزيل إحسانك ان تنعم عليّ بـ
 و دمت و دامت لك السعادة والسلام

XIV

الحمد لله
 من طرف السيد الكميصار المتصرب ببندة كذا
 المتمرّجة إلى الفايده فلان السلام عليك يليه بالواجب
 عليك بوصول امرنا هذا إليك ان تأمر اناس عرشك
 والسلام مثنى كتبت عن اذنيه الواضع طابعه اغلاء

XV

الْحَمْدُ لِلَّهِ

مِنْ سَعَادَةِ السَّيِّدِ الْوَكِيلِ الْعَامِّ الْحَاكِمِ الْكَبِيرِ عَلَيَّ
الْأُمُورِ الشَّرْعِيَّةِ بِالْجَزَائِرِ الْمُخَمِّيَّةِ أَبْقَاهُ اللَّهُ عِزًّا
دَائِمًا وَخَيْرَ نَائِمٍ إِلَى كَابِتَةِ الْفُضَاةِ السَّلَامِ عَلَيْكُمْ وَبَعْدُ
بَلَاءٌ لَكُمْ يُوْصُولُ رِسَالَتِي هَدِيَّةً إِلَيْكُمْ أَنْ
هَذَا هُوَ الْمَوْكُودُ بِهِ وَعَلَيْهِ الْقَمَلُ

وَالسَّلَامُ

XVI

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَغَدَاةً دَامَ عِزُّهُ وَمَجْدُهُ

مِنْ عَبْدٍ رَبِّهِ تَعَالَى الْمُتَوَكِّلِ عَلَيْهِ فِي جَمِيعِ أُمُورِهِ
إِلَى الْمُحَبَّبِ الْأَوْدِ الْحَاكِمِ الْأَرْشَدِ السَّيِّدِ الْجِنْرَالِ
حَاكِمِ فِئْتِمِ تَلْمِيسَانَ عَلَيْكَ السَّلَامُ التَّامُّ الشَّامِلُ
الْعَامُّ كَمَا يَلِيْفُ بِفَذْرَكَ وَعُلُوٌّ مَنْصَبِكَ وَبَعْدُ
بِإَنَّ وَهَذَا مَا وَجَبَ بِهِ

الْإِعْلَامِ وَالنَّظْرَ لَكُمْ وَالسَّلَامَ

FORMULAIRE ADMINISTRATIF

I

الحمد لله

من طرف السيد الحاكم ببلدة كذا وقفه الله امين الى الفايده
 سي المداني بن الحاج السلام عليك وبعد لا بد لك بوصول
 امرنا هذا اليك ان تجمع الناس الذين لهم قدرة في خدمة
 الطرف والبحاير وتبعثهم لي عزماً عاجلاً للحاجية
 اليهم والسلام به كُتِبَ بتاريخ كذا من شهر كذا عام ١٨٩٣

II

الحمد لله من طرف السيد الحاكم بدائرة كذا امته
 الله بيمته امين الى الشيخ سي احمد بن السياتسي
 السلام عليك اما بعد فد بلغني شكايته في شأن
 البئر المنهوب فقرأ على اربابه فتاملتها وبحثت فيها جتعتين

لي الحف للشاكين ومن شأن ذلك يجب ان البفر بركة الى اربابه
وهذا امرنا اليك وعليه العمل والسلام من المكتوب عن اذنه اعلاه
بتاريخ ٤ محرمي سنة ١٨٩٢ هـ

III

الحمد لله من طرف السيد الحاكم ببلدة كذا صانه الله ورعاه الي
سبع علي بن عمر فايد اولاد زكري السلام عليك يليه انه بلغنا كتابك
ومرنا فولد غاية السرور حيث ذكرت لنا وان ناس حكمك وعافية
تامة طايعين في دفع الغرامة وجادين في مآرب العلاحة
جلته الحمد ومزيد الشكر على ذلك والسلام ممن كتب عن اذنه
بتاريخ ٤ جوان سنة ١٨٩٠ هـ

IV

الحمد لله من طرف سعادة السيد الفبطان حاكم بيرة وعرب
صانه الله ورعاه امين الي القايد سبع عبد الله بن عزوز التسلام

عليك بليه لا بدّ لك بموصول امرنا اليك ان تتعقب العروس النسبي
 كاتبتني في شأنها وتضمن المتهم بسرقتها التي ان يتم البحث
 الواقع في امره ويظهر الحق ان كان سارقا ام لا والسلام من
 المكتوب بامره اعلاه بتاريخ مارس ١٨٨٢م

V

الحمد لله من طرف السيد اليوطنة خليفة حاكم بيرو عرب
 الى الم رابط سي المبروك من فتح الله السلام عليك وبعد انه
 ورد الينا مكتوبك في شأن الطريف التي اردت ان تاخذ عليها
 لساني التي هنا اعلم اننا سرّ حناك في القدرم كيف شئت بيان
 لم يسهل لك السفر على البحر فاندم على البر وكاباس في ذلك
 والسلام وكتب بتاريخ ٣ من شهر جانيح فاتح سنة ١٨٩١م

VI

الحمد لله من طرف السيد الكيصار حاكم بلدة كذا وقفه
 الله امين الى الشيخ فدور السلام عليك اما بعد فخير

به ان تنهي ارباب المواشي او رعاتها عن السرح بها في القديل
 الذي هو للبايدك ولا يفر بوا الغابة ابداً وان خالجهوا
 هذا الامر بلا يلوموا الا انفسهم والسلام كتبت بتاريخ ٦ من
 شهر ابريل ١٨٨١ م

VII

الحمد لله من طرف السيد بلان غليبه المتصرف ببلدة
 كذا الى رئيس دوار نايت ميمون السلام عليك وبعد بموصول
 امرنا هذا اليك يجب عليك ان تستفسر امين الدائرة
 وعماس الحص ومن معهما من الشهود ان كان لهم علم في
 امر سرفة الحماره ومحشها من بحيرة رتها وهو دايرتنا المسمي
 عمروش وتبحث على ذلك غاية البحث وتخبرني بحقيقة
 الامر لئلا تعوت الذابته وولدها ويضيع حق صاحبها
 وإياك والتبريط والسلام

VIII

الحمد لله التي كاقته كثره عرسان البونقطة ومنتاخ دشور
 وادي ريغ من سكرة حتى الى نقرت السلام عليكم وبعد
 فالواجب عليكم ان تعطوا زايلة التي حامل كتابنا هذا القادم
 عنكم وهو المكرم شيخ السيد و نرسلوا معه دايما فارسا
 او تراسا ليدله في الطريق ويرجع من عنده الزايلة
 التي هو راسها وتتهلوا فيه كثيرا وعلى هذا يكون العمل
 والسلام من سعادة السيد الزكماندة الحاكم الكبير بوطن
 الصحراء الواضع طابعه اعلاه امته الله امين
 في ٢٤ جمادى الاولى سنة ١٨٨٢

IX

الحمد لله من طرف سعادة السيد الفبطان متولي
 امور العرب بهذا امته الله الى وايد اولاد سلطان الغرابية
 السلام عليك بليدي اتمه انامي كتابك في شان الرجل المتهم
 بسرفه الماهرة ذكرت لي فيه ان هذا الرجل ليس يسافر
 وانما الماهرة ملك له اراد بيعها فقط فعلى ذلك تراني

فترجته من الحبس وسرّعته يبيعها او يذهب بها
 اين ظهر له وانت ضامن فيما سيقع بعد ذلك والسلام
 بتاريخ ١٨ من جويليت سنة ١٨٨٧

X

الحمد لله
 من طرف السيد الكمي صار حاكم بلدة
 كذا ائتمنه الله الى فايد بي سي سد لجهان السلام عليك وبعد كيف
 يد تعديت امرنا في اتنا اعطيناك تسريح عشرين يوماً
 وانت تجاوزت الشهر بأعلم ان هذا العمل لنس من شأنك
 وانه يستوجب الملام حيث لم نجبرنا بسبب غيبته
 الزايدة على المدة المعلومة والان فلا بد ان ترجع حيناً
 وإلا بأوجب على ان نجعل عليك خطية وإن تهاديت
 في عدم الرجوع بلعله يقع ما يقع من التعطيل
 او العزل والسلام بتاريخ ٩ من شهر مايو

س ١٨٨٧

XI

الحمد لله من طرف السيد الفبطان بلان مُتَوَلِّي
 أَرَّ الْعَرَبِ بِدَايِرَةِ كَذَا وَقَفَهُ اللَّهُ وَرَعَاهُ إِلَى فَايِدِ
 الْعَرَبِ الشَّرَاقَةِ السَّلَامِ عَلَيْكَ وَبَعْدَ إِعْلَامِكَ بِهِ أَنَّهُ طَرَفٌ
 بِسَهْمِي إِنْ بَعْضُ أَتْسِ دَوَارِكِ يَشْتَرُونَ الزَّرْعَ مِنَ الْبَايْتِكِ
 بِالرَّخَاءِ وَيَبِيعُونَهُ بِالْغَلَاءِ إِلَى إِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ لِحْفَهُمْ
 ضَرَرٌ وَمَجَاعَةٌ بِسَبَبِ الْيَبْسِ الْوَافِعِ فِي هَذِهِ السَّنَةِ
 الْمُجْدِبَةِ فَلَا بُدَّ لَكَ حِينَ وُصُولِ كِتَابِنَا هَذَا إِلَيْكَ إِنْ
 تَأْمُرَهُمْ بِأَنْ يَكْتَبُوا عَن هَاتِهِ السَّيْرَةِ الرَّدِيَّةِ وَيَرْجِعُوا
 بِالْفُقْرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَلَا يَكُونَ فِي الْمُسْتَنْفِيلِ بَيْعٌ فَحِجْ
 أَوْ شَعِيرٌ إِلَّا عَلَى حَسَبِ الشَّعْرِ الْمَعْهُودِ وَإِيَّاكَ نُسَمِّ
 إِتَاكَ إِنْ تَفْعَلُ عَنِ هَذَا الْأَمْرِ وَالسَّلَامَ

XII

الحمد لله وحده من سعادة السيد الفبطان حاكم
 بيروا عرب اسعده الله وارشدده الي الشيخ بلان مفدم
 اخوان سيدع عبد الرحمان السلام عليك اما بعد انه

XIV

الحمد لله
 التي جماعة المسلمين بعمالة الجزايري
 السلام عليكم وبعد ان كثيرًا من اخوانكم لحفهم ضرر
 وجماعة بسبب اليبس الذي اصابهم في هذا العام
 من فلة المطر حتى صاروا في اشد ما يكون من البقر
 ولذلك فصدنا اعمانتهم لنستخلصهم بقدر جهودنا من
 هذه المصيبة بالمرجو منكم ان تساعدونا بما تيسر
 لكم من الصدقات والسلام من اصحاب الاوراف
 الخيرية الجزايرية بتاريخ ١٤ من شهر مارس

س ١٨٩٣ نة

هكذا عنوان البروات

تبلغ بيد السيد فلان

ببلد فسطينة

إن شاء الله

امين

LETTRES DIVERSES

الحمد لله وحده ولا يشركه الا هو سبحانه

الى عيادة الامير الافضل محمد السيد الدير بكتنور
 شيخ المسيد السلام عليك والاب رزق الله
 وبركاته افعالهم وبعثنا بحب هذه يهلك مع
 حامل الجواب الشجر الذي جاء به من توزير على
 ذمتك يكون مباركا عليك وبتنويرنا كل من
 نوره بحول الله وقوته وانفسيتك عليك
 كثير كثير وجميع كفايه والسلام

الحمد لله وحده،

الى شيخ المدرسة البرانصوية بتفرت
 السيد لافلين السلاو عليك وبعد وصلني
 جوابك كثير الله فبيرك فلتا لي بيع
 لي الثمر اذنيح ابيع ان شاء الله كيف نبيع
 نكتب لك واحد الا برية راء الحال اوافق
 له بارك وله السخون في تفرت والمعزات
 انتاعك راهم الخبير والجنان الخبير
 والسلاو من حبيبيك شيخ تفرت

14 و سبتمبر 1883

المجلد الثاني الجزء الأول جليليت ١٨٨٢ سنة

الى العاقل محبنا شيخنا العبد، ستة منافع تفرحتنا العبر انويته
 والسبب لا فليز السلاخ عليك، ورحمة الله وبركاته وبعد اتك
 جوابك في ١٨ ربيع جولييت، وبعثت ما بينه وفولك على المعرفه
 ضاعك و الحمد لله بداهم في خير اخبرك على المعرفه الكبيره
 راهاولح في جابنا عتره سد ذكر واصل الجناح جراه به هذا
 اللثاعة في خير، والنسب منعه مليح جراه عاد به البسره
 والسلام من محبتك محمد بن المشاعه شيخ تفرحت
 جليليت ١٨٨٢ سنة

المجلد واحد و ۷۰ اب سوال

الى محبت سعادة السيد الدبير كنز شيخ
 المسير السليح عليك، اللابا ورحمة الله
 و برکاته و خيراتہ و احسانہ
 و بعد دعاه كتاب عرفني و انش
 فيه و جدته في صندوق صنعا
 سا قلمي ولم نعرف و التذرية
 نكلب من فضلك تخبرني علامته
 يتكلم و لك انفضل و المزية
 و السليح

۲۲۲ پیر

۱۸۸۶

المجلد ۱۹ جلد ۱۸۷۹

الی للمعظم الاربعمسعا دة السیر الیو کذہ شفا جا الیرونا بیج
 اوزالہ السیر علیک التام الشامل العار و بعضہ ایسہ
 السیر و دہ علینا ثلاثہ اوراق و جا بناسیہ دتکی لنضع
 بیسہ الخاتج فی الموضع المعظم بفلم الرطاح حسب العادۃ
 نع سیر فی ما فیہ وضعته فی ذلک المحل و رجعتہ
 لسیہ دتک و السیر
 کتبہ ماہی ابنک

سیر محمد بن بوزنہ اسر فایس وادریو مولد
 اقصی الشہ
 اجبا

الحمد لله المسمى بالذراحي ربه للعالمين عليك وسبح
 على انفسنا والذراحي ربه للعالمين وسبحوا انفسنا
 المتوجهة في حيايه الرعيه اعم لم انتم يركب
 كثيرا فلا تشروعه في المظالم ومع ذلك بدن البحر
 هو الشد التصويلا ولم تكث الا وقت قليلا بالمرسى
 وان شاء الله يا تبيد السمر القابل
 متصنيا جانبه والاسلام

الحمد لله
سبحانه جل وعز

الذي المسمى بالاعبى المجلد اله عي
برع اية الله عز وجل السيد
بالفاسم سيدى السكع عليك
ورحمته الله وبركاته ونحياته ورضوانه
واعسلانه ملاداع العلك وكراته
و بعد سيدا أنك اوجيته سابقا
على جلد نيا منداوع اضبو به هلان
وجدتكم كد تخبرني نبعثكم كد ابو
سكع والامع ما هو فادع الى الجزاير
من بنه امزاجا وعبه كبايه

عرا ب ٢٥ سبتمبر ١٨٩١

الحمد لله

اللاجل محبتنا مسير برافضوه مشار وانظر شيخ السيد
 السلاج عليكم ورحمة الله وبركاته يليه نعم المحب
 فادع الرحمة فخرتكم السعيدة، دايرة المسمن حرم
 والطيب بيته كارهة مكتوبة بالفلم العبر انصاف
 المرغوب منك وسر كرم بقلك — تترجمها لثنا
 بالفلم العربي وبلغ سوبها باري الله لثا بيك جازا
 عنا خير او الله — الله ومحبك السيد
 احمد بن علي
 خليفة فايد صانه الله ابيه

المكرونة لله

ان شاء الله تعالى بالعبودية ذاتها الباقيا المختصين
 ابنتنا السيد عيسى بن اسماعيل السلام عليك
 ورحمة الله وبركاته اسألك بلفنا سر الك
 براسة جوايد الموجه الراجحك به علاوة
 وعلمنا اوصيت بحفظه والوقوف معه بله
 نفعنا رواه جانب الاحباب بقد رطافتنا
 وكما فنة اولادنا يسلمون عليك ودمت بخير وعافية
 والسلام المكتوب في اذنه امين الله . امين

١٨٧٣
 حرره في طابى

الحمد لله وحده
وبه نستعين

جناب العالم العلامة الفروة البهامة شيخنا وستاذنا
وعلمنا وملاذنا، واجر المصداقة كامل السعادة
الشيخ السيد عبد الباقي حكيم منا أتم السلام
بدايتنا وانفتاح وعلى جميع من غنته حفرتم السعيد
اما دلم سيدي بانه وجهت لمصداقتك نصيبا
صيرا رجوا من الله ثم منك فيولدت وفيه كفاية وبه
غدي يدك وتلميزك احمد بن قزنده العادل المرحوم
حكمة المدية ودمنا ودامت ايامك بالبحر
والسرور والسلام

٢٦ في مارس ١٣١٠

الحمد لله وحده

حضرة الباذل الحاج محمد الفزير السید

انقلین محیی المدینة العرفس اویتة و
 العربیة بتفرت (السکام علیکم السلام
 الشامل العام والرحمة والبرکة و) انفع
 یدیه فذکرکنه حفة التمر به غایرة
 المراد وهی من اسر التمر کثر (له غیر کم
 و جز کم عن) اسر الخبز و دمتهم
 به غیر و انفع و علیکم السلام
 محکم علی الله و ام محمد بر سیدی له عید
 الخوجة یلیروا عرب الجزایر

تتایح الی بورار ۱۸۸۷

والله اعلم

الحمد لله

التي مضت علينا السنين فالتح المسلم
عليكم ورحمة الله تعالى وبركاته أما بعد
كنت بالولاء الذي اشرفت بوجوده ليلة
ميلاده باله يفيده حتى تقرأ اولاده
بجاء النبي وواله فنوعوا الله ان يرزقنا
بقر من ذلك ارسى الله وتبلغ سلامنا
جميع اهلنا وجملة اعبائنا والسلام
كتب بالليل في سنة ١٨٨٦

عز الدين بن محمد محمود

الحمد لله
سبحانه جل وعلا

الى السير العسير كثير فتشيخ المدرسة
المصرية لتعليم الاولاد الذكور بتفرت وكلاية
ما معه فصور ما يحسب عبر الرحمان السالك عليكم
مع رحمة الله والبركة وبسر ما ان ارسلت
لكم الكتب التي اعددتها لتعلم ما نضروم
واعلموه مع الحامل حتى تعرف اليه يليف
في ملازمة الطلعة ليكون في عوننا في التعليم
وان كان في علمكم كتاب اخر وهو ليس
عني يوصل في التعليم المطلوب من فضلكم
تعلموه عنه حتى نرسل عنه الى فضيلتنا
ياتون به وهذا ان ارسلت لكم بطرافة
مكتوبة بالبر انصوية كان ارسلها اليك
العلم سابقا فنقلت نسخة منها كما ترون
والسلك من في العوايد . امنه الله امين

انجمنه و
 صلوات الله على نبي ورسوله محمد

مسعادة المصنف المحترم السيد ابو الفلاح محمد بن محمد
 مدرس اللغة العربية بالمدرسة العالية للعلوم الادبية
 بالجناح ابي السباع عبيد ورتبة الامه وكرامته وبعد
 نعم السيد اني جوزت الامتحان في سنة ١٨٨٤ بمدرسة
 جنراكو الله عندي خيرا واليه ونسبته ارجو ان تجوز
 فذخر ان شاء الله نكلها ما سبيلك تشكر في عون الله
 يكون في عونك ولم يكن في مجاهد احد سوى الله وانك
 وبيد كبرية من خديك محمد بن عيسى رضى الله عنه
 فترجمة العالم ايرانية ابا سعاده حرر في جنوبي
 سنة ١٨٩٠ مسيحية

المحرقة ١٥ مايو ١٨٧٩ سنة

المسحوق لفرحة سعادة السيد الميرزا محمد
 المستوفى امور العرب داج عرس، امير
 السيد ملك التاج عليا والي القصر ودير سميرت
 وازدادت كرمات تدا في سجادها الاربعة المورخ يخلص
 ما في المعصوم بستانه بلان فكر الورقة العارضة علينا
 بغير زينة او تزيين في جيلنا اعلم سيدي وباري تبارك
 الورقة وردت علينا وتكثرت بيوت زينة وهذا
 الجواب في جيلنا من السيد تبارك على ذلك
 والسلم

١٨٧٦

مؤرخ

المؤرخ

المفكرين ومعهم سعادته السيرة النبيلة سعاد
 بسيرة عمه السيرة النبيلة والبركة عليكم

وبعد بسيرة بلغة الربيع جوابك واوتقنه لئلا
 عمار البشير من جهة فقال اعلم

بسيرة تزان كما بلغة جوابك (رسلت اليه الا ابره
 بلما بلغ الي افاريس اخبروه بان ذلك الرجل كان
 ارتحل من تلقا نفسه الى العلمه حتى سلكا نوا
 فها هو وليب لنا علم به تزان في فنگ به ليكنه عليك

والله

الجزيرة وعده ١٢ / جواب سنة ١٨٨٨

استعد الله امور المعظم المحترم والي شئ
الجزائر والنعم والعلوم السنية والبنون
الهي ضية السيد بلنا سم ابراهيم يد اسرار
لكورد بيد بالجزائر السنك عليك
وعلى كل من ثقلة حضرتك الربيعة من
الاعلى والاداد ان كنتم بغير فائدة وبعد بان
لمارصلت الي ابي ابراهيم لفضا. بعض الماررب
رعبت ان ازورك ولم اعرف مملك الذي تظن به
فكبتة اليك هذا الجواب على ان تجربنا بالمحل الذي
نحصل ملاقاتك وابي محل ارساعة يكون
خالك وانتا ذن لي بالدخول اليك زابرا العلق

من الجزائر في كتوف

السور بحلة

الصلح بالقرفور وناليد فاض

فصيا القرشود

الحمد لله وحده

انى محبنا جى الله ووهء يفنا ما اجله السير فويبر
 بن الكهاد السلا و عليك وبعه اعلم ان بطانته
 بلغت حبة سى السماء وبعهنا كل ما ذكرته
 لنا فترانه بلغت سلا مكا الى جميع الاسر والافوا
 غير عوا بذا الك وانعم بخير وعلى خير ولا يخضع
 شىء ما جمعة النبعة وكل ما يجبرونه يتاجرونه
 تبى عليهم به ونصنيد فيه واما ابند الكبير الخ
 يفران فى الامر سنة بانى رانه مرتين فى الجمعة
 ونخرجه انا بنفسى به يوم الاحد فى ماينا منه
 وانظر عوا بجد وكاير غل ما الك شىء من جانب
 الاهل بخير افهم شوق مشوق فلك وكما لك غيلتك

والسلا وبتاج
 ١٨٢٥
 ١٨٢٥

الحمد لله وحده

والمصطفى وآله

الی --- عبادتہ (دسیب البکر وورخیرا ال
 دعوا السلام التناو والاکرا او واللذکار علیہ وورخیرا
 اللہ تعالیٰ ویرحمہ وبعزوان الحسیس برانج بر الحسیس
 من سکان (شیر شیار کھو) الفخرف لک علی امر بر ادان
 دیر شنت علیہ ویرمہ رسم الحکم جلا و نرا، المہر ہیر
 المہر یدرجع ما علیہ فلم یکتشد و ان المخلوہ جی
 احسانا تلام من یتکلف یدرجع ما علیہ و عظاما منا
 بہ اعلمنا و ان تکتف (لیدی و علیہ انک سکل
 و کانت عیسرک زبور بر امر و غیر اللہ غلط

نو انبیر ۱۲۶۳

الجزيرة
 سنة ١٨٧٩
 في احوال

الاسماء اعوان الباء من المحتوم الاكمل
 سطره السبب البركة المستولى امور الارب
 داع عسرة واعزله امين المسامح
 التام المشاغل العسرة وبعدهم السير بلقنة
 جوايز الارب المدرج يمكنه من تشهور التام
 وذكوت بير او الذابوا اخذنا من محمد بن يوسف
 برسل اليك زرايسه جمع المشرف به القديسي
 التام عسرة اعسرة الارب الصبر بان انفا بر غايب
 بغسنة طينة وان لا تعلم بزر كسيت لنته فليح جوكا
 اوله دكبلاب وفرقت التي وكسا وادع ابو صلاح
 ومكنت فيه اياها فليحة وعيا يرجع الفسار
 من غيبته يصفه الامر الزا اذ فته به او كان
 في علمه نتيحة عسرة وهذا الواقع عسرة به سبيل ذكر
 ونظره لوضع والصلاح

والمعروف
بالحمد

السبع الأربع السيد (كما ارحم ذراع
الميزان السباع عليك التبار كما يلينها بالقطع
وبعد اخبرك سيدنا انا رجاء اسعد الكلي فتزوجت
البارح ليا وهرب من حيتنا ولما اخبرنا بذلك القادر
شذيق كيت من سلعته وتوجهت الى محرابية
ووفقت على المرأة وهي تعالج سكرات الموت
فاجتأوت الى ان هلمت روحها وارسلت بحفا
الناساء الى الجاهل بر جمعوا كما يفعله على خبير واما
المرأة تراها بلا فيه على حالها ما غير دبر الى ان
ياقها السيد الحبيب وان ارسلت ريوثة مثل
هنا الى السيد الجوج داب كما هو الواجب ودمع
بجبر والسلك مران في بااذ بر بزريذانا اغيل
امولس

الحملنة وحده

ولا يدور الا عنده

الفتح في ربيع الصيد المجدد في بيعها المنعاه
 التتلاخ عليك وعلى كابة عمك الربيعة
 ان بعد فبذ بلعني جواب من السيد الشنار
 المحام بفسح الثور تاريخه ١٦ شهر الثاني
 ٤٠٣ في مضمف بان نامر به هو في
 الشيخ واية الطيب : وبلغ اسم بر فا لعا
 و محمد السعيد بدر زيني كلهم من برقة قنوق
 عرشا في عراشنا ليح في عندك
 في البيوع الرابع والعشرون من الشهر المذكور
 بملها الحو تهم لذيبي واسر تهم
 بالفقوع اليك بما متع في السعيد بدر زيني
 من الفقوع اليك ولم ينصت اليها اصلا
 و غلط راصف ها اية اجرتك بهم وانتي
 لك والسلك من في السعيد ابا خليف
 الفايح مناع اد جوان في عراش طانه الله
 ٢٢ في جيت ١٨٨٤

١٨٧٩
٤

المولى محمد

دعوات المجرى السيد ابو حفصه تشاى بيروى
 والسلاح عليك وجلس للربا لثغيبك وان الحامل
 اليد سعيد بن مبارك من عزلة الزرامنه وحبنة السورح
 المسمى عماره از عيهك ما جريفة يزعم الا اول جد عوار، ان ابنة
 عثمان سارح بغمه واختلكت الغنم مع غنم الولد المسمى
 عمارو كما ايقروا الدعاتاذ هباله كبشر مع غنم عماره از عيهك
 جعلت له القهقهه بسبب اختلال غنمه معه وما
 اتارء الكبشر سببه عليه انكرى عماره واييه سرفته
 الكبشر ولم تكف بينة للمدعى على ذلك هانى عربتد بالواضع
 ورسلته اليد الراعى المتزوج ورب الكبشر شجر
 فضيهرى والنظر ابيك والسلاح

من سحر
 على الشحيدين قايده وجده وتواحيبها الى المنزوم
 الاربعة الشبيبة الكعبة نده عالمه دايرة مغنية
 عليك النسيم والاشواق الشامل الاعمال كما يابن
 بعد الامور والاشواق
 احوى حسبه كتب اليها عماله بانته سرفت
 له ثافة منة كمشري يومها وكان وقف عليها
 منذ خمسة عشر يوما بمغنية بيدر جيل
 يقال له القنفذ وزموا بالندى الشوق اعلمية
 بوقف محمد لدى فافه ضحية فكله بانثبات الناقة
 له وعليه ايها الحب انه افاع عندنا البيعة انما له ومملكه
 حسبتا سنقف عليه بانته بنجيد ببارك الله بعد ان
 نقابلت لدى الشرع هناك وملعك بيثت عليه العروبة
 الحامل بشهء معربا بنتا بعزول وجين والاسلام

ما
الذی
عند
الذی

بر اعدای شیطان و دشمنان خدا را صیبر و استقامت
 بی پایانم علیه اتم استلح و از کما لغنیته و انکرا
 فخر و نعم جمیع اولاد و ما لاجبی و کلاب و املار
 به فوق صیبر افنی مر لقیه بی
 انجفال انور خ چه و اجوان شند
 از دانه تال و رجه بی تعلیم رعلو و مزید
 علمی کلا شاعلیه و بر جت بد که و عد
 شد بد اد ا و الله که الهمنی و البغی
 بجز صیبر لاوی بی و غی و انجند
 که سرب ل تعلیمی کتب

۱۸۸۰
 در جوینت
 صیبر و استقامت

الحركة وحده

۲۲ پی مای ۱۸۷۶

السی المسخ لربوع سعارة للسیر البوکنة
 شارب سیر السلسلک علیک وارثکم
 والبینة وبقیروان علی برعمارة من عرف اولاد
 داود بن عماد که وحقه بقار اهل هفت سبب داود
 عند من رکنه نالفا هلم او ایله من زمو کورید
 تکرر فیه کمال بر عمارة حسب تعرف الاعراض
 الی ان ادعما علیہ فی حق عمارة واراد ان
 یمنر علیها بیک تم احسن فی حق عمارة المنکر
 مسالفة عن سبب الی حین المنکره من عمارة
 الی حین له وهو الذی تعرف فیهما وهما ان عرف
 سید ذک بیک ووجه تقیما الی ذک ویکر او سع
 والسلسلک

الحمد لله وحده دام عزه

سعادة المعظم سيدي نايجير بالجمالة الجليل
 سلام عز الركن نور السلام عليك ورحمة الله تعالى
 وبركاته وبعد كتبت لك جوابا قبل هذا
 وقد نسيت امرام تذكر، ربح وهو انما تعلمت مني
 بلاصة القيادة بالعرش الشريف، انا ساكن في بلدك
 احسن الي ولا دلتكم السعيدة فبني ان يكون
 في ملك الله وملك ونجيبه علي اولادي وبكم
 ذلك الا انكم ردا اولادي ولا يليق هذا الاكول
 الا بتلك البلاد كما نراها بلاد الماء والجر الحار
 وانا من ذلك العرش الشريف تعلم وانغير في تعليم اولادي
 دهم فراءة دولتم السعيدة فغير انكم لم تجردوا
 من فضيلهم علي ذلك والحاصل سيدي اخبرنا عن عمل
 عما يكون عليه العمل كونه طار صبري وامتنك
 خري لانه معة وانا ارتجى في رد الجواب والله
 اعلم بالصواب ام

الحمد لله

وكلا بدع وشواه

الو سعادة المصلح المحترم السيد الوكيل السعدي
 عليه السلام التناج و كثرة الافعال والامر التي تعلم
 به غير ان شاء الله هو انه ثبت لدينا بالبيعة وان
 الولاية بالحقمة بنت بوجمه توفيق عربتها عزيزة
 والزهرة ابنتي هذه الفوليه عرفا بعيسى بيرا الخادم
 عصمتها شفيقتها زعيبة محضانه البنتير بالشرع
 العزيزة خالتهن ولا يمنعها من ذلك مانع ومعاراد
 انبكا كما منها من غير موجب شرعي ولا يلتفت
 اليه بالمراد من ان تنكح في فضيتها وتمنع من اراد ان يكاد
 المحضانه منها وتخلصها من يده والله تعالى بما يزيد غير
 الان من بعد حكم المشرع العزيز بجزاء الله يا حسس
 بجزاء وعليك السلام التناج بالابتداء والافتتاح من
 العالم العلامة فاضح الملاكية بالجزاير المحمية والله

عامين

١٨٥٩
٢٣ جمادى

الطرية

الكحلوم روم سقاها (سيرا ليو كند شام چرك عها الصالح
 والرحمة والبركة عليك و... من علم ريسير بلغة جوابك
 الربيع المورخ... وسعد التاج... واسرته لفرود...
 شكايته ابراهيم جندان برصقور...
 سيرا... هذا الجندان كان مغروس على ما...
 وبه عانة السننة... اراد ياخذ الكما...
 عزلة اولاده...
 ممنوع اناس العزلة...
 غير ما وناو حيت...
 عرفتك سيرته والنظر...

الحمد لله وحده

التواضع لآفة الهمم الالهية والاسيد البصر وحيي حاتم
 علامته الخبز ابي السلاج عليه ورحمة الله تعالى نعم سيدي
 بل انما العريبي كمنزة مائة واراد اسمي ثم مائة ايقاف
 بعتر بحج اونا بل انشكس الناصف امرك الالكريم جلاء نزل
 له منبوع امح الخجون في مائة سنة ٧٩
 وقد لا فخر في علمنا زار حجة حيا في العشر وروا ذلك
 الكعبا سيدي حيا انا وحيته ففك حقا دنتي صر من
 منبوع علمي وحيثي واولاد سيدي استنجد سر على شكرايتي
 بجدتي انما ادرت على الحق والحق ابا ما غير شكرك ولا
 وهم وبعد اذ لا علم في الخلق والاصمى علمي (الطريقا)
 (المنفيع بل الله يدور لك اعد لا وجلا ربي
 وشك انا منك اليلد والتمسك ما كالتبا الخوص
 انك في اعلم ما وذا الايت
 ١ (كثرتي) ١٧٩ سنة
 من مبلات الطسيع

الجزيرة وعده ٩٠٩ في جويلية سنة ١٨٧٩

سعادة الميجل الكبير البوحنه شاد بيرا
 عرب السلام عليك وبعد
 بلاننا بجنرك وان الحلال انيك اسعيب
 ببلباده رعدسة الزرامنه وصحة الولد
 المسمى عمار بن ازعيو من زينة بزعم الاول
 بدعوان ابن ابنه عثمان سارح بضم
 واختلقت الفم مع غنم الولد المسمى
 عمار ولما ابتزوا الدرعات ذهبا له كبش
 مع غنم عمار بن ازعيو جعلت في القم
 فيه جيب اختلاط غنمه معه ولما
 اتارب الكبش يئله عليه انكره عمار
 واليه في حرفة الكبش ولم تترك بينه للملح
 على ذلك صلاني عرفتك بالواقف و سلق
 اليك الراعي المنصوح ورب الكبش فشف
 فقيتكم والنسب الخرابك
 والسلام

الحمد لله
مؤرخه

وعبزه حسانه وتعالى البقيه الارض والسير البقيه
 فليمة فايد وجنت ونواحيه ايد، الم
 عنه. امير الحكيم اثار شتر الم علم الاود الاستي
 الكماند ارحام در اية مغنية عليه السلام القاع
 السلام على مع الرحمة والبركة وبسفر انه
 ورد علينا كتابكم مورخا بسوع نابع رجب
 وطارج مسالنه امس تار يخه تذكريه ان رجلا
 من ابا لشا ينهبل بيدكم وطردتموه للمحد ان
 بلاد بلا تسريح وذكرت انك قبضته وارسلته
 ربيلا بكان من عفاك ان ترسله مع اعترس
 اعجابكم لتزجده ونجعله في السج والارسلت
 البشا ولا وانيد، ابا بلان كلان لازال عندكم
 بلا بعثه البشا في ان يامده لتفججه ولا يد
 بر د ريد عيك والاسلام

ما عجز به سبحانه وتعالى الرغيبية التزوية
 الا على السبب البشيري من علمه وجره
 ونواحيبها اراهميب اللود الاهدوق الارشة
 اسيد كما نزار عالم - ايرة مخنسية عليك
 اتع السلاع مع الرحمة والبركة على الدواع
 كما يلي بغيره وعلمه من صفة وبعد بيان
 علمه من على احمد الوجدى المدعى فنزولة
 ورد علينا مشاكيا ارله على ابر العلامد اسبابه
 من اياتك اثنا عشر دور مستزينة عليه من
 منار قس من كان اشرا منه فنزولة المذكرة
 وفدح له ثمة المذكرة ولم يبيع له الفهم بل المراد
 منك ارجعها وتكلم به فضيت لها على وجه
 الحما والافلاك كما هو الخدرك ببارك
 الله فيك وغفر على المحبة وعهد من
 الدليلتين واسلاع الاياتتين
 واسلاع

والله اعلم بالصواب

سنة ١٢٨٥

الحمد لله

الى محبتنا لبي راجح من مرقب السلام عليك
 ورحمة الله وبركاته وقيادته ورضوانه
 وبعده كيف انت وكيف هي احوالك المرحية
 اجبرنا الله على وفي مرادك وان تفضلت
 وتكرمت بالسلام عنا فلتعلم اننا في غاية
 الصحة والسلامة ولا يخفى سوى التكرار
 وجمك العزيز والاجتماع معكم هو البر الأوفى
 وثاننا نحبك به انا ارتقيت الى الدرجة
 الثانية من مرتبتي وسرني ذلك غاية السور
 بلله الحمد مزيد الشكر وحين نفي الوعداية
 في هذه الايام بل اول زيارته اليك لانك محب
 انقلب من ملك زمانية هذا والسلم
 مني الى كل وقت الاصل والاعتبار من صديقك
 الجبير الترحم العسكري ببيع الفداء كل العول
 امين امين امين

الجزيرة سنة ١٨٧٩

الى المعظم الاربع سعاده السير اليوحنه مشرف بيروا عسر
 السلام عليك التلام ومعدرايم السير ان يبي السعيرين العباد
 من برقياني الكاري يزعم ان لم تستد يدور واجرة عمرة
 بالفرمدح ولا ربة بالديسرت الشركة مع اخويين يبي بلقاسم
 والطلابن وابرعهم يبي الريفي برسي محركلان يبي السعيرين
 المذكورين ساكنة مع اخيه يبي بلقاسم ووجه كلفهم وخرج
 مع عنقه فكلاب ما اخوانه ليعلنوا له اذاه تلك الدير
 ليس كغيرها متعلقا ما نال شمس اعلى افوتت يبي بلقاسم
 والذريفي وبي الريفي فسد التبع عرسيت منقطع لا خيم يبي
 السعيرين فلاقوا اخراهم المذكور له صغر ساكنة مع واصهار
 ايفلا خيرة يدخلون اليه فثبنا فثبنا بلا جرة لك
 منقوع ومراد هم ان الدير يجر يجلونهم في القبة وهذا الواقع
 عرفيت به سيارد نكرو وجمهوت الجيم اليك ونفكر
 اوسع واعلم والسلام

١٠
بجارت ١٨٨٤

المؤلف

العلم الرابع السير المبرج، يا عالم الصلح بالقرشور
 الشلح عليك وعلى من شملته حكمك انك الوبيعة
 وبعسر بالمعروض يد صعدان المسمى راجع بن ليد كبير وازجة
 ام العز بنت المودق كلاهما من فرية زفت بر فنة
 بن اقبانر اكثر كل واحد منها الشكاية على الاخر
 وذلك خلاف وقع بينهما على القرية الذي يسكنان
 كل واحد منهما اية عيانه لم وكذا الممار انما ومع
 عليه الخلاب ينه ريس ابيه لو نير كل واحد منها
 يد عيانه له اذ الا بن مشي مع امه واذا عت
 الزوجت انه اساء عشرتها وكرد صامس بيته
 واكثر من التردد التي على ذلك وكاد وار
 تقع بينهم المقاتلة لان الرجل كل يوم يتصد
 ابيط جسي رينها او غشيت ان يعوت نشر
 احد هما وقد اكثر واكثر من المخرج ملايكاد يوصف
 كما وقع بينهما خلاف على الفسح كل واحد منهما
 يد عيانه له وهو الان وجنتهم اليك
 جميعا والسلاع

الرحماني

أرب كبير

الى صفاة الموضع الرابع الهامع للموضع لسعادة السيد
 الكائن في سكره لاسلاما عليك ورحمة الله وبركاته وبعد
 اخبرك بانة نظرت الى ورقة المشتم به جزتك فيها قد
 ارتفعت عما كما كبيرا بجميع امور التي به موضع السيد
 الكونيل ابلا بعد وقت في حالته يد الجيت لازلتم
 ما لا على تشفا وخص التي ابرته نك نك وجميع الناس
 خصوصا من خدامك الذي سبقت قد تنزل معك
 وقد تدينك بامور التي بالسك وبقائه وفسنته
 فالدله على ذلك ونظير من انك ان يكون ارتقاء
 كونيل في اقرب من ذلك لا تغفل على من خادك دولتم
 بالينه والنصح كما في وقت جميع اناس معك
 بسكي بتولينك باليه وولناحياتك والرجو
 منك ان تكون بيان به بعضا البلايين بحك بسكي
 او نعيمها والسلم من نعيمك ويريد الخيم كل
 الذي في خريتك وابنتك

كتبه في شباط سنة ١٨٧٨

الحمد لله باسمه نسل امه
 جناب الامير الوجيه الافضل النزيه سليل
 مسنوديه وفترة عيني الشيخ عبد القادر
 ابن القاهر السلاج عليه الاباء ورحمة الله
 اضعا بما انا بعد بان تفضل فذكر الربيع
 عنا بالسؤال نحن نخبر والحمد لله على كل حال
 هذا وليكن في علمك ايها الاخ ان صهر
 من عمارة بن العيز مرضى مرضا شديدا
 في منزلة الايلام الما حيت معنى ايضا من
 حياته والآن عماء الله بله الحمد والشكر
 على نعمه الواجبة واما الخمسين فركبية
 التي ارسلتها اليه بانها بلغت بواسطه
 جوايد الكوچمه مع البوسكه جوزيت
 خيرا عن ذلك وهذا هو ان شاء الله حيا
 بعد الى البيروا يكت كد برية تحظر
 بله لانه لا زال لم يخرج من داره وكما به
 اولاده بحمد الله ويشكرونه وانا صلي
 مهنيه به الخزمه من غير منزلة بيننا
 والمكروب من سيادتك العالمة ان اتسب
 لاني في سوب اعز من اغوانك والسلاج

١٨٨٥

١٢ د سداب

الجملة

الالفم الرفع السيد الجرح دبا حاكم القرعيني بالقرنود السلاج
 عليك وعلى كل من صواه بجلدك الرقيقه و بعد بلاء جوع عزيز
 ابن مزبانه والحلاج رزق بن اعمار كبريا جلالة با افيار غير و با جوان
 صبيحة السعيد بن الهوى بعد على من فرقة توال فرقة با افيار
 اللالكه بعد بدها وان سرف دارك قبيلة ابا راعلا من شهر سداب
 ابن بضر با فقة بيده واخذ فدها على يمينه صوف
 بيل و يدا سلعون في نكية اذ عى انه مسك المسمى الواضحة
 ابن التوات من قبيلة في دار ابا راجي قرعها على ظهره
 وهو في دار النوم و تقا فضلا الى بانقا الى الباب و نزعها
 منه جيرا عليه وهو لا يقدر ان يصرف لكم سنة و الكوفة
 حلقا بين مرارا و المار في يتكرد لدا انكارا كلبا صلا ابا
 غير تك با لفضية و التفرتك و السلاج من كل تية القليم
 فله اذ جوان الامر من اقبته ابا فراكه ارفه الت

ابا راجي
 ابا راجي

الاهلية

بوصالته يبر

الحمد لله

ألى العلاءة الأجل والهدى برف الأكل السيد بل فلا سمع بيزدير،
 وفاء الله من كل هير، عليكم ابض الشلام ان كنتم في خبر بله
 الشكر وبعزده غاضب عن اجباركم من ذممة طريبه
 وبعزده لك استبعدت صحةكم والعبايه اتبعوا اهل كح
 جالحمد لله عن ذلك وان لم آلتهم عن بقد عبا في الله
 من المرض الذي اصابني به منذ علم وشرعت في التدبير ثاني
 شهر التيج سزاوان المامل اليك السيد العاردي محمد
 انه تلامذتنا باشر عدل اذا طرنا اكا ان وقتله يدانه
 الياح نازلة وعزامة اهلنا وانهم يهرو فيها والمهت
 ساكر يخللا فكم ان ذوقا معه الفونوب التلاح لانه مطلق
 بجمنا القراوما بعلموه معه كما ذكروا بعلموه صغنا =
 وانى صغف بصبور نيته مع الدولة وانه سا بضل
 باش عدول الوطر بلغ سلام للمر الجليله
 زوجهتكم واوكه دم والشلام من المكتوب عر اذ نه لعنه
 فح رته على الكتابه صحتكم الواضع غفويه، اثر،
 من شكرك

المعلم الاربع اير الجوج د ب بالقر ثور صانه الله . امي
 الشار عليك وعلى من تملته منكم تك الزبيبة
 ودر فقه افضل بين جوابك الزبيبة المورخ الك شعر
 التاريخ تضمنت كلج في الاخبار عن نصية شعوريت
 بنتا فجر بن الصالح والحير اجبال لا يد علم الاواني ان الحبي
 المذكور نزع بها فشهدا امره وكلفها امره .

اعلم ليس ان النكاح كان في علمه ما نصبت هذا هو
 كانه اتان اب المرأة في بر الصالح ووقت كفي في بيان الحبي
 اجبال مذمه من ابنته ونزع بها فشهدا بكنت .
 للحير اجبال هو الملكة نادر السيد ليس معاه مع ابنته
 في بعد ذلك اتى الفلان في ابنتي ضيقا وانت المرأة .
 واور صل وزوجها بوقع الطلاق بينهما املا الفلان
 في قنا زعا على الفشر ففقد الفلان في ورقة صغيرة
 وكتب المرأة بالتمير على ذلك في نفاق امير يحيى بر حود
 لتتحقق ذلك الفشر فقدمت مع زوجها فتمت اكانا
 في انشا . اوطرف رجوع ابنتي اب المرأة دون زوجها
 فاجبرنا باننا زوجها افنة بالفشر وابتى ان ينجسها
 ومن ذلك الوقت في اذير قانقوا بعض امل كان في
 على زانه عزتك به والملك

فتجبه

الحمد لله وحده ولا يشركه احد
وحرره ولا يرجو الا الله

التي استباحها ورجعنا صدفنا اللبيب الاديب الذي
 اخذ ما كل علم فليب انبنا العبير محمد الصادق المسكين
 انعامه وطلايق التحيته والكرام بليبه كعبا انك وكيف
 احركه المرضية جاز السانت عنا واننا جين وعلقت
 ولا نناجسنا اذ الامعذك والنكر في وجهك العزيز علينا
 والاجتماع معك يا ابا كمال وانا في ارضنا وبعد انبنا
 اذا كنت الراك وترضى عليك فكن بيلا من نفسك
 ولا تجعل انبنا ارضنا ليليف ركن مستمع الى الكبار
 اننا نقر اعليهم وكن لبيب اديب تنار من قصودك
 والدارين لا يجنا و الى التقريف وما المسكين عليك
 اجبارك وانما ركب كلامه وكبره وانيه وجبعت
 ركنه تنه در ريب غيرة و طردك ام لا وسلم
 لنا على السيد العقيب النبي الامام الذي انكر
 الحرة الله به الدنية والافز اشك لا ريد تبليغ
 له سلاسي وفضل له ابا يسلم عليك غديت
 اسلم ادمت باسي واسلم اغز راقبان
 ٤٤ من كتب عزادنا ابا كمال الحسين

في نسخة

الحجوة زوالها عن حرمها

من حرمها لا يدخلها اربع مائة سنة في كل يوم كان لنا حرمها امور القليبي
 والحي ابي بلقياس بعد ابراء السلام اتيه والكلية الانواع
 من المملوك من مظهر ان قاضي بحضور اتمه زين بن محمد الفقيه
 بل المجلس ليتم غصوة مع مقابله محرم من اهل الفواجر وان
 وقد وعد في المجلس الى ان قرب وهو فاضلها جوي وان
 ومزما ما قاله له وعلم ان السلام من كتبت عن اذنه علم
 المجلس من فانه المالك برة لقله ~~بجملته~~
 او كلفها بالجمع في رجب

١٢٧٠

بالذية يكون ملك وان التناحر بين امرئ من كنانا اولاد باضل عرض
 والساحل انبعا كنانا حشر لذيها وليده حكما صدر له ما يحكى السير البرج
 بالقرشور المورخ بيبيشوم من شهر ابريل سنة ١٨٨٣ الهنقى الحكم
 على خلف بن لاشيد من اولاد باضل ايضا بالذية ما يبه
 برنكبه وصاحب شعير او طام برامع المطارد وكننته اخبرته
 بالحكم المشار اليه وما يتشأ عن التغير ثذ ثذ ثذ رسم ستر على بدتعم
 وزعم انه كلب اعلمه الهوى الحكم وكلفته باعضار ورفه اطلب
 ويتوجه الى اللقطة القريبه باعنته ايضا اسم نوجنت
 اليه امس يوم الجمعة ربه صبحته يومنا هذا وهو يوم السبت
 وصلنا الى محله باقر ناه بتحدى على الاقتناع والعصيان
 وبسبب ذلك اردنا سيقه بالسيخ من سوانتيه لثمنه
 لنباع كما هو الواجب لثمنه ما تمنع من ذلك وعاربه هذد علينا
 ويتكلم بالشتن والعنف مفدا وهجم على به لمرد اعلمه ايعلاو
 الذاهب معه في اقبالك الكلب من جانبه بعين ما شيتته
 ومسكه من صدره وتقدته به بالخشونة ولولا التناحر المحاضرين
 معنا ذلك الحبل لضربنا منهم شيخي برقتهم حتم من عبر الية
 وبلغنا من عاشورن والسيخون عاشورن وغيرهم ما انما من الزين
 المعروف بل اسماءهم ما في كنانا انصراو كاتى انبعا عم
 المحكوم عليه اسمه مع بن خلف ومكن لنا بقلعة المحكم عليه
 خور اللمون فارعه السن وسوتناها معنا وصاله من
 حجر ناه اعنه بيها ذكر ولاة ها اذ اقبرة بالوانع والمثل لك
 والسن

الف علم الا مع الاعز المحترق المحب الشيخ السيد ابي الفاضل
 برصد به العلم المستشار له بحكمة لا كورد بل بل بمنزلة امير المؤمنين
 السلام عليك الاله والرضوان الشامل الاعم والستور الكثير منا عندك
 وعز جميع الباطنية وان كنت بخير وعلو خير بالمحمول له وله المنكر على
 ذلك فنسئل الله ان يدع عهدة مع عزك واحترامك امير
 ويعود اية السيد انه لا ينبغي اني فرقت السيداتك بل بالبر
 بنصف ان كانتا نصب لشج عمر في بفتريات بني بعلا
 تطلبها في وقت اجتماع وفتيد بالسيد السيكتور هناك
 ولم يكن له مع صل يكون هذا المنصب لا بعيب غيبة السيد
 الريكتور وقتئذ الى برانه وعود برجوعه الى
 ذراعدتني بمحة العظمى بانه مهم يرجع السيد الريكتور
 تستخبر منه على ذلك وان كانت بانك تطلبها في الخ
 فان يا سيد بلغني ان السيد السيكتور قد تروى الخ
 وعليه بالمطلوب من سيادة العلية ان تجاوبني صر كان
 هذا المنصب اع لشيخ عزب x واذا كان وصل كلينه لي
 اع لا تان في انتظارك لوزنك مرة اربعة اشهر باركة من
 والاجابا عند الضيق والشدة وان لك الف والعظيم هو
 كل حاكم هناك وتعد رعي كل شيء ان كان المكتوب من التمام
 نشواتهم المملوك سيادة تاداع السعزك واقراكم والسلام

الطرفة
٣٣٠ كتوباتها ١٨٨٣

المعظم الامام المحترم السيد الجرم ديبه عالم الصالح بدواين: القمى شوطه الله
امين الله عليك وعلى كافة حفرة تك للعلاير وبمسحة دق السيد جفده
ورد علي جوايك الامام المورخ شيخ الكتوباتي واسرته بيده لتجدد البحث
سنة فضيئة هم به فخر الجبروج: والتمه با برغرت: وما طامصهك من به فتذكر
دوارين صليما اطلع السيد وانك قلت يا جبرابك الكاروم وان اناس
المتفوسوسين ما وثقنا اقبين اجبرك وانتم به فخر النذير الجي بد لمرطاس
كاتبه سيد به / بكيممت بنت امبارك انقر يث اللما كنته وبنه سليمان
اعلم / سيد به حضرت ليدي هم به فخر وما طامصه با فخره الحمد بن

تغريبية وانا افيكميسة بنت امبارك بن تغريبية اقبنة حميد. ولصت دارداد
كيب يا عجب فقد معه ابي العباد لغيبى، نعم السير وانا الالمى جفد وضع
مع بلال بن عمار السعيد التي هسي من دنيا، اقبير مني فتمشوش دار
اساطيل الفيل حكومة. القى نور وكذاك اخبيرتت يمينه بنت الوغليس
وابن شقها اقبية بنت ابارك اقبية بنت اهدا عند الهد ببيع. والسعيد
الوغييس الذي ذهبها من فتاد اولاد الشرق ودار اساطيل الفيل ولها سدة اقب
ما يوع الذي فدمت الى اخوالها والبيوع ثم السير اخبيرنا الطهب بن عزت. (م
بنا طبر الجبروت يبر عن عندهم انشهود حين اكلهم الصالح بن اعمى اقبى ليفد من
مع الى دنيا اقبير يطير اقبنة عشيته النهار تا رينج حاك سبت جنم والبيوع
طابيد بعد انا خبيرة بها اخبير ونا والنظى كده اليك والبيوع

المعلم الرابع البراجم حدها ملكم الصالح هو ايتو الثور صانه
 الله انما عليك وعلى كدمي ثمنك من غيرتك التريفة
 وبعد بالمعروض ليدك هو ان في تاريخك ايتو المنصرح
 اثناء المسمى اجانه في رمضان من فريته اسماء وذكري انه كان
 ذهب الى الخلاء في التاريخ المذكور ورجعته ذهبت لتأنيدها بالخشية
 بعد ما اغلقت باب دارها بالمفتاح باق سارق وكثير المفتاح
 ودخل الى الدار بجمل له بنو صاحب يد ايتو ارجع هو ورجعته
 وجد الباب مفتوحا والبنو صنفه سرق فعلم ان البا عليه
 ذلك هو الميسر نايث الحيسى من الفريته المذكورة لانه هو المذهور
 بالسرفات والادوية للذمار لا يتما حيث تفتب في عشية ذلك
 اليوم ولم يخصر من ذلك الوقت الى الان وقد بحثت عفا الفريته
 عن ذلك بل يمس واحد منكم الا وشك ان هذا العمل يصدر
 الا من الحيسى المزبور لانه معلوم عندهم بهذه الابعار الخسية
 اذ هو لربك من اولاد الخراج الكبار وكلهم يكلمون بقية
 ما فيهم وما من واحد منهم الا وعتمته اذ ايتو وقد كهرت عليه
 سرفات متعددة وسجن في زملا الملبس بيب سرفته حاراً
 من وفداه مدة ثلاثه عشر يوماً لا كنهه مع كثره سرفته
 وتلصيصه فانه كثير الخيل لانكاد حته تثت عليه وزيادته
 على ما ذكر انه كان سرف الزيتون واخبرت البر الكيفار عليه حيسى
 كان بينه عبد الله بنصاه وقال ان رجوع لمثل هذه الابعار
 ينبغي لانه لا دار له ولا ملك ولا زوجة والماله هو برفته بفتح
 ودائب السرفته والتلصيص على الدوام نفسه وقد ذكر بوزيد
 بن السخري في زوار فريته الخ ايتو ان انه يقبضه فرب فريته الخ ايتو
 يوم سرف البر الخ صر فقال له هل لك ان تشتري برفته حاه هو عندي
 باجابة بوزيد لانه لا حاجة له بشرائه ولم يظن من ذلك اليوم
 الى الان ذهب انا عرفت به حب الواجب ليكون ذلك مغررا في
 ذمتك ومهي رجوع بنو جصه اليك والسلف

قوله

والله

ومن الشرايع التي لا بد من بلوغها في حارة تلاميذ الرضا
كيفية التي هي لا منقوصة والاعتماد على النظام على جامع الرتبة والوضوح
في علم الشريعة والفرائض وما يترتب عن ذلك من المنفعة العاجلة والنعمة التي الوافية
وقائمة في حارة بلوغها ما ورد هناك من مبادئ في المحافظة على التوحيد والسير
في سنة من شياطين الولاية ثم يكتم

لأنه معروفاً في كل علم التنقيب في سلك علماء المسلمين ومع ذلك ليس له
مناعة غير طوبى الزاوية بالطلب من زيادة في بعض الرتب والامانة
ولما لا بد من العلم في دو عمال وليس رغبة في الخدمة وتكون مستفرا طامعا
في نفع نافع الترتيب والمسير في مبادئ بعلم الاخصر من ايمانه بجاية والان
طالب من مبادئ تفكره وتفكر الشئ دو مورد ابعاط جزال

والله
بالتواضع
والجمل
بالتواضع
بالتواضع
بالتواضع

لا حصولها فنفذ الله ببلده

للمحضر

عسا دار اصف لله الولية جليلة بنت محمد السريفي القاصحة
 في اولاد السنا ووطن السى سعادة المومنان المحترمين عوسبوا
 في ريكنتو لنظر بجزر اسعوه الله وسلم على عليك ورعمة الله
 نكدي وركانة وبعبر لخبيرك به وهو خير ان تشار الله عز الاجنة التي
 اخذها البايك و هي حبس الجزر التي مع اجرا دة خباب

عرسها و قدر كتنف في السايو فر كتنف الا كتا باء مشه صغر ^{١٢} سوز سوز

و كلبنتها بارن تقاو و هو في اجنة في مفايلة اجنته و جا و بيتت بجوا باحسا

وفلت في اجمو على اجنة فعا و ضاها باع نجرب تلالا التايخ والال ظهريا

اجنة في حوصة بو ز ربعة، يغال له اجنان المستوريس ار تقاو و فنف في

والله بجازيل باجي و كايغلا كمال لاند او اء جيفير ك و عن او اولاد

و بيفيت مكر و حة عنر الناس من صمزا ختر تلي اجنته و عليك

السلع بنتك في بنار ^{٢٢} ٤٧ ١٨ ٤٧ بنت

الحمد لله

ولا معبود سوا، اللهم سبحانه وتعالى

التي حضرتة السيدة البريجه الصنوح مع الجزاير اسعدوا له وراعد
والصلا عليك وعلى حضرتك العالمة اما بعد سيدنا طيب من الله

ثم من جزيرنا فضلك ان تامر عليها نرجع الي جسر المسويل في الجزاير

ثما في نعلمك سيد عند، ها سبه مع ناصر في الجزاير جيرا هم

يطلب في اخوان واخوانه سيد مطار لم يبرجوا ليشه ولم حنوا

في هذا الامر الذي بينه وبينهم والوكيل الذي كان يعرف هذا الامر

بين وبينهم ثوبى وهو مضمون صرك بلار واليرام سيبه بهان نطلب
منك ترد في التلك الدجى نحو اللشمري يى يفدا م عند، تلى الناس
ندسلك دعوتى بينه وبينهم ونفلك صيبه بعثت لهم اخوان عسى
مثلا يفدا هو انا عند، ونحاسمبعم ولم جبر ايفدا هنا عند، وفالموا
نما خوان اذ ايجب ندسلك الدعوى، بيننا وبينه يطلبا الكلام يرجع هنا
الى جسد السعي لنفدا عند، ونفسلك دعوتنا بيننا وبينه هذه ا
النز، ذطلبه منك سيبه وذطلبه رد الجواب كرتنا نجلاب
تلك الناس والنصلا عر اذ في خديمك السعيه برامه

حلة من القطن المثلج لا يسعد الا عز المحترم بحبنا عفا
 سحر السيك جرح امي ترجح سبت سعادة اليه
 الجنرال الحاكم الكبير علي وحر الجزاير من عز ولفنا بلنه
 ابي السلاح عليكم ورحمة وبرماتة والسوال الكثير عنكم
 وقد بلغني ان عز جوانك الموزع باثيوم الثالث والشرقي
 من شهر امريلا وبرحنا به ومنه فحفظنا بوصولك الى بلاد
 الجزاير واعظم برحنا بارثنا بك ترجح عند سبت الجنرال
 الرزيون بمبروك ان شاء الله عليك لهذا المنصب
 العظيم بالبلاد التي هي خير البلاد ان بحالة برالعرب
 بالهنار الغامبه وزيادة المراتب العلية ما تقر به اعيوننا
 في مدة حياتك ونحفظنا الله بك في وقت له عيد مبارك
 حيدر حيد ابي في عرفته ثميرك باحوالنا بلنه علم حجت
 بعد ان عمر اعلي حلال الرولة السعير البرانضار به
 بارثنا به **اعلم** بتقرت في الاحد والثلاثين من شهر
 جاني الماضي كثر الة غيرهم وفرقت اليها في شهر
 مارس الماضي رانته لان بيلا د تقرت وهي تكنت لنا
 حراب بارسلله لتقرت وكراما يلدونه من عندك
 جراب يزداد عنرتنا برعاوسهم وراوذكر د اياي
 فلون من اجل ما نسوم اعمسانك معنار حشرتك
 الكبية بريكه وكثر الة خبرك في مكانته لنا وفي
 سوائك عن احوالنا اداع الله وجودك
 لنا بلنه ايرودتة بغير وعديت اب
 ملبون سلاخ من معكم ندرت خديم
 الرولة اسماعيل بن علي مولى لاناغ

الجدولة وحسن سنة ١٨٨٤

المنظر الرابع السيد اشرف الحاكم الكبير وبسم الله نرر طانه الله
 بصومنه المشايخ عليك وعلى كاتبه حضرتتك وبعد بالمرور فرغ من
 انه اتان المسمى محمد بن ابي عيشة العنقلية التاجرا بالاسم او شاكيبا
 وانه باع بفضلة او طابها فضلة اللون ثمنها قيمة المير للغير بل من محضرو ملاج
 من قرية اولاد من احمد من رنة الشعمبة باربعهاية من نكتة وخميس من
 نفتعا ولم يملكه في جميع التمن وحيى طابه في الدرهم امتنع من اعطاهم
 له بطالنه امل السيد الجرج د في حاكم الصلح بعين النسي في ذلك وحيى
 تقا تولا انكرو في المخالطة مع وجه الش امر عند انكار اعليا وحكم

عليه السبب المحرم المذكور بل إن ما حول به طلبه يرجع بيقين على بقلته --
موجوده عند المستعرب عبد الله بن بشر شعيب عما برتق العلو أبو جهنم --
عنه الفار مشانط ليراهل وياقيني بها وبالخي هي عنده ، بتوحيه نعم واثان بها
ولعبيد الله بن بر سعيد المذكور ، مجير حضرا استعمرته عن البقلة وعسى
سبها فذكر في الزلزاله اتا بها من عند لفيول ، في لخضر ثم بعد تكلم
له انه انشأها من عند محمد بن يعقوب العباسي المنزور ، مثلا ثمانية بر تكب
وخسبها من صفقلا ورج له عترة بر كيب وسلكه به جميع الشمس والعباسي
المسطور ينكر معنى بن عبد الله بن بر سعيد ، مخالفة بالكلية وانس
بلغ للقبول بر هذا ، ولم يسلكه هذا ما طر كلاسهم هذا على منذ
باسرهم ووجدت الجميع لك ، وتضرك اوسع والتس

مع البقلة

للحمر له وحسرك

الى العالم الباطل واللائق — ان الكلام الاسباب
 الفاسم بما سويير، السطاح عليك ورحمة الله وبركاته
 بعد بار كنت بخير بالحواله على ذلك هذه اقبال الصلوب منك ومسى
 كبريم بـ ضلله انه بلغنا ان اخو جته السبي — الجنرال
 د فزيو، سار الى عبو الله وطمروا سمعي انهم يقتشروا على
 من يجعلونه في منصبه بزمان كان / لا مراكسا سمعنا ان ذكره، معي
 في تفصيل هذه اللصب وانه لا ينبغي ان يحل في هذه التدبير
 لم اكنش واعدتني به ومثلك لا يحتاج الى تاكيد ورتبنا سلامي
 الى السيد الدكتور وماي كثيرا واني اجتمعت مع حامل الجواب
 الى حضرتكم في اثناء سيره الى الشيخ سيده محرم ابد
 الفاسم ران ظهر لك ان تخبرنا بجواب الى البردافيه والقبلا مع
 محبة الوانو غمري به احمد ابيه مراد كتب اليه اكتب

سنة ١٥٩٢ هـ

العقان الخبير والحلافة الشهيير الشبيخ
 السيترا بنوا الفاسم بسى يسك يبرك الفتلا علية وركنة
 اللة الخا ما بعد اذك ارسلت التي مع السشير بنى اذ بعثت
 البرك الكلابيس الذي كنت اعزها التي با علم ايها
 السيترا ما احدا هما بعد اذا مكنته الى السبير جيتي
 واطلا الاخر فجر كنة مع جملة كنب الى جفستطينة وملا زجج
 فاتي به وخرجه بعد البيد كثر اللة خيرك وان مسالت عنى
 فاني عمد جم الحرة والامرله فلع البليغ بسخير حط مغزل-
 والدم للاء من اجف الخلق الى مؤلاء

الو انوعنى بن احمد اب

سردان الفوانى

نظمت له
 جدي

المحلل وقره م جانفے ١٨٨٤

المعظم الاروم: المجتوم: السيد المجرم د با حاكم
 محكمة القرقور السلام عليك وعلى كافة اهل حضرتك
 الربيعه و بعد فقد حضر لدينا سليمان بن
 دالامند فدية الغزله ابعثام برفته بريجه و ذكر كما
 انه كان زوج ابنته عليجه من سليمان بن لطف
 ابن سعيد من فريه انجيل اهل برفته اولاد احمد
 و بكتت عند مدته ثم كلفها في نجر او اغرا بريسا
 سنة ١٨٨٥ فلما تمت العدة زوجها من عبد الله
 ابن عثمان من فريه حمزون برفته فريه و اكله في البرم الثاني
 من شهر العيسد المرافق للمحر ٢٣ سبتمبر ١٨٨٥
 فولدت ولدا ذكر ابيوم الخميس ٥ شهر التيسارخ
 في مدة ثلاثة اشهر و نيب: و ذلك من غير حضور
 منه و من صهر الاول لدينا في التزويج و الكتلان
 و امنه و من صهر الثالثة عند التزويج: فكان من
 تمام قوله ان كلفها و وقع بين يدي محمد الطاهر بن سيد
 يحيى بن حمد: و من كلام زوجته الاخران الكهل ليله
 و ما ان خبرتك عن جميع حيث ارتكبوا ما حرم
 اللحد الاول بن القرائين المورثه: و سبتمبر
 ١٨٨٤ و النكر لسيد يد لمر السلام و با ما جران

و ما ان خبرتك عن جميع حيث ارتكبوا ما حرم اللحد الاول بن القرائين المورثه: و سبتمبر ١٨٨٤ و النكر لسيد يد لمر السلام و با ما جران

TRANSCRIPTION & NOTES

DES

LETTRES DIVERSES

17 - 18

الحمد لله (1) وخذأ (2) ولا يدوم (3) إلا هو سبحانه (4)
إلى سعادة (4) الأعر الأقبل محبتنا (5) الشيد الديركتور (6) ذنايخ
المسيد السلام عليك ولب (7) ورحمة الله اضحاب (7) وبعد يا محبتنا
هأ (8) يصيدك (9) مع حامل الجواب الشجر الذي جابوة (10) من
توزر (11) على ذمتك يكون مباركا عليك ويثمر وتاكل من ثمره
لحوال الله وفوته واتي نسليم (12) عليك كثير كثير (7) وفيه
كباية (13) والسلام

Notes (1)

(1) Il faut une grande habitude de l'écriture barbaresque pour reconnaître, dans le texte original, la formule de louange à Dieu seul par laquelle commencent les lettres arabes.

(1) Les notes s'appliquent principalement aux lettres diverses à partir de la 17ème jusqu'à la 76ème.

- (2) Le و ou le ي prend souvent la forme d'un و ou d'un ي , quelquefois surmonté d'un petit و destiné à empêcher toute confusion avec le و ou le ي . — (3) Façon bizarre de tracer le و , qui a l'air d'être suivi d'un و final retourné en arrière.
- (4) Il arrive souvent de tracer le و et le ي comme une petite barre oblique à la façon turque ou persane. — (5) L'alif est à peine ébauché après le noun. — (6) Directeur. — (7) Correctement: كثيرًا , اضافًا et آلافًا comme expressions adverbiales; de plus, le و suivi d'un ا djermé ou prolongatif devient آ . — (8) Correctement: جاء . — (9) Racine: جاء ; le verbe assimilé perd son و à l'aoriste actif surtout quand il fait futur I. — (10) L'alif du pluriel a été supprimé à cause du pronom affixe qui suit. Correctement: جاءوا ; le mot vulgaire جاءوا aoriste جاءوا est une altération de l'arabe littéraire جاءوا venir avec, apporter, amener. — (11) Ville du Djerd (Bunisie). — (12) Correctement il faut جاءوا avec un و au lieu d'un و , le verbe étant à l'aoriste indicatif. — (13) Souvent, les rédacteurs des لتر

jur. java جربان .

tres manuscrites omettent à dessein les points des lettres finales suivantes : ل ن ي لا ; c'est au lecteur à les rétablir. (Voir mon Cours pratique de langue arabe , p. 45 3e édition). -

18 - 11.

الحمد لله (1) أو خذة إلى شيخ المدرسة (2) البرانصوتية (8)
 بثقرت (4) السيد لا قليز (5) السلام عليك وبعد وصلني
 جوابك كثر الله خيرك فلت (6) لي بيع (7) لي التمر امليح (8)
 انبيع (8) ان شاء الله كيف (9) نبيع نكتب لك واحد (10)
 الابريية (11) را (12) الحال اموافق (8) له بارد ولا (13)
 اسخون (8) في ثقرت والمعزات انتاعك (14) راهم (15) بخير
 والمجنان البخير (8) والسلام من محبيك شيخ ثقرت 14
 مستنبرك سنة 1883

Notes.

(1) Le ـ doit être tracé perpendiculairement quand il supplée à un ا élidé, comme dans les mots الله

et لِو mis pour لِو et لِو . Dans l'écriture barbaresque, le و prend souvent la forme du chiffre romain V ou VI; dans ce dernier cas, il s'écrit au dessous de la lettre s'il est accompagné d'un ـ . — (2) Les deux points du و ne doivent être remplacés par un ـ que lorsque la rime et la mesure l'exigent. — (3) Française. —

(4) Bougouet, principale ville de l'Oued-Dir', au sud de Biskra; mot berbère, synonyme de porte, entrée (c'est à dire l'entrée ou le commencement du désert.)

Dans les mots étrangers à l'arabe, le ج est ordinairement et conventionnellement marqué de trois points en triangle quand il a la valeur d'un g dur, qui n'existe pas dans l'arabe littéraire. — (5) M. Lagleyze, Directeur de l'École principale de Bougouet depuis plus de dix ans.

(6) Mis pour لِو ; la lettre faible a disparu à cause du ـ qui suit; c'est sur ce principe qu'est basée la conjugaison des verbes concaves. — (7) Correctement: لِو à cause du ـ de l'imperatif. —

(8) L'alif est de trop dans toutes ces expressions ; il faut donc lire *مخير*, *سخون*, *موافق*, *نبيع*, *مليح* .-

(9) Dans l'arabe littéraire ce mot (*كَيْفَ*) signifie comment ? Il est mis ici pour *عِينَ*, quand, lorsque.

(10) Dans l'arabe littéraire on n'emploie jamais le mot *دا* devant un nom indéterminé ; c'est le tanouin qui est le signe de l'indétermination .-

(11) Correctement : *البرائة* ou plutôt *البراءة* .-

(12) Mais pour *تراهم* et *تراة* ; le *ي* final et précédé d'un *ـ* se change en *ا* devant un pronom affixe .- (13) Le lam-alif est mal fait, on dirait *أ* .-

(14) Mais pour *ساعت*. On rencontre souvent ce mot et ses diverses altérations employées au féminin et au pluriel, suivant le genre et le nombre du nom qui précède ; ainsi *ساعت* et *ساعات* ; pluriel *ساعات* et *ساعات* avec ou sans l'initial. Dans l'arabe littéraire, le rapport d'annexion ou de possession s'exprime sans préposition, comme en

latin : liber Petri. - (15) Septembre. Le rédacteur
de cette lettre fait voir qu'il sait écrire les chiffres en
français. -

19 - 19.

الحمد لله وخذناه (1) في جليليت (2) سنة ١٨٨٢
إلى الباضل فحبنا شيخ المدرسة متاع (3) ثقرت (4) العرانيوتة (5)
السيد لا قليز (6) السلام عليك ورحمة الله وبركاته وبعد
اتاني (7) جوابك تاريخ (8) جوليت (9) وبعثت ما
بيد وغلوك على المعزة متاعك (10) والجدية براهم (11) في
خير اخبرك على المعزة الكبيرة راما (12) ولذت جابت (13)
عروس ذكر (14) واما الجنان براه (15) في هذا (16) الشاعة
في خير او الثمر متعه (17) مليح براه (18) عاد بيده
البسر (19) والسلام من محبتك محمد (20) بن الشاهد
شيخ ثقرت (21) ١٨٨٢ سنة

Notes.

- (1) Le *د* de ce mot est à peine ébauché. — (2) Juillet, avec deux orthographes différentes. Ordinairement la date se met à la fin de la lettre. — (3) Voir : Lettre 18, note 14. — (4) Voir : Lettre 18, notes 4 et 5. — (5) En écrivant vite, l'auteur de cette lettre a oublié le *ص*; il faut donc lire *البرانسوية Française*. — (6) Mois pour *اتق ني*; le *ي* final précédé d'un *ـ* se change en alif devant un pronom affixe. — (7) Nom d'action de la IIe forme; racine *ارخ*. — (8) Mois pour *بترام* et *بتراس*. Le *ـ* initial est la conjonction *ou, certes*. Voir : Lettre 18, note 12. — (9) Voir : Lettre 17, note 10. — (10) Mot employé par pléonasme; correctement *ذَكَرًا*, ainsi que le mot *لِوَجْهِ*, complément direct du verbe précédent. — (11) Correctement *ذِكْرًا*, le nom suivant étant féminin. — (12) Correctement *ذِكْرًا* Voir : Lettre 18, note 14. — (13) Le *ـ* ne s'emploie jamais à la fin d'un nom; il faut ici un *ـًا*, le nom

de محمد (14) - يعود عاد étant sujet du verbe
 محمد sont deux noms différents ; mais le dernier seul
 est régulier dans sa forme grammaticale.

٢٥ - ٢٥

المذلل لله وخذاه ولا رب يسواه (1)
 إلى محبتنا سعادة السيد الديركتور (2) شيخ المسيد الشلا عليه
 والاب (3) ورحمة الله وبركاته وخيراته وإخسانه وبعد
 هاه (4) كتاب عرّفني واش (5) فيه وجدته في معندوف متاع (6)
 ساقلهي (7) لم نعرب واش (5) فيه نطلب من فضلك
 تخبرني علاش (8) يتكلم ولك الفضل والمزينة والسلام ٢٢
 فيري (9) سنة ١٨٨٦ (10)

Notes

- (1) Mais pour يسوي Voir la note (6) de la lettre 19. -
 (2) Directeur. - (3) Voir la note (7) de la lettre 17. -
 (4) Correctement: هاهو. - (5) Correctement: وأبي شني. -

- (6) Voir la note (114) de la lettre 18. - (7) Galmier.
 (8) Correctement: $\text{عَلَى أَبِي فَنَابِيح}$ ou plutôt $\text{عَلَى أَبِي فَنَابِيح}$ -
 (9) Février. - (10) La date du mois en chiffres arabes
 de celle de l'année en français. -

21 - ٢١

المد له ١٩ جُليت سنة ١٨٧٩ هـ

إلى المَعْلَم الأرفع سعادة السيد اليوطنة (1) ثاب (2)
 البيروا (3) بفتح امزالة السلام عليك التام الشامل العام وبفد
 آتته (4) السيد ورد علينا ثلاثة اوراف من جانب سيادتكم
 لنضع (5) بينهم (6) الخاتم في الموضوع المَعْلَم بفلم الرصاص
 حسب العادة نعم سيدي يأتي وضعته في ذلك المَحَل
 ووجهتهم (6) لسيادتكم (7) والسلام كُتبت يا ذن ابنك
 سي (8) محمد بن بونعاس (9) فايد وادي (10) بوسلام (9)
 آمنه الله. أمين (11) هـ (12)

Notes.

- (1) Sicuterant. Voir la note (13) de la lettre 17. — (2) Chef du bureau arabe de Fedj-Mozala, près de Constantine. —
- (3) Le rédacteur a mis une sorte d'alif après le *y* comme s'il s'agissait du *y* du pluriel, ce qui est assez fréquent même chez les lettrés; il a aussi joint ces deux lettres ensemble par une licence calligraphique très répandue*, le *y* ou le *z*, le *o* ou le *ï* et le *y* sont suivis des lettres *ك*, *ة*, *ي* final *
 Comme lorsque
- (4) Variante plus usitée: *أَيْهَا*. — (5) Mais pour *لِنَوْضِعِ* Voir la note (9) de la lettre 17. — (6) Correctement *بِهَا* et *لَايْهَا* en vertu de ce principe: l'adjectif, le pronom et le verbe se mettent au féminin singulier quand ils se rapportent à un pluriel irrégulier de noms de choses ou d'êtres privés de raison. — (7) Correctement *إِلَى سَيَادَتِكِ*. —
- (8) Abréviation de *سَيِّدِي*. — (9) Correctement *أَبِي زَعَّاسٍ* et *أَبِي سَلَامٍ* à cause du rapport d'annexion. — (10) En arabe vulgaire ce mot s'écrit invariablement *وَاد*; d'où *وَادِي*, prise du sang coulé. — (11) Le point qui précède l'alif représente

un *س*, chose fréquente dans les manuscrits; ce point est ordinairement plus gros que d'habitude et tracé avec une encre rouge, bleue, jaune ou verte. — (12) La lettre *س* avec sa fioriture est l'abréviation du verbe انتهى correspondant au mot français *fin*.

22 — ٢٢

المُحَدِّثُ وَحَدَّةُ (١)

إلى مُحَبَّبِنَا سَيِّدِ الْمَسْعُودِ بْنِ الدَّرَاجِيِّ السَّلَامِ عَلَيْكَ وَبَعْدَ
 بِإِن (٢) أَخَاكَ الَّذِي أَوْصَيْتَنِي (٣) نَرْكَبُهُ فِي شَفْبِ النَّارِ (٤)
 الْمُتَوَجِّعِ مِنْ مَهَابَةِ (٥) إِلَى عَنَابَةِ (٦) أَعْلَمُ أَنَّهُ لَمْ يَرْكَبْ كَثْرَةَ
 الْغَاشِيِ وَعَدَمِ الْمَطَارِحِ وَمَعَ ذَلِكَ بِإِن (٧) الْبَحْرُ مَهْوُولٌ أَشَدَّ
 التَّهْوِيلِ وَلَمْ يَكُنْ إِلَّا وَفَتْ قَلِيلٌ بِالْمَرْسِيِّ وَإِن شَاءَ اللَّهُ
 يَأْتِيكَ فِي السَّعْرِ الْغَائِلِ فَكُنْ (٨) مُتَهَنِّئًا (٩) مِنْ جَانِبِهِ وَالسَّلَامُ

Notes

(1) La louange à Dieu est entourée d'un dessin fantaisiste.

- (2) Composé de *ق* ou et de *إِنَّ*, certes. - (3) Les points sont mal placés : le *ـِ* doit précéder le *ـِ*. - (4) Après ce mot il y a une sorte de fioriture pour finir la ligne, l'espace restant ne pouvant suffire à écrire le mot qui suit.
- (5) Bougie, ville maritime du département de Constantine considérée comme le chef-lieu de la Petite Kabylie. - (6) Bone, la plus jolie ville maritime du même département (Hypone). - (7) Composé de *ق* ou et de *كُنْ* mis pour *كُونَ*. Voir la note (6) de la lettre 18. - (8) Correctement : *هَـٰذَا مُتَهَيِّئًا*.

٢٣ - ٢٣

الحمد لله وحده (1) سُخَّانَهُ جَلَّ وَعَزَّ
إِلَى الْمَكْرَمِ (2) الْأَجَلِ الْمُتَجَلِّ السَّرْعِيِّ بِرِعَايَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ السَّيِّدِ بِالْقَاسِمِ (3) بِنِ سَدِيرَةَ (4) السَّلَامِ عَلَيْكَ وَرَحْمَةِ
اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ وَتَحْيَاتِهِ وَرِضْوَانِهِ وَإِحْسَانِهِ مَا دَامَ الْبَلَدُ
وَخَرَكَاتِهِ وَبَعْدَ سَيِّدِي إِنَّكَ أَوْصَيْتَنِي سَابِقًا عَلَى جِلْدَيْنِ

امتاع (5) اضبوبة (6) هاني (7) وجدتهم (8) لك تخبرني
 نبعتها لك في البوسطة (9) وإلا مع من هو فادمر الى الجزائر (10)
 من بني امزاب (11) وصيد كباية (12) خزر في ٢٥ سبتمبر (13)
 سنة 1191 (14)

Notes.

- (1) Il est aisé de reconnaître cette expression malgré la place de sa première lettre et la forme excentrique de sa dernière.
- (2) Le ك de ce mot a plutôt l'air d'un ط. — (3) Dénom de l'auteur de ce livre. Correctement : ابي القايس à l'annatif, ابا القايس à l'accusatif et ابو القايس au nominatif. C'est un des nombreux surnoms de Mahomet, qu'il a eu à la naissance de son fils قاسم Casim. — (4) Voir la note (3) lettre 21 et note (13) lettre 17. — (5) Voir note (14) lettre 18. — (6) Correctement : الضبوبة. — (7) Correctement : هاتي. — (8) Correctement : هيا. — (9) ou bien البوسطة la poste. — (10) الجزائر (ile). — (11) جزيرة (les Iles) Alger (les Iles) الجزائر (10)
- Mzab, pays des Mozabites au Sud du département d'Alger,

ville principale: Ghardaiia. L'alif initial est de trop. —

(12) Voir note (13) lettre 17. — (13) Septembre. — (14) Il

faudrait donner qu'il y a là les mots سنة و خرز. —

24 - 24.

الحمد لله وحده (1) ألا جل محبتنا (2) مسيو برانصوة شاربانطي (3)
 شيخ المسيد السلام عليكم ورحمة الله وبركاته يليه (4) نعم
 المحبت فادم إلى حضرتكم السعيدة دايرة (5) المنسقى محمد (6)
 الطيب بيده (1) كارطة (7) مكتوبة بالقلم البرانصاوي (8)
 المرغوب منك ومن كريم فضلك تترجمها (9) لنا (2) بالقلم
 العربي في مفلوبها (9) بارك الله لنا (2) فيك جازاك (10) عنا
 خيرا والسلام من محبتك الشيد احمد بن علي (11) خليعة
 فايد صانه الله. امين (12)

Notes.

(1) Voir note (1) lettre 17 et note (3) lettre 21. — (2)

Le rédacteur semble préconiser l'emploi du signe au-dessous

du point. - (3) Monsieur François Charpentier; le premier de ces noms s'écrivait quelquefois *مسي*. - (11) Verbe assimilé *وَلَّى* assisté *يَلِي*. Voir note (9) lettre 17. - (5) Le troisième point représente le *س*; Correctement: *دايرة* ou *دايرة*, car le *س* ne devrait être réservé que pour les mots dont la racine renferme un *س*. - (6) Les deux dernières lettres paraissent être un *پ* final. - (7) Carte, billet. - (8) Voir note (3) lettre 21. - (9) Il faut avoir une grande habitude de l'écriture barbaresque pour deviner les deux dernières lettres de ce mot. - (10) Racine *جزى*, le *ي* final précédé d'un *ـ* se change en *ل* devant un pronom affixe. Voir note (12) lettre 18. - (11) Le signe placé au dessous représente les deux points. Le rédacteur a voulu faire une sorte de parafe avec le *ن* de *من* qui suit *والسلام*. - (12) Voir note (11) lettre 21. -

25-20.

الحمد لله السلام عليكم كما يليق (1) بعليّ (2) مقامكم
 أمّا (2) بعد بيان (3) المسئلة (4) المعهودة بيننا فسد
 سألت عنها كثيرًا من الرجال الكبار العفلاء فاجابوا (5)
 بأنّ المال يُقسّم بينهما (6) أنصافًا يرتان (7) بالتعصيب
 بفظ واخوة (8) لإئمة لا مزية له على الآخر ولا كلام
 له في الشدس لأنّ (2) جهة (9) الأئمّة (2) لا تُعتبر
 عندهم كما جرى بذلك عن ربهم (10) والحاصل أنّ المال
 يُقسّم بينهما (6) أنصافًا كما تقدم و عليكم (11) السلام (12)

١٧ مارس ١٥ سنة ١٨٩٣

Notes.

- (1) Voir note (13) lettre 17. Le mot suivant n'est que la répétition du précédent, faite par inadvertance; il est par conséquent nul, ce que est indiqué par un خ placé au-dessus, abréviation du verbe خرج sortir, être en dehors.
- (2) Voir la note (1) lettre 18. - (3) Composé de ف or de de انّ certes. - (4) Correctement, المسئلة. -

- (5) Racine جوب. — (6) Le pronom affixe se rapporte à des cousins germains. — (7) Racine ورت. Voir la note (9) lettre 17. — (8) Le frère utérin du de cyjus.
- (9) Racine وج. Dans les verbes assimilés, le و disparaît non seulement à l'aoriste actif, mais aussi dans quelques noms terminés par un ة, comme *سجدة* façon, signalement, *سجدة* oration, etc... — (10) Il s'agit de la coutume des Hobytes, auxquels se rapporte le pronom affixe. — (11) Le p final est à peine ébauché, comme le و final et initial des deux mots au-dessous. — (12.) Le ـ de l'article doit être joint à la lettre suivante; même observation pour le mot qui commence la lettre après la Louange à Dieu.

26-27

(1) حفرة (2) المعظم (3) المحترم السيد الجنرال (4) حاكم

عمالة الجزائر (5) سعادك (6) الله ورعاك ومن كل خير
 اعطاك اما بعد وانبت (7) طاب ثاب من الله ثم من
 سعادتك ان تنعم عليّ بشئ ما (8) فذره ومُنْتَهَى
 عدده مائة (9) فرندك (10) من كوني جفيرا ولي اولاد (11)
 صغار ولا طافة لي على الخدمة فلهذا (12) طلبت من
 سيادتكم (13) العلية العدد المذكور (14) من خدمك
 فلان بن فلان الساكن بكندا (15) نومروا (16) في ٢٢
 نوفمبر (17) سنة (18) ١٨٨٧

Notes

- 1) Il est bien rare de ne pas commencer par la Louange
 à Dieu. - (2) Le point du ض a été omis par inadvertance. - (3) Forme bizarre et assez fréquente du ط
 (4) Le Général. - (5) Correctement الجزائر Alger (les Iles
 singulier جزيرة ile) Le ب supports du hamza (6) perd
 ses deux points - (6) Correctement اسعدك. - (7) Correctement : أنبت
 (8) C'est le montant de la somme
 de 100 francs qui est placé en chiffres arabes au-dessus de

- (9) Voir ci-dessus note (5) —
 (10) فِرْك ou فِرَاك ; collectif : أَفْرَاك franc (monnaie)
 (11) Le ل ne doit pas être joint au د ; le د du mot suivant doit être au contraire lié à l'alif ; cette observation n'est pas toujours d'une application rigoureuse. surtout dans cette lettre. — (12) Composé de و et و . Pour et لِذَا cela, c'est à dire : c'est pour cela.
 (13) Le ك doit être ouvert à sa partie finale ; ici, il a été fait d'un seul coup de plume ; d'où cette forme bizarre que se voit encore dans le mot كِرْك déjà examiné ci-dessus. — (14) Sous-entendu وَالشَّام . — (15) لِذَا composé de لِ à et de ذَا , comme cela, tel ; c'est à dire : à tel endroit. — (16) Numéro. Voir note (3) Lettre 21. — (17) Novembre. Le و n'existant pas en arabe, on le représente ordinairement par un ب souscrit de 3 points — (18) Les chiffres de l'année sont quelquefois placés au-dessous du mot دِي ^{١٨٨٧} année.
-

٢٧ - ٢٦

الحمد لله وحده أسعد الله بالعاجية ذات السباضل
المحترم ابننا السيد عيسى بن اسماعيل التتلام عليك
ورحمة الله وبركاته أما بعد بلغنا سؤالك (2) بواسطة
جوابك الموجب إلى أخيك سي علاوة (3) وعلى من
أوصيت بحفظه والوفوب معه فلا نفصم (4) في جانب
الاحباب بفدر طاقتنا (1) وكافة (5) اولادنا يسامون
عليك وذمت بخير وعاجية والتتلام من المتكرب عن
إذنه آمنه الله. أمين خرزوي في ماي (6) سنة 1872 (7)

Notes.

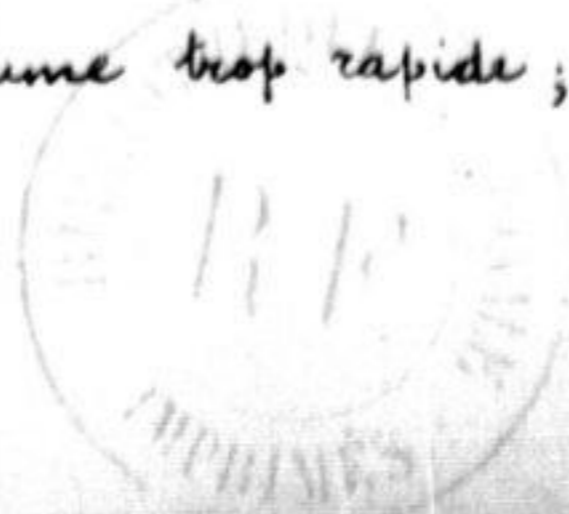
(1) Voir note (2) lettre 24. — (2) Correctement :
سؤال, racine. — (3) Voir note (13) lettre 17.
de note (3) lettre 21. — (4) Dans l'arabe littéraire, la
1ère personne de l'arabisme ne prend jamais la finale وا.
Le ص aurait dû être joint au ر. — (5) Le point du
و a été omis par inadvertance. — (6) Mai. — (7) Le
mot de 1872 aurait dû être placé à la fin, après خرزوي في ماي

٢٨ - ٢٨

الممد لله وحده ^(١) وبه نستعين ^(١)
 جناب ^(٢) العالم العلامة ^(٣) الفدوة العظامه شايخي ^(٤)
 وأستاذي وعمدتي وملاذي ^(٥) وافر السيادة ^(٦) كأميل
 الشعادة الشيخ السيد ^(٦) عبد الباقي عليكم منا اتم
 السلام بداية ^(٦) واختتام وعلى جميع من ضمنه
 مضرتم السعيدة ^(٨) أما بعد ^(٩) سيدي جاني ^(١٥) وجهت
 لسيادتكم نصيب ^(١١) صيد أرجوا ^(١٢) من الله ثم منكم
 فبوله ^(١٣) وبه ^(١٣) كباية ^(١٤) خديك وتلميذك ^(١٥)
 احمد بن قرنة ^(١٦) العادل الان ^(١٧) بتحكمة المدية ^(١٨)
 وذمت ^(١٩) ودامت ايامك بالفرح والشور والسلام
 ٢٢٢ مارس سنة ١٣١٠

Notes.

- (1) Racine عون - (2) Façon fantaisiste de tracer le ب et de former ainsi une sorte d'arabesque (3) Le second point du ٨ a l'air d'un accent grave par suite d'un coup de plume trop rapide; on peut remarquer,

dans cette lettre comme dans beaucoup d'autres, que les deux points du 8 sont représentés par un petit signe semblable à un \underline{v} ou à un \underline{u} . — (4) Les deux points du premier \underline{a} sont représentés par un petit trait semblable à un \underline{L} ou à un \underline{u} , parce que le rédacteur veut aller trop vite, (ce fait se remarque à diverses reprises dans le cours de la lettre) il omet même à dessein et pour la même raison les deux points du 5 final qu'il fait retourner en arrière. — (5) Racine \underline{a} . — (6) Le \underline{a} a l'air d'un \underline{a} suivi d'un jambage sans point et d'un \underline{a} . — (7) Racine \underline{a} ou \underline{a} . — (8) Voir note (13), lettre 17 et note (3) lettre 21. — (9) Le \underline{a} doit être joint à la lettre suivante. — (10) Composé de \underline{a} or, \underline{a} , certes, et du pronom affixe de la 1re personne, c'est-à-dire: or certes moi. — (11) Le petit signe qui vient après n'est là que pour finir la ligne. Voir note (4), lettre 22. — (12) Il ne faut pas d'alif final. Voir note (3) lettre 21. — (13) Le point du \underline{a} manque par inadvertance. — (14)

et avec lui, c'est-à-dire de la part de... (15) Voir
 note (2) lettre 17... (16) Voir note (13) lettre 17...
 (17) Voir ci-dessus, note (11) - (18) Abédiak... (19)
 Racine مود. Puissez-vous continuer à vivre, et puis-
 sent vos jours.....!

٢٩ - ٢٩.

الحمد لله وحده
 حضرة العاضل الاجل محبتنا
 العزيز السيد انقليز (١) مدير (٢) المدرسة الفرنسية (٣)
 والعربية (٤) بتفرت (٥) السلام عليكم التام الشامل (٦)
 العام والرحمة والتبركة والانعام تليده (٧) فد بلغني (٨)
 حقة التمر في غاية المراد (٩) وهي من احسن (١٥)
 التمر كثر الله خيركم وجزاكم^(١١) عنا احسن الجزاء (١٣)
 ودمتكم^(١٣) في (١٤) خير وانعام وعليكم السلام التام
 من محبتكم على الآوام محمد بن سيدي سعيد (١٥)
 الخوجة ببيروا (١٦) عرب الجزائر (١٧) بتاريخ (١٨)
 ٢١ (١٤) فورار (١٥) سنة ١٨٨٧

Notes.

- (1) Mrs Esqleyze. — (2) Participe actif de la IVe forme racine وود , le و devenu ي par permutation. — (3) Française (avec un ـ au lieu d'un و). — (4) Les trois points de deux lettres différentes sont souvent réunis en triangle. — (5) à Bougourt. Voir note 4, lettre 18. — (6) Les trois points du ج et du ي sont parfois représentés par une sorte de virgule renversée. — (7) Voir note (4) lettre 24 et note (9) lettre 17. — (8) Le point a été omis par inadvertance. — (9) Participe passif de la IVe forme, racine وود , le و devenu ا par permutation. — (10) L'alif de ce mot se confond avec l'appendice du ي . — (11) Racine جزى Voir note (10) lettre 24. — (12) Racine جزى ; و ou ي final, précédé d'un ا prolongatif, se change en و . — (13) Racine وود . Voir note (20) lettre 28. — (14) Il faut deviner qu'il y a là في . — (15) Il manque une pointe au ـ . — (16) Bureau arabe. Voir note (3) lettre 21. —

(17) Alger. Voir note 5, lettre 26. — (18) Il faut deviner que'il y a là بتاريخ à la date. Voir note 7, lettre 19. — (19) Février. —

30-30

الحمد لله وحده ولا يدوم إلا ملكه
إلى حضرة افضينا السيد فاتح (1) السلام عليكم ورحمة
الله تعالى وبركاته أما بعد هذيت (2) بالولد الذي (3)
أشرفت بوجوده ليلته ميلاده (4) بالله ينفيك
حتى ترى (5) اولاد اولاده بجاء النبي وءاله (6)
بند عوا (7) الله ان يرزقنا بولد منكم (8) إن شاء (8)
الله وتبلغ سلامنا جميع اهلكم وخيلة احبابنا
والسلام كتبت بالبليدة (9) في غشت (10) سنة 1888
من البفير ليزته محمد بن حمود

Notes.

(1) M: Fatah, Directeur de l'École arabe-française

à Alger. - (2) Correctement: ^وقِيَّتْ. Voir note 5, lettre 26. - (3) Voir note 3) lettre 21. - (4) Mais pour > D'go Racine Ng; le g djermé est précédé d'un - se change en ^ي dans l'intérieur d'un mot. - (5) Régulièrement: ^يرأي; on élide souvent l'alif (support du honme), de sorte qu'à l'impératif le verbe ^يرأي se réduit à une seule lettre: ^ر vois, en vertu de ce principe: la lettre faible disparaît à la fin d'un mot, lorsqu'elle doit être djermée, comme c'est le cas au conditionnel et à l'impératif; c'est sur ce principe que repose la conjugaison des verbes défectives. - (6) Voir note (7) lettre 17. - (7) Voir note (5) lettre 28. - (8) Voir note (6) lettre 29. - (9) Blida, jolie petite ville près d'Alger. (10) ^تتوت.

31-31

سُحَّانَهُ جَلَّ وَعَلَا

الحمد لله وحده

الى السيد اديركتور شيخ المذرسة المتعددة لتعليم
 الاولاد الذكور بثفرت وكافية من معه خصوصاً سي
 عبد الرحمان السلام عليكم مع رحمة الله والبركة وبعد
 ها اني ارسلت لكم الكتب الذي (1) اعددتم (2) لتعلمي
 فانصروهم (3) واعلموني مع الحامل حتى نعرف الذي (4)
 يليف بي ملازمة اطلاقه (5) ليكون لي عوناً في
 التعليم وان كان في علمكم كتاب اخر (6) وهوليتس
 عندي (7) يوصل بي التعلّم المطلوب من فضلكم (8)
 تعلموني عنه حتى نرسل عنه الى فنطينا (9)
 ياتوني (10) وها اني رسلت لكم بطاقة مكتوبة
 بالبراصوية كان ارسلها الوالي العام سابقاً فنقلت
 نسخة منها كما ترؤها (11) والسلام من محمد
 بن العرابي (12) ءآمنه (13) الله ءآمين (13)

Notes.

- (1) Voir note 3, lettre 21, correctement : *الذمين* ou
 plutôt *التي*. Voir note 6, lettre 21. — (2) Voir note 6,

- lettre 21. - (3) Correctement: *بَانظَرُوهَا* S'alif qui suit le و du pluriel se supprime devant un pronom affixe. -
- (4) Voir note 3 lettre 21. - (5) Nom d'action de la VIIIe forme; contraction du *يَا* caractéristique de cette forme avec le *ب* du radical. - (6) Correctement: *آخِر* Voir note 7, lettre 17. - (7) Voir note 3, lettre 21. - (8) Il faut *أَنَّ* que après ce mot. - (9) Correctement: *دِيْبِينِيسْ* Constantine, chef-lieu du Département de ce nom. (de Constantin). - (10) Correctement: *لِيَأْتُونِي* racine: *أَتَى* Le *ي* final est supprimé à cause de son incompatibilité avec le و; c'est sur ce principe que repose principalement la conjugaison des verbes defectifs. -
- (11) Correctement: *تَرْوَنَهَا*. - (12) Correctement: *العَرَبِي* ou *أَمِين* et *أَمِين*. - (13) Correctement: *الأَعْرَابِي* ou *أَمِين*. -

32-35

الحمد لله وحده وصلّى الله على سيدنا (1) ومولانا (2) محمد

سعادة المعظم المحترم السيد أبو الفاسم بن سديرة
 مدرس اللغة العربية (2) بالمدرسة العالية (3)
 للعلوم الأدبية (3) بالحزائر السلام عليك ورحمة الله
 وبركاته وبعد نغم السيد إني جوزت الإمتحان
 في سنة 1887 بواسطة جزاك الله عنا خيرًا واليوم
 سيدي اردت أن نجوز فاضي⁽⁵⁾ إن شاء الله نطلب
 من سيادتكم لتكن⁽⁶⁾ في عونني الله يكون في عونك
 ولم يكن⁽⁷⁾ لي ما جاء⁽⁸⁾ لأحد يسوى الله وأنت وبيد⁽⁹⁾
 كفاية من خديك محمد بن عيسى بن ضيب⁽⁹⁾
 الله من شريعة الهامل دايرة أبي سعادة⁽¹⁰⁾ حرر في
 جنبي سنة 1890 مسيحية

Notes

(1) Le rédacteur a tracé la conjonction و et le pronom affixe نا au-dessous et au-dessus, sans doute pour ouvrir son écriture ou gagner de la place. نا هو composé de هو et de نا

Voire note (10) lettre 17. - (2) Correctement: أبي الفاسم

Voir note 3 lettre 23. — (3) Les points du ba et du ya sont
 tracés en forme de triangle, comme pour le fa et le ye, le
 noua et le ta, etc... — (4) Mais pour أراد , Voir note 6
 lettre 18; racine راد . — (5) Il arrive souvent dans les
 lettres d'employer la 1ère personne du pluriel au lieu de celle
 du singulier. Correctement: أحوز فاضلياً (je désire) passer les
 examens de cadi. — (6) Correctement: لنكرن que vous
 soyez. (au subjonctif, mais non au conditionnel). — (7) Mais
 pour يكون Voir note 6 lettre 18. — (8) Correctement:
 ماجا . — (9) Voir ci-dessus, note 3. — (10) Boussada
 ville - oasis du département d'Alger Voir note 3 lettre 23
 sur le mot ابو . — (11) Janvier. —

33 - 33

الحمد لله
 في 10 ماي (1) سنة 1879
 المعظم الأرفع (2) سعادة السيد اليوطنة (3) المتولي
 أمور العرب دام عزة أمين السلام الثامر عليك والرحمة

وبعد سيدي وانك (١) ذكرت لنا في جوابك الربيع
 المؤرخ يثوم ماي المعلم به ١٠٧٠٨٠٧ (٢) (٥) بأن
 نمكن (٦) الورقة الواردة علينا بيدي رتبا ونرسل لك
 توصيلا اعلم سيدي بان تلك الورقة وردت علينا و
 مكنتها بيدي رتبا وهذا الجواب توصيلا (٧) منّا
 لسيادتك على ذلك والسلام ❀

Notes.

- (1) Mai. — (2) Curieuse façon de tracer ces trois lettres
 الا. — (3) Lieutenant. — (4) Le و est explétif. — (5)
 Sous-entendu : do اللا. Le point (ou zéro) à gauche du
 nombre ١٠٧ (807) est de trop. — (6) Correctement : أمكن
 Voir note 5 lettre 32. — (7) Correctement : توصيل, at-
 tribut de جواب, au nominatif; ou bien توصيلاً, à l'ac-
 cusatif comme attribut d'un verbe d'existence. —

34 - 34

الحمد لله في نونبر (١) سنة ١٨٧٩
 الْمُعَظَّم الأَزْبَع سعادة السيد الفبطان (٢) شاب
 بيروا (٣) عرب السلام والرحمة والبركة عليك وبعد سيدي
 بلغني التزييع جوابك (٤) وامرتني لترسل لك عتار
 بن البشير من بني فغال (٥) اعلم سيدي تراني لما
 بلغني جوابك رسلت اليه الدائرة بلما بلغ الي افاربه
 اخبروه بان ذلك الرجل كان ارتحل من تلقاء نفسه
 الي العجمة (٥) حكم سطارنوا (٦) ختاس وليس لنا
 علم به تراني عرفتك به ليكن (٧) في علمك والسلام

Notes.

- (1) Novembre. — (2) Capitaine. — (3) Chef du bureau arabe. — (4) Plus correctement : جوابك التزييع l'adjectif devant toujours se placer après le nom qu'il qualifie et prendre l'article si ce dernier est pris dans un sens déterminé. — (5) Nom de tribu. — (6) Saint-Arnaud, près de Sétif. — (7) Correctement : ليكون qu'il soit (au subjonctif, mais non au conditionnel.)

35-30

المجدله وحده ^{١٢} في اجوان (١) سنة ١٨٨٨
 اُسْعَدَ اللهُ اَمْوَالَ الْعَظِيمِ الْمُخْتَرَمِ وَالْحَيِّ (٢) الْخَيْرَاتِ
 وَالنِّعَمِ ذُو (٣) الْعُلُومِ السِّيَّةِ وَالْعَبْنُونَ الْمُتَرْضِيَّةِ (٤)
 السَّبْدِ بِفَاسِمِ اس (٥) اَسْدِ بَرَّةِ (٦) اَسْتَوْرَ لَكُورَةَ بَيْلِ (٧)
 بِالْجَزَائِرِ السَّلَامِ عَلَيْكَ وَعَلَى كُلِّ مَنْ شَمِلَتْهُ حَضْرَتُكَ
 الرَّبِيعَةِ مِنَ الْاَهْلِ وَالْاَوْلَادِ اِنْ كُنْتُمْ تَخِيرُ بِالْحَمْدِ لِلَّهِ
 وَبَعْدَ بِيَانِي لَهَا وَصَلْتُ اِلَى الْجَزَائِرِ لِفَضَاءِ بَعْضِ
 الْمَآرِبِ رَغِبْتُ اَنْ اَزُورَكَ وَلَمْ اَعْرِفْ مَحَلَّكَ الَّذِي
 تَكُونُ فِيهِ فَكَتَبْتُ اَيْدِي هَذَا الْجَوَابَ عَسَى اَنْ
 تَخْبِرَنِي بِالْمَحَلِّ الَّذِي تَحْصُلُ مُلَاقَاتِي (٨) بِكَ وَاْتِي
 مَحَلَّ اَوْ سَاعَةَ يَكُونُ ذَلِكَ وَاِنْ تَاذَنَ لِي فِي الدَّخُولِ
 اَيْدِي زَائِرًا وَالسَّلَامُ مِنْ مُحَمَّدِ الزَّرُوفِ اَكْتَوَى اَسْتَوْرَ (٩)
 مَحْكَمَةَ الصَّلَاحِ بِالْقَرْقُورِ (١٠) وَنَايِبِ فَاضِلِّي نَطِيرِ (١١)
 الْقَرْقُورِ

Notes

(1) Juin. - (2) Connocement: sans alif و لبيق

au cas annexif. - (3) Correctement : ذِي au cas annexif, se décline comme أَبُو père, أَخُو frère, بُو bouche. - (4) Racine رَضُو, qui devient رَضِيَّيَ à la 3e personne masculin singulier du présent actif; le و se contracte avec le ي dans les participes passifs des verbes définis ux. - (5) Le mot ابْنٌ perd son alif entre des noms propres, Racine : بنو ou بني. - (6) Sans alif. - (7) Assesseur à la Cour d'appel. - (8) Racine لَفِي. - (9) Assesseur. - (10) Guergour, région importante à l'est de la Habyhe de Bougie, entre Ferrata et Sôlif. - (11) Cadi - Notaire. -

36⁽¹¹⁾ - 32

الممدود وحده إلى فحمتنا في الله وصديقنا من أجله
السيد فوبدر بن الهادي السلام عليك وبعد اعلم
ان بطاقتك بلغتني صالحة سي السهاتي وجهنا
كل ما ذكرته لنا فترايه بلغت سلامك إلى جميع

الاهل والاخوان بصرحوا بذلك وانهم بخير وعلى خير
 ولا يخصهم شيء من جهة النعفة (2) وكل ما (3)
 يحتاجونه نفع (4) عليهم به ونهتيد به واما
 ابنك الكبير الذي يفر في المدرسة فاني نراه (5) مرتين (6)
 في الجمعة (7) ونخرج انا بنفسي في يوم الاحد فكن
 ما نيامه وافض (8) حوايجك ولا يدخل بيالك شيء
 من جانب الاهل غير انهم متوقشون بيك وطالت
 عليهم (8) غيبتك والسلام بتاريخ ١٥ مارس سنة ١٩٩٢

Notes.

(1) Voir lettre 28 et notes : même genre d'écriture et
 mêmes observations. — (2) La virgule au-dessous du noun
 ne compte pas. — (3) Le mot suivant ne compte pas; il
 est correctement répété immédiatement après. — (4) Le ف
 o plutôt l'au d'un ن final sans points. — (5) Le point
 du noun a été oublié; quant à celui qui est sur l'alif,
 il appartient au fa du mot placé au-dessus dans la
 ligne précédente. — (6) Les deux points du ta sont repé-
 sentés

par le chiffre ٢ qui indique en même temps que le nom est au duel : le rédacteur de cette lettre a cru faire ainsi un trait d'esprit. — (7) Le signe suivant est uniquement employé pour finir la ligne. — (8) Mois pour *افضيتي* qui est incorrect. Voir lettre 30 note 5. — (9) Mot oublié dans l'original ; le mot *اهل* est au pluriel ; il est féminin quand il désigne la femme, épouse ; il s'emploie adjectivement avec le sens de digne de, apte à .-

٣٧ - ٣٦

الحمد لله وحده ولا يدوم إلا مثله

إلى سعادة السيد البركورور جنيرال (١) بعد التسلام
 التامة والإكرام والإتعام عليكم ورحمة الله تعالى (٢)
 وبزكاته وبعد فإن الحسين بن رابع بن الحسين من
 سكان الشباشب من كمون البندق (٣) له على
 أحمد بن (٤) اخلال (٥) دة ين ثبت عليه وبيده (٦)

رسم الحكم بامرنا المرة بعد المرة بدفع ما عليه
 بلع يمثل والان المطلوب من إحصائك تأمر من
 يكلفه بدفع ما عليه وهذا ما متا به اعلموا ك و
 النظر اليك وعليكم (٦) الب سلام من (٨) كاتبه عبد
 ربه بن (و) يوسف بن احمد وقفد الله بهته في نوانبر (١٥)
 سنة ١٢٢٣

Notes.

- (1) Procureur Général. - (2) Façon byzantine et fréquente
 d'écrire ce mot qui est un verbe defectueux à la VIe forme.
 - (3) Commune de Fondouk, entre Alger et l'Arba;
 le barrage de l'Humide est tout près de là. - (4) Racine
 بن. - Correctement بلا sans l'alif initial. - (6) Le
 mot بن a pour racine بن. - (7) Façon byzantine de
 tracer le Kaf dont la barre supérieure est oblique
 n'est pas à sa place. - (8) Le mot بن s'écrit toujours
 avec un l quand il n'est pas entre deux noms propres,
 comme lorsqu'il commence la ligne. - (10) Novembre. -

٣٨ - ٣٨

الحمد لله ^٣بجدة (١) اجوان (٢) سنة ١٨٧٩

اسعد الله احوال البارس المحترم الاكمل سعادة السيد
 البوطنة (٣) المنوتي امور العرب دام عزه واحترامه
 امين المتلام التامة السنايل العامر وبعد ابته السيد
 بلغنا جوائك الاربع المؤرخ بشوم (١) من شهر التاريخ (٤)
 وذكرت فيه ان القايد اخانا سي محمد بن بونعاس مرسل
 اليك زريته سي الشريف بن الفيسي التي عنده اعلم
 ابته السيد بان القايد غايب بفسنطينة وانا لانعلم
 بذلك حيث انني مفيم (٥) بوطن اولاد كباب و قدمت
 الى وطن وادي بوسلام ومكنت فيه اتماما قليلة وعين
 يرجع القايد من غيبته بيفضي الامر الذي ادنته به
 ان كان في علمه شيء منه وهذا الواقع عرتت به
 سيادتك ونظرك اوسع (٦) والسلام

Notes.

(١) Le point à gauche du ٣ et du ٤ représente le
 zéro des dizaines, qui ne s'écrit pas en français. —

(2) Juin, sans l'alif initial. - (3) Lieutenant. - (4)
 Voir lettre 29, note 18. - (5) Racine قوم. - (6) L'alif
 est joint au ouaou par une sorte de licence calligra-
 phique motivée par la rapidité de l'écriture.

39 - 39

الجملة (1) وحده المَعظم الأربع السيد الكصار (2)
 حاكم ذراع الميزان (3) السلام عليك الثام كما يليف
 بالمقام (4) وبعد اخبرك سيدي ان رجلاً اسمه ايلي (5)
 قتل زوجته البارح (6) ليلاً وهرب من حينه ولما
 اخبرني بذلك القارء شابيط (7) ركبت من ساعتى و
 وتوجهت إلى محل الجريمة فوفقت على المرأة وهي
 تعالج سكرات الموت فلم تجاوبني إلى أن طلعت روحها
 فارسلت بعض الناس في اثر الجاني فرجعوا ولم يفعلوا (8)
 له على خبر واما المرأة تراها بافية على حالها من غير دين
 إلى أن ياتيها السيد الطبيب واتي ارسلت ربولاً (9)
 مثل هذا الى السيد الجوج دني (10) كما هو الواجب

وَدُمْتَهُمْ (11) نَخِيرُ وَالتَّسْلَامُ مِنْ أَرْزَفِي بْنِ إِذْيِير (12) بَرَزِيدَان (13)
إِغِيلُ إِسْوَلِي (14)

Notes.

- (1) Il manque un lam à ce mot. — (2) Commissaire ou plutôt administrateur de commune mixte. —
(3) Mis pour *ووزان* en vertu de ce principe : Le *g* djézmé et précédé d'un Kasra, au milieu d'un mot, se change en un *y* de prolongation : *Oraa-el-Mizan* centre Kabyle important, situé aux contreforts sud-ouest du Djurdjura. — (4) Racine *موز*. — (5) *akli*, nom-propre d'homme; l'encier, en Kabyle. — (6) Régulièrement : *البارحة*. — (7) Garde-champêtre. — (8) Racine : *وفا*. — (9) Rapport. — (10) Juge-de-paix. — (11) Quissier-vous-durer (racine *موز*). — (12) *Arezki ben Tdir* nom-propre d'homme; *Télic*, fils de Jean, en Kabyle. — (13) Président de douar, en Kabyle. — (14) Nom d'un village Kabyle, situé entre *Oraa-el-Mizan* et *Fort-National*. La crête des expositions ombragées, en Kabyle. —

٤٠ - ٤٥

الحمد لله وحده ولا يدوم إلا عزّة
 المعظم الأرفع السيد الجوج دبي (١) بحين النساء (٢) البتلام
 عليك وعلى كافة حضرتك التريفة أما بعد فقد بلغني
 جواب من السيد الشّمال (٣) الحاكم بنفسم القرقور
 تاريخه ١٦ شهر التاريخ ٦٠٣ هـ (٤) مضمونه بأن
 نامرسي حمودة بن الشيخ وابنه الطيب وبالفاسم بن
 فاس (٥) ومحمد السعيد بن رزفي كآتهم من معرفة
 فموت (٦) عرش الاعرائش (٦) ليحضر وا عندك في اليوم
 الرابع والعشرين من الشهر المذكور بما حضرتهم لذي
 وامرتهم بالفدوم اليكم بامتنع محمد السعيد بن رزفي
 من الفدوم اليكم ولم ينصت الينا اصلاً وغلظ راسه
 مااتي اخبرتك بهم والنصر (٨) لكم والسلام من محمد السعيد
 ابن (٩) خليفه القايم مقام (١٥) ادجوان (١١) الاعرائش (٦)
 صانه الله ^{٢٩} في قليت (١٢) سنة ١٨٨٤

Notes.

(١) Juge de paix. - (٢) Ain - en - noa. fontaine des

femmes, autrefois siège de la Justice de paix du Guergour.

(3) Chened. - (4) Le point du noun a été omis par

inadvertance. - (5) Kassi ou Kassa nom propre d'hom.

me, en Kabyle. - (6) Aguemmour, monticule, en Kabyle.

(7) Nom d'un douar Kabyle. - (8) Correctement: النظر

(9) Sans alif. - (10) D'où l'expression caimacan. -

(11) Adjoint indigène. - (12) Trillet. f. -

٤١ - 41

الجدلة وحدة في جويلية (1) سنة ١٨٧٩
 سعادة المجلد السيد اليوطنة شاف بيروا عربا (2)
 السلام عليك وبعد بالذي نخبرك وان الحامل اليك
 السعيد بن لبادة من عزلة الزرامنة (3) وضميتته
 الولد المسمى عمار بن ازعيوة (4) من بريفة يزعم
 الاول بدعواه (5) ان ابنه عثمان سارح بغنمه
 واقتلقت الغنم مع غنم الولد المسمى عمار
 ولما اترفوا الرعات (6) ذهب له كبش مع غنم

عمّار بن ازعيوة حصلت له التهمة فيه بسبب
 اختلاط غنمه معه وإنما أنا (٦) رتب الكبش يسأله (٨)
 عليه أنكره عمّار وأبده (٩) في سرفه الكبش ولم
 تكُن (١٠) بَيِّنَةٌ للمُدَّعي (١١) على ذلك هاني عرّفته
 بالواقع ورسلت اليك الرّاعي المتهوم ورت الكبش
 لتنظر فضيتها والتنظر اليك والسلام

Notes.

- (١) Juillet. - (٢) Lieutenant chef du bureau arabe. -
 (٣) Zaramena. - (٤) Sans alif. - (٥) Mis pour *يدعو*;
 le ya final, précédé d'un fathâ et suivi d'un pronom
 affixe, se change en alif. - (٦) Correctement: *اترف*
الرّعاة ou *اترف الرّعاة*, en vertu de ce principe: quand
 le verbe précède le sujet au pluriel irrégulier, il reste
 invariable ou se met au féminin singulier. - (٧) Cor-
 rectement: *اننى*. - (٨) Mis pour *يسأل*. - (٩) Cor-
 rectement: *ابوه*. - (١٠) Mis pour *تكون*. - (١١)
 Participe actif de la VIIIe forme, le ta ayant été contracté avec le
 dat.

٤٢ - ٤٢

الحمد لله من سعادة السيد عبد المالك بن علي
 المتعديدي فايد وجدة (١) ونواحيها إلى المحترم
 الأرواح السيد الكماندة (٢) حاكم دائرة مَغْنِيَّة (٣) عليك
 السلام التامة الشامل العام كما يليق بذلك المصفاة
 أما بعد بآيات عاملة المُسَمِّي أحمد بن حسين
 كتب إلينا عاملة بآيته سُرفَتْ له نافة مُنذُ عشرين
 يوماً وكان دفعا عليها مُنذُ خمسة عشر يوماً بمَغْنِيَّة
 بيد رجل يُقال (٤) له القندوز (٥) من إياتكم الشوا
 حلية (٦) بوفى معه لذي فاضلي مَغْنِيَّة بكلبته
 بإثبات النافة له وعليه ايها المحب آتة أفام عندنا
 البيئنة انتهاله ومُلكه مَسْتَفِيَا (٧) عليه
 بيده بنحبتك بارك الله فيك ان تـفـاـيـلـها لذي
 الشرح هناك وما حكم بينهما عليه العمل وبيئنة
 الحامل بيده مُعَرَّبًا بها بعد ول وجدة والسلام

Notes.

(1) Ouchda ville marocaine sur la frontière algérienne.

(2) Commandant. - (3) Maghnia ou Salla. Maghnia
ville française près d'Ouchda. - (4) Laisif de **يَفْرُلُ**
(5) Aguedouz veau, en Kabyle. - (6) Nom de tribu;
pluriel de **ساحلي** du Sahel. - (7) Mois pour **سَتَوْفِيا**;
le **سَ** est une particule affirmative de l'aoriste, syno-
nyme de **سَوَقَ** certes. -

٤٣ - ٤٣.

الحمد لله وحده
بِإِذْنِ شَيْخِنَا وَأُسْتَاذِنَا
السَّيِّدِ الْعَلَّامَةِ أَبِي الْقَاسِمِ عَلَيْكَ أَتَمُّ السَّلَامِ وَأَرْكَمَى
التَّحِيَّةِ وَالْإِكْرَامِ تَعَمَّتْكَ وَنَعَمَّ جَمِيعُ أَوْلَادِكَ مِمَّارًا،
لَا يُنْصَى وَلَا يُعَدَّ أَمَا بَعْدَ نَعَمِ السَّيِّدِ أَنْتَنِي رَأَيْتَكَ
فِي الْجُرْنَالِ (١) الْمُؤَرَّخِ فِي ٩ أَجْوَانِ (٢) سَنَةِ ١٨٨٠
ازدادت (٣) لَكَ دَرَجَةٌ فِي تَعْلِيمِ الْعُلُومِ زِيَادَةٌ عَلَى
مَا أَنْتَ عَلَيْهِ وَبِرَحْمَتِكَ بِرَحْمَتِكَ يَدًا أَدَامَ
اللَّهُ لَكَ الْهَنَى وَالْبَقَى (٤) بِجَاءَ سَيِّدِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ (٥)
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ كُتِبَ فِي جُولِيَّتِ (٦) سَنَةِ ١٨٨٠

من ميلاد (8) المسيح ٥

Notes.

- (1) Co.traction de من ... (2) Journal. - (3) Juin -
 (4) VIII: forme de راد ariste يزيد, le ta change en
 dal à cause du voisinage du jin - (5) Correctement:
 الهناء والبقاء - (6) Il s'agit de Mahomet. -
 (7) Juillet. - (8) Mois pour يولاد comme ميران
 pour مؤزان -

١٢٤ - ١١١

الحمد لله وحده ٢٢٢ في ماي (1) سنة ١٨٧٩
 الى المشيخ العظيم الاربع سعادة السيد اليوطنة شهاب
 بيروا (2) السلام عليك والرحمة والبركة وبعد وان (3)
 بيه علي حمادة من بريف اولاد بيه داود يزعم ان له
 مرجحة يقال لها مرجحة سيدي داود فتدومرر عته
 تلقاها (4) عن اوائله من زمن طويل يتصربا بيها

كسائر جررة حسب تَصْرُفِ الاعراض الى الان
 ادَّعى (5) عليه مُحَمَّد بن يس عَمَّار من بريفه واراد (6)
 ان ينزعها من يده ثُمَّ احضرت مُحَمَّد بن سى عَمَّار
 المذكور فسألته عن سبب المرجحة المذكورة بزعم
 ايضًا ان المرجحة له وهو الذي بتصرفها فيها وها
 اني عزيت سيادتك بذلك ووجهتها اليك ونظرك
 اوسع والسلام

Notes.

- (1) Mai - (2) Lieutenant chef du bureau-arabe. -
 (3) ع و est explétif ... (4) Mois pour la تلفي ... (5)
 VIIIe forme, le ta ayant été contracté avec le dab. -
 (6) Racine ر و -

٤٥ - ١٥

الحمد لله وحده
 دام عزّة
 سعادة المعظم سيدينا جبير (١) بالعمالة

الجزاير (٥) الاعز الركتور (١) التسلام عليك ورحمة
الله تعالى وبركاته وبعد كنت كتبت لك جواباً قبل هذا
وقد نسيت امرًا لم نذكره لكم وهو ان قبليتم مني
بلاصة (٣) القيادة بالعرش الذي انا ساكن به بذلك
احسن لي وليد ولتكم السعيدة جنيني ايكولاً (٤) في
ملك الله وملكي ونحبسه على اولادي ويكون
ذلك الاكول (٤) لكم ولا ولا يليف هذا الاكول
الا يتلك البلاد كونهها بلاد الماء والبواكه واناس
ذلك العرش كلهم راغبين (٥) في تعليم اولادهم
فراءة دولتكم السعيدة غير انهم لم يجبدوا (٦) من
يعيهم (٦) على ذلك والحاصل سيدي اخبرني عن
عجل عمّا (٨) يكون عليه العمل كونه طال صبري
وامتدّ ضرّي لأن لي مدة وانا ارتجبي (٩) في زدة
الجواب والله اعلم بالصواب ام (١٥)

Notes

(١) No. la Recteur Jeanmaire. - (٢) Correctement :

(٣) Place, emploi. - بالعمالة الجزايرية (٤) بعمالة الجزاير

- (4) École (avec deux orthographes différentes). - (5) Correctement - (أغبنون) au nominatif. - (6) Mis pour (أغبنون) - (7) IVe forme - racine عون. - (8) Pour ما عَن. - (9) Racine عون. - (10) abréviation de انتهى.

46 - 47

الحمد لله وكذا
ولا يدوم يسوا
الى سعادة المظلم المحترم السيد الوكيل العامة
عليك السلام التام وكثرة الإنعام والامر الذي نعلمك به
خير إن شاء الله هو انه ثبت لدينا بالبينه وان (1)
الولية باطية بنت بوجمعة (2) توقيت عن بنتها (3)
عزيزة والزهرية ابنتي احمد الغول به عرقا بلخص
بیر الخادم (4) وعصبتها شفيقتها زهيره فحضانة
البنتين بالشرع العزيز لخالتهما ولا يمنعهما من ذاك مانع
ومن اراد ان يكاكها منها من غير موجب شرعي فلا
يلتفت اليه بالمراد منك ان تنظر في فضيبتها وتمنع
من اراد ان يكاك الحضانة منها وتخلصها من يده والله

تعالى يجازيك خيراً لأن من نقد حكم الشرع العزيز جزاء الله بأحسن
الجزاء وعليك السلام التام في الابتداء والاختتام من العالم العلامه
فاضلي المالكيته بالجزائر المحمديه وقفه الله وامسين

Notes

(1) Correcta. - (2) Regularment: ابي جرحه. - (3) est ceptit. و (4) بنتها: *Birkadem*, le puits de la negresse
(petits commune aux environs d'Alger.)

٤٧-٤٦

الحمد لله ٢٢٣ ماي ١١ ١٨٧٩

المعظم الاربع سعادة السيد البوطنة شافي بيروا عرب (٢) السلام والرحمة
والمزكة عليك وبعد نعم للسيد بلغة جوابك الربيع المؤرخ ميوم من شهر
التاريخ وامر نبي لنفرك في فضية تشكايه ابن العيد جتان بن (٣) مقورة في
شان الماء اعلم سيدي ان هذا الجنان كان مغروس (٤) على ماء وحشيتة وبي
هاته السنة لسا قل ذاك الماء اراد (٥) ياخذ الماء من عند عزلة اولاد سبي
ابرج (٦) الذي هو ليس من عادته يمسى به بهذعوة اناس العزلة فايدين له
ان جنانك ~~مغروس~~ على غير ماؤنا (٧) وحيث قل لم تعطوك (٨) من ماؤنا (٩)
ابدأ بهاته سورته عزمتك سيدي به والنظر لك والسلام

Notes.

- 1) Mai. -- (2) Lieutenant chef du bureau-arabe. -- (3) Correctement *اش*. -- (4) Correctement *مَشْرُوتًا* à l'accusatif. -- (5) Correctement *أَنْ*. -- (6) Sans *aliq*, d'in *Sidi Ferruch*, mémorable par le débarquement de l'armée expéditionnaire qui a pris Alger en juin 1830. -- (7) Correctement: *لنا* ou simplement *لنا*. -- (8) Correctement: *لا يعطوك*, racine *عطي*, le *ya* ayant disparu devant le *ouaou* du pluriel.

٤٨ - ٤٨

الحمد لله وحده
 الى سعادة المرعظم الاربع السيد
 البريبي (١) حاكم عمالة الجزائر السلام عليك ورحمة الله
 تعبتك نعم سيدي باناسي العربي بن حمزة من دوار اولاد
 اسميرة (٢) ثم من دايرة بيتر بزرج أم نايل اشتكى الى
 مقامك الكريم بما أنارة به متبوع أمام المتجرّد (٤)

في هذه التتمة ٧٩ وذلك قد زيد عليّ زويجة حرشا
 في العسور وانا اكسب سيوى (٥) حرشا ازويجة (٦)
 فقط حتى انني صرت متبوعًا بزويجتين والان
 سيدي استعسر على شكائتي فجدني (٧) ان شاء الله
 على الحف والصواب من غير شك ولا وهم وبعد اطلاقك (٨)
 على ذلك تجد كلامي على الطريف المنستفيم (٩) بالله
 يدوم لنا عدلك وبقايتك (١٠) وهذا (١١) ما متا اليك والسلام
 من كاتب الحروى المذكور اعلا (١٢) وذلك (١٣) بتاريخ ٨
 اكتوبر (١٤) سنة ١٨٧٩ من ميلاد المسيح &

Notes.

- (1) Préfet - (2) Sans alif; nom de tribu, dans les Issers, canton de Bordj - Menaïel, sur la ligne d'Alger à Bizzi - Orzou. - (3) On dirait: لينا ايل نوس است venu, ce qui ne donnerait aucun sens - (4) On dirait: المعجدة le renouvelé, ce qui ne donnerait aucun sens. - (5) Correctement: سيوى - (6) Correctement: زويجة sans alif - (7) Racine وجد; le verbe est à l'active

- conditionnel comme réponse à l'impératif qui précède. —
- (8) Mis pour كلا nom d'action de la VIIIe forme ; contraction du ـا caractéristique de cette forme avec le ب du radical. — (9) Participe actif de la Xe forme, mis pour : مفرد . — (10) Correctement كلا . — (11) Le rédacteur s'est vu obligé de rectifier la forme imparfaite de la première lettre de ce mot, en traçant au-dessus une forme plus correcte. — (12) Mis pour علا , racine علا . — (13) Plus couramment : أب sans alif. — (14) Octobre. —
- (14) Mis pour موزان , comme موزان pour موزان

٤٩ - ٥٩.

C'est la lettre هـ reproduite par inadvertance ; mais elle ne fait qu'un double emploi, étant d'une écriture différente. —

50-00

الحمد لله وحده
 من عبد ربه سُبحانه وتعالى
 البقية الارضى السيد البشير خليفة فايد وجدته و
 نواحيها ايداه الله بهته امين الى الحاكم الارشيد
 المعظم الأود السيد الكماندار (1) حاكم دايرة (2) مغنية
 عليك السلام التام الشامل العام مع الرحمة والبركة
 وبعد انه ورد علينا كتابك مؤرخاً يوم ١٢ رجب (3)
 وصل به سلة امس تاريخه تذكر فيه ان رجلاً
 من اياالتنا يتهدد ببلدكم وطردهتموه (4) للحدادته
 فعاد (5) بلا تسريح وذكرت انك قبضته وارسلته
 اليها بكان من حقه ان ترسله مع احد من اصحابكم
 لنزجره ونجعله في السجن والان لم يات (6) اليها
 ولا رايته ابداً بان كان لا زال عندكم ببعثه اليها في
 اقرب مدة لنسجنه ولا بُد بترك (7) الله بيك
 والسلام

Notes.

(1) Commandant. - (2) Le troisième point du ya

représente un hamza ; correctement دائرة ou دائرة racine دور
 (3) Nom du septième mois de l'hégire. - (4) Le م de la
 deuxième personne du prétérit doit être suivi d'un و euphonique
 devant un pronom affixe. - (5) Racine عود. - (6) Mais pour
 لم يَأْتِيْ - (7) Il vaut mieux بارك à la IIIe forme. -

51 - 51

الممد له وحده من عبد ربه سُبحانه وتعالى التزييه الاحصى
 السيد البشنير بن عمر (1) عامل وحدة ونواحيها إلى المحبت الاودة
 الصدوق الارشد السيد الكماندار حاكم دائرة مغنية عليك اتم
 السلام مع الرحمة والبركة على الدوام كما يليق بفدرك وعلق
 منصبك وبعد بيان حامله سي علي بن احمد الوجداني (2)
 المذمى فرولة ورد علينا شكياً ان له على ابن العابد السبايبي (3)
 من اياتكم اثنا عشر (4) دور (5) مترتبة عليه من قبيل (6) ثم
 فبح كان اشتراه منه فرولة المذكورة (7) وفدم له ثمنه
 المذكور ولم يدجع له الفصح بالمراد منك ان تحضرها وتحكم
 في فضيتها على وجه الحق والانصاف كما هو الظور بك

باراك الله بيد ونحن على المحبة وعهد الدولتين وإصلاح
الإيالتين والسلام ^٩ جهاد الثاني (8) ١٢٨٥ هـ (9)

Notes.

- (1) *Amaz* qui il ne faut pas confondre avec *amre*, le premier diptote, et le second triptote; ce dernier se décline ainsi: ^٥ *amra* au nominatif, *amra* à l'accusatif, et *amra* à l'annectif. — (2) Originaire d'Oujda ou Ouchda. — (3) Spahis. — (4) Correctement: *amra* à l'accusatif, à cause de la particule *an*. — (5) *Dours* pièce de cinq francs, ainsi appelée à cause de sa forme ronde. — (6) Correctement: *amra* sans alif. — (7) Sans *h*, parce qu'il se rapporte à un nom d'homme quoique ayant une forme féminine. — (8) Correctement: *amra* sixième mois de l'année hégirienne:

On trouve le rapport d'une année hégirienne à une année chrétienne en retranchant $\frac{1}{33}$ du chiffre de l'année hégirienne et en ajoutant au reste le nombre

622 ; d'où la formule :

$$H = \frac{H}{33} + 622 = Ch.$$

On trouve le rapport d'une année chrétienne à une année hébraïque en retranchant du chiffre de l'année chrétienne le nombre 622, et en ajoutant au reste $\frac{1}{32}$ de sa quotité ; d'où la formule :

$$Ch - 622 + \frac{Ch}{32} = H$$

L'année hébraïque de cette lettre correspond donc à $(1285 - \frac{1285}{33} + 622)$ l'année chrétienne 1867-1868.

52 - 52

الحمد لله
إلى مُعْتَنَسِي رَاحِ بْنِ فَرِحَاتِ السَّلَامِ عَلَيْكَ
وَرَحْمَةِ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ وَتَحِيَّاتِهِ وَرِضْوَانِهِ وَبَعْدَ كَيْفَ أَنْتَ
وَكَيْفَ هِيَ أَحْوَاكُ الْمَرْضِيَّةِ أَجْرَاهَا (1) اللَّهُ عَلَى وَبِفِ مُرَادِكَ
وَإِنْ تَفَضَّلْتَ وَتَكْرَّمْتَ بِالشُّأْلِ (2) عَنَّا بَلْتَعْلَمَ (3)
أَنَّ بِنَايَةِ غَايَةِ الصِّحَّةِ وَالسَّلَامَةِ وَلَا يَخْصِنَا سِوَى النَّظَرِ
بِنِ وَجْهِكَ الْعَزِيزِ وَالْأَجْمَاعِ مَعَكَ فِي أَيْبُرِكَ الْإِوْفَاتِ

وثانياً نخبِرُك به اني ارتفعت إلى الدرَجَة الثانية
 من مرتبتي وسرتني ذلك غاية السرور بِلِله الحمد
 ومزيد الشكر وحين تقدم إلى عتابة في هذه الايام
 بأول زيارتي اليك لِأَنَّكَ مَحَبَّ القلب منذ مُدَّة زمانية
 هذا والتسليم مني إلى كآبة الِاهل والاحباب من صديقك
 البير (٤) الشرجان العسكري بِسُرح الفالَة (٥) كان
 الله له امين امين امين هم (٥)

Notes.

- (١) Racine جري - (٢) Correctement بالسؤال de
 سؤال - (٣) Or que vous sachiez - (٤) Albert -
 (٥) La Calle, petite ville maritime à l'est de Bone -
 (٥) abréviation de انتهى، fin -

53 - 52

الحمد لله وحده ٢٣ جليت س ١٨٧٩ نة
 الى المعظم الاربع سعادة السيد اليوطنة شاي بيروا عرب

السلام عليك التام. وبعد آية السيد وان سي السعيد بن
العبادي من جريف بني الماي يزعم ان له خمسة ديار
واحدة معطرة بالفرمود والاربعة بالديس في الشركنة
مع اخويه سي بلقاسم والصديف وابن عمهم سي الريغي
بن سي محمد وكان سي السعيد المذكور ساكنا مع
اخيه سي بلقاسم والان لهما فسا وخرج من عنده بطلب
من اخوانه ليبيعنوا (١) له دارا من تلك الديار ليسكن
بيها بامتنعوا من ذلك ثم اعترض اخوته سي بلقاسم
والصديف وسي الريغي بسألتهم عن سبب منعهم
لاخيهم سي السعيد فقالوا ان اخاه المذكور له
صهي ساكن معه واصهارا ايضا غيره يدخلون اليه
شياء بشيا بلاجل ذلك منعه و مرادهم ان الديار
يجعلونهم في القيمة وهذا الواقع عرفت به سيادتك
ووجهت الجميع اليك ونظر ك اوسع واعلا⁽²⁾ والسلام

Notes.

(1) Le point est un ة qui prévient que l'alif du
pluriel ne se prononce pas. - (2) Correctement: أَغْلَسَ
(عَلُو رَاقِمَة).

54 - 04

الحمد لله وحده بني تاتوت (1) سنة ١٨٨٤
 المعظم الاربع السيد الجوج دبي حاكم الضلع بالقرن ثور السلام
 عليك وعلى من شملته حضرتك الربيعه وبعد بالمعروض
 لديك هوات المسمى رابع بن لنيكري وزوجته أم العز
 بنت الموقف كلاهما من قرية ترقت برفة بني اثبانة
 أكثر كل واحد منهما الشكاية على الآخر وذلك خلافا
 وفع بينهما على القرابي الذي يسكنانه كل واحد منها
 يدعي انه له وكذا الحمار الذي وفع عليه الخلافا بينه
 وبين ابنه لو نيس كل واحد منهما يدعي انه له إذا ابن
 مشى مع أمه وأدعت الزوجة انه أساء (2) عشرتها
 وطردتها من بيته وأكثرها من الترداد التي على ذلك وكادوا
 ان تقع بينهم المقاتلة لان الرجل كل يوم يتهدد اليها (3)
 هي وابنها وخشيت ان يعوت قتل احدهما وقد أكثروا
 من الهرج مالا يكاد يوصف كما وفع بينهما خلافا على
 المنسج كل واحد منهما يدعي انه له بها ان وجهتهم
 اليك جميعا والسلام

Notes.

(1) Aouk. - (2) Racine سوء. - (3) Il vaudrait mieux
عليها.

55-00

الحمد لله وحده لا ريب غيرة
الى سعادة المعظم لاربع الهمام لانفع سعادة السيد
الكياندة سطرول (١) السلام عليك ورحمة الله وبركاته
وبعد أفبرك بانني نظرت الى ورقة المبتشّر (٢) فوجدت
فيها فدارت فحاراً كبيراً في جميع أمور العرب (٣) في
موضع السيد الكرونييل ابلا (٤) فقد برحت فرحاً شديداً
بحيث لا زلت حاكماً على شؤون وطن الجزائر لا تك تعرفوا
جميع الناس خصوصاً نحن فخدّامك الذين سبقتم
مقدمتنا معك وقت توليتك بأمور العرب بسكرة (٥) وبانتة (٦)
وفسنطينة بالحمد لله على ذلك ونطلب من الله ان يكون
ارتقاءك كرنييل (٧) في اقرب مدّة ولا تفعل على من فادم دولتكم
بالنية والنصالح كما برحت جميعاً لانس حكم بسكرة بتوليتك
بالله يدوم لنا حياتك والمرجو منك ان تكون ببال مني

في بعض البلايص (8) في حكم بسكرة او غيرها والسلام
 من خديك ومريد الخير كله اليك خديك وابتد.....
 حيث في بسكرة في اكتوبر (9) سنة ١٨٧٨

Notes.

- (1) Le Commandant Strohl, aujourd'hui Général de Division.
 (2) *Mobacher*, journal officiel et quotidien du Gouvernement
 général de l'Algérie, paraissant en arabe une fois par
 semaine; mot à mot: celui qui annonce les bonnes nouvelles
 (nouvelliste, en français); de *بشارة* bechara bonne
 nouvelle ou récompense promise à tout individu qui
 se charge de retrouver un animal perdu. — (3) Bureau
 politique des affaires arabes. — (4) Le Colonel Aublin.
 (5) La première lettre du mot *بِسْمِ*, Bismillah, semble
 être une majuscule, la seule, d'ailleurs, qui se retrouve
 surtout dans l'expression manuscrite *بِسْمِ* au nom
 de Dieu, employée sans doute par respect pour le Créateur.
 Biskra est surnommée la Reine des Oasis. —

(6) Batna, petite sous-préfecture entre Constantine et
Biskra. - (7) Colonel, ci-dessus avec un g. - (8) Sin-
gulier بلاصة place, emploi. - (9) Octobre. -

٥٦ - ٥٢

الحمد لله
باسمه نسأل إسماعيل
جناب الأجل الوجيه الأفاضل التزميه سيدي
ومسنادي وفرقة عيني الشيخ عبد القادر بن (١) الطاهر
السلام عليك الأبا ورحمة الله اضعا كما بعد بان
تفضل فدرك الربيع عتا بالسؤال فمحن بخير والحمد لله
على كل حال هذا وليكن (٢) في علمك ايها الاخ ان صهر
بي عمارة بن العبد مريض مرضا شديدا في هذه الايام
الماضية حتى ايسنا من حياته والان عفاه الله فله الحمد
والشكر على نعمة الواجبة واما الخمسين (٣) برنكية
الذي (٤) ارسلتها اليه بانها بلغت بواسطة جوابك
الموجه مع البوسطة (٥) جوزيت خيرا عن ذلك
وها هو ان شاء الله عين يصعد الى البيروا يكتب

لك برية بخط يده لأنه لا زال لم يخرج من داره وكأقبة
 اولاده لا يمدون الله ويشكرونه وانا بائي مهنيه في
 الخدمة من غير مزينة بيننا والمطلوب من سيادتك العالية
 ان لا تنساني لاني محسوب احد من اخوانك و
 المستلام

Notes.

- (1) S' alif de ce mot ne se supprime jamais au commencement d'une ligne ou d'un nom propre.
- (2) Après les conjonctions و et و، le lam du commencement est ordinairement d'egre: فليكن et وليكن qu'il soit. (3) Correctement الموصول au nominatif. (4) Correctement: التي. (5) La Poste.

٥٧-٥٦

الحمد لله وحده
 ولا يدوم الا ملكه

حضرة المعظم الاربع مسي البريعي (١) المثنوي بالإفليم
 الجزايري في التاريخ بعد إهداء التتلام التام اليك ولطائف
 الإنعام بالام الذي نُغلبك به إن شاء الله غير هو انه
 وفي (٢) لدينا بالحكمة الخنقية الحاج الشعيد البكاي (٣)
 ابن (٤) عمر نائبا عن الولاية نفيسة بنت السيد عبدالرحمن
 الاصبياحي (٥) بحكم الوكالة يرسم بيده مدعيًا وان موكلته
 المذكورة تزوجها محمد بن التومي المحكوم بسجنه مدة
 اربعة اعوام (٦) انية وبقيت مهملت ضايعة من ترك
 النفقة وغيرها بالمطلوب من فضلك ان نأمر من يتضرر
 معها بالمحكمة المذكورة لدى الشرع العزيز ليحصل بينهما
 إمتان يسترحها بالطلاق أو يعين لها من اين تنفعا على
 نفسها ليرتفع الضرر اللاحق لها (٧) بسبب ما ذكر ولك
 البصل الجميل والسلام من المشي نفسيه في علامته (٨)
 وهو مصطفى بن احمد فاض الخنقية بالجزاير المحتمية لطيف (٩)
 الله بالجميع امين

Notes

(١) M: le Prifet. - (٢) Omission du point du ف. - (٣)

Régulièrement. - (٤) Ici l'alif
 باكوه، البكاه

est maintenue comme commençant un autre nom propre. —

(5) Spahis. — (6) C'est à tort que l'alif est joint à la lettre suivante. — (7) Ici c'est le contraire. — (8) Il s'agit d'une sorte de paraf qui n'a pu être reproduite ici et qui se voit plus loin, à la dernière ligne de la lettre 63. —

58-08

المجلد ١٢٠٠ ص ١٢٠ (١) ص ١٨٥

المعظم الرابع السيد الجوج دبي حاكم الشرعي بالقرقرور السلام
عليك وعلى كل من عواد مجلسك الربيع وبعد فان بو عزيز
ابن مزيان والحاج رزفي بن اعمارة (٢) كبراء جماعة بني اخيار (٢)
خبروني بجواب صحيفة السعيد بن العربي بن وعلي (٣) من
قريته توال برفة بني اخيار النساكي لذيها وانه سُرفت داره
ليلته الاربعاء من شهر التاريخ بضرب ثقبه فيها واخذ
منها حايكين صوبا يساويان سبعون (٤) برنكية ادعى
انه مسك المنتمى الواضح ابن التواتي من قبيلته داخل
الدارحين نزعها على ظهره وهو في حال النوم وتغابضا

إلى (٥) بلغا إلى البابا ونزعها منه جبراً عليه وهو لا يقدر للهرج
لكبر سنه ولكونه ملجأ فيه هرازا والسارفا ينكر ذلك إنكاراً
كثيها إلى فخرتك بالفضيلة والنظر لك والسلام من كاتبه
الفايم مقام ادجوان (٦) الاعراض لغيبته إلى فخر أطله (٧)
آمنه الله بهمه أمين (٨) ❦

Notes.

(1) Décembre. — (2) Sans l'olif initial ... (3) Le mot ou
signifie fils, en Kabyle. — (4) Correctement: سبوحين. — (5)
Correctement: إلى أنت. — (6) Adjoint indigène. — (7) Kerrata
petit village à l'entrée des gorges du Chabet, entre Sétif
et Bougie. — (8) Les deux derniers mots sont illisibles
et forment une sorte de parasite fantaisiste, comme celui
qui se voit au bas de la lettre suivante.

59-09

المجد لله وحده
وكتفى وسلام على عباده الذين

اصطفى (١) إلى حضرة سعادة موسيوا ذبي لاجورط (٢)

كبير النظر في أمور المسلمين بعد إهداء السلام اللائق بذلك
المقام وبعد بالمعروض عليك هو خير والله وفعت لدينا
الوليبة باطمة الزهراء بنت السيد علي الفهواجي شاكبة
بمطليها المكرم علي الساتي كان طلفها سابقا في التاريخ
ولم يعطها جميع صداقها والآن نطلب منك ان تامر
شيخ عن الزنوجية (3) لنحصل فضيته معها وهذا
ما نعرفنا به وعلينا السلام ممن كتبت عن اذنه الشيخ
الإمام العلي العلانية الهمام فاض المالكية وهو السيد (4) وسدده
بتاريخ اليوم الثالث من حجة الله الحرام من شهر الذي
هو من عام اربعة وستين وماتين والجب ١٢٦٤ (5)

Notes.

- (1) Racine صعي، تـ changed en ط à cause du voisinage du ص. (2) Monsieur De Laporte. — (3) Quartier du Belémby, un des plus beaux sites des environs d'Alger. (4) Suite le nom avec le paragraphe qui n'a pas été reproduit ici et que l'on peut voir au bas de la lettre 63. — (5) Dans l'énonciation des années, on commence, en arabe, par les unités, les dizaines, etc.

٦٥-٦٥

الحمد لله وحده ^{٢٥} من شهر ربيع الثاني (١) سنة ١٢٩١ هـ
 الى العلامة والصديق الاكمل السيد بلقاسم بن زديمة (٢) وفاء
 الله من كل حيرة عليكم ابضل السلام ان كنتم في خير بلاء (٣)
 الشكر وبعد فدغاصت عني اخباركم منذ مدة طويلة
 وبعد ذلك استبعدت (٤) صحتكم والعابية انتم واهلكم
 بالحمد لله عن ذلك (٥) وان سألتم عني فغد عيان الله مع
 المرض الذي اصابني به منذ عام وشرعت في التدبير (٦)
 ثلث شهر التاريخ (٦) هذا وان الحامل اليك السيد العابد بن
 محمد احد تلامذتنا باش عدل سانظرنوا (٧) كان وفعت
 له هاته الايام نازلة وغزل من اجلها وانه يفتك بيها بالمرج
 من كريم اخلافكم ان تغبوا معه الونوب التام لان
 مظلوم في هذا العزل وما بعلموه معه كاتكم بعلموه
 معنا واني متحفظ بصبر نيته مع الدولة وانه من ابضل
 باش عدول الوطن بلغ سلامي للحرة الجليلة زوجتكم
 واولادكم والسلام من المكتوب عن اذنه لعدم قدرته على
 الكتابة محبتكم الواضع خط يده اثره مرتان (٨)

Notes.

(1) Février. — (2) Correctement : سديرة. — (3) Le point du ha n'est qu'une tache. — (4) Racine فيد. — (5) Correctement على ذلك. — (6) On a voulu écrire التدريس avec un ra. — (7) Dans ce mot on a omis le ra à dessein. — (8) Saint-Arnaud près de Sétif. — (9) Martin, ancien interprète principal de l'armée d'Afrique, décidé en 1893 dans les fonctions de professeur d'arabe à la Chaire publique de Constantine. —

61-21

المحمدية وحدة ١٧ أبريل (١) سنة ١٨٨٣
 المعظم الأرفع السيد الجوج ديبى بالفقر قرصانه الله
 أمين السلام عليك وعلى من شملته حضرتك الربيعه وبعد
 فقد اتصل بيدي (٢) جوابك الربيع الموثق ١١ شهر
 التاريخ تضمن طلبك مني الاخبار عن فضية تسعديت (3)
 بنت محمد بن الصالح والحسين اطبال (4) لإدعاء الأوتى

ان الحسين المذكور نزع لها فنشها أمامي وطلّفها أمامي
 اعلم سيدي (٥) ان الذي كان في علمي من فضيلتها هو انّه
 كان اتاني اب المرأة (٦) محمد بن الصالح وانتهى لي بان الحسين
 اطبال منعه من ابنته ونزع (٧) لها فنشها فكانت للحسين
 اطبال بواسطة نايب الشيخ ليسترجهامع ايها ثم بعد
 ذلك اتى القاضي التي ضيقا وانت المرأة وابوها وزوجها
 بوضع الطلاف بينها امام القاضي ثم تنازعا على الفنش
 بفتيده القاضي في ورفه صغيرة وكلب المرأة باليمين على
 ذلك في مقام السيد محيى بن حيدر في تسامحا ذلك الفنش
 فقدمت مع زوجها ليتحلب له بلها كانا في اثناء الطريف
 رجع الي اب المرأة (٨) دون زوجها (٩) فانخبرني بان
 زوجها افر بالفنش وابنى ان يحلبها ومن ذلك الوقت لم اذر
 ما بعلا بهذا ما كان في علمي تراني عزفتك به والسلام

Notes.

(1) Avril. - (2) Façon bizarre d'écrire cette expression. -

(3) Nom propre de femme Kabyle: Fortunée, Félicie. -

(4) Joueur de tambour, en Kabyle. - (5) Façon bizarre

d'écrire cette expression. - (6) Correctement : *أبو المرأة* à cause
 du rapport d'annexion. - (7) Le point au-dessous du *zain*
 n'est qu'une tache. - (8) Saints vénérés des Beni-Ou-
 tilan, au Quergowe. - (9) Le chiffre ٢ indique le
 renvoi qui est en marge.

62 - ٢٢

الممدلة وحده ولا يدوم الآ ملكه

الى ابننا حقا وصعبتنا صدقا اللبيب الاديب الذي اخذ من
 كل علم نصيب (١) ابننا السيد محمد الصادق السلام التام
 ولطائف التحية والاکرام يليه كيب انت وكيب احوالك
 المرضية فاذا سألت عنا بائنا بخير وعافية ولا لنا سؤال
 الا عندك والنظري وجهك العزيز علينا والاجتماع معك
 في ابرك الاوقات امين (٢) وبعد ابننا اذ اكنت اباك وفرضي
 عليك تكن ببال من نفسك ولا تفعل الشيء الذي لا يليق
 بكن مستمع الى الكبار الذي تفرأ عليهم وكن لبیب ادیب
 تنال مفصودك والذاري لا تحتاج الى التعريف ومن

المُسَلِّمِينَ عَلَيْكَ أَحِبَابِكَ وَأَفَارِيكَ كَابَّةً وَنَجْبَرِكَ وَأَنْتَسِي
 وَجَّهْتَ لَكَ ثَلَاثَةَ دَوْرِيَّةٍ تَجْبِرُنِي وَصَلَوَاكَ (٤) أَمْ لَا وَسَلِّمْ
 لَنَا عَلَيَّ السَّيِّدِ الْبَغِيَّةِ النَّبِيِّهِ الْإِمَامِ الَّذِي أَكْرَمَكَ اللهُ
 فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَمِينٍ (٥) لَا بُدَّ تَبْلُغُ لَهُ سَلَامُنَا وَتَقُولُ (٥)
 لَهُ أَبِي يَسْلَمُ عَلَيْكَ غَايَةَ السَّلَامِ وَذُمَّتْ فِي أَمْنٍ وَأَمَانٍ وَعِزِّ
 وَأَفْبَالٍ أَمِينٍ (٦) كَتَبَ عَنْ أِذْنِ أَبِيكَ أَحْسَيْنٍ (٧) فِي تَبَسُّتِهِ (٨)

Notes.

- (1) Correctement : نصيبًا complément direct de اخذ . -
 (2) Les deux points du ya sont simulés par un petit
 signe placé au-dessus. - (3) Correctement : لبيبا اديبًا
 complément de كُنْ - (4) Correctement : وصلوك . -
 (5) Correctement : تقول . - (6) Ici, les deux points
 du ya ont été négligés. (7) Correctement : ابنيك حسين . - (8) Bekessa
 petite ville à l'est du département de Constantine. -

٦٣ - ٢٣

تعلی (١) حق حمده

الحمد لله

حضرة المعظم الرابع موسى ذي لا بورط (2) الناظر في
 امور المسلمين بالجزاير في التاريخ بعد اهداء السلام التام
 اليك و لطايف الانعام بالمطلوب من فضلك ان تامر بحضور
 السعيد بن بوجهة الفليحي بالمجلس ليتم خصومته
 مع مقابلة محمد بن دحمان الفهواجي باثته وفيما معه
 مرارًا بمجلس الحكم الى ان قرب فضل فضيتها بر من
 الحكم وهذا ما مننا اليك وعليكم السلام من كتب عن
 اذنه علماء المجلس منهم فاضلي المالكية في التاريخ
 وهو (4) و لطف بالجميع في رجب سنة ١٢٧٥ (5)

Notes.

(1) Correctement: تَعَالَى. - (2) M^r De Laporte. - (3)
 De Coléa, petite ville aux environs d'Alger. - (4) Le nom
 du cadi est illisible dans son paragraphe. - (5) Septième
 mois de l'année musulmane. Chercher approximativement
 la correspondance avec l'année chrétienne. Voir la
 formule précédemment donnée après la lettre 51. -

٢٤ - ٦١

الحمد لله وحده
 وصلى الله على سيدنا ونبينا ومولانا محمد
 وآله وصحبه

حضرة الباعض الافضل المعظم المحترم السيد بالقاسم بن
 سدبيرة المدرّس بالجزاير ايدك الله واعانك وسلام عليك
 تام يهدى لحضرة ذلك المقام يليه سيدنا هو انني كنت فيما
 مضى طلبت من السيد الركيل العامر بالجزاير بواسطة
 وكيل الدولة بهستانغ (١) في شأن تقديم للجزاير بفضد الذ
 خول لامتحان لتبيل اجازة القضاء باجا بنى بعدم فدوم
 للجزاير وامري بافدوم لوهان (٢) وها هو يصيدك مكتوب
 من عند شيخنا السيد الاطمة (٣) بعدما اخبرته به السابق
 بمكتوب فايلا له فيه وانني تقدم للجزاير باذا بالامر صار
 خلاب ذلك هذا والمرجوا من مقامك الربيع المثرة نف البديع
 هو ان كانت لك مغربة باعضاء جماعة الامتحان بوهان
 مثل السيد البريزدان باريات (٤) وخليفة السيد
 باطري بينوا (٥) والسيد الفبطان كالي سانبول (٦) والسيد
 فان (٧) المدرّس والسيد علي بن مضطبي (٨) الترجمان
 بأوصيهم (٩) عليّ بمكتوب من عندك نظرًا للمحنة

التي هي بينك وبين فنيحنا السيد الاطمة ليكونوا مني
 يبال ويففوا محي في نيل اجازة القضاء بالله تحلب عليك
 ويكثر غيرك والسلام بتاريخ 12 ابريل 1886 باش عدل
 محكمة زمورة في الوقت وقفة الله م

Notes.

- (1) Mostaganem, charmante petite ville maritime du département d'Oran. - (2) Oran, chef-lieu du département de ce nom. - (3) Blata, ancien Directeur de la Moudersa de Glemcen, interprète titulaire de première classe, en retraite. - (4) Le Président Bariat. - (5) Patrimoineux. - (6) Le Capitaine Calley de Saint-Paul. (7) Guin, interprète principal de l'Arinée, en retraite. - (8) Abi Mahieddin interprète judiciaire près le tribunal d'Oran. - (9) Correctement : بأوصافهم sans ya. - (10) Zemmora, du kabyle azemmour oliviers; c'est-à-dire pays abondant en oliviers, dans le département d'Oran. -

65-20

الحمد لله وحده ١٤ جُليت سنة ١٨٨٣
 بالذي يكون في علمك وات الناصر بن احمد من سُكَّان اولاد
 باضل عرش الساحل القبلي كان حضر لدينا وببده حكماً (١)
 صدر له من محكمة السيد الجوج بالقرفور المؤرخ بيوم ٢٢
 من شهر ابريل سنة ١٨٨٣ المتضمن الحكم على خلف بن
 الشعيد من اولاد باضل ايضاً بأدائه مائة برنكية وصاعين
 شعيراً وصاع بُراً مع المصاريب وكنت اخبرته بالحكم المثار
 اليه وما ينشأ عن التنفيذ منذ مدة بهم شرعتي بامتنع
 وزعم انه طلب إعادة النظر (٢) في الحكم وكلفته باحضار
 ورقة الطلب ويترجمها الى اللغة العربية بامتنع ايضاً
 ثم توجّهنا اليه امس يوم الجمعة وبني صبيحة يومنا
 هذا وهو يوم السبت وصلنا الى محله بامرنا بتمادي
 على الامتناع والعصيان وبسبب ذلك اردنا سيف ماشية
 من مواشيه لثجّر عنه لثباع كما هو الواجب شرعاً بمنعني
 من ذلك وصار يتهدّد علينا وينكلم بالشتيم والعنف
 معنا وهجم على سي محمد بن اعمار (٣) اليعلوي الذي
 ذهب معي مُرافقاً المكّلب من جانبي بسيف ماشيته

ومسكه من صدره و جذبه بالخشونة ولو كان الناس
 الحاضرين معنا في ذلك المحل لَضَرَبْنَا مِنْهُمْ شِبْخَ بَرَقَتِهِمْ
 حَمَّ بن عبد الله و بلفاسم بن عاشور و الشعيد بن عاشور
 وغيرهم من الناس الذين لا معرفة في أسماؤهم كما
 اردنا الا نصير ابى أثنى الينا عم المحكوم عليه اسمه حَمَّ
 بن لُخْلُب و مكن لنا بخلعة المحكوم عليه فضاء اللسون
 فارحة الست و سيفناها معنا بها نحن حجتناها عندنا
 ذكر، والآن ها اتي اخبرتك بالواقع والنظر (3) لك، والسلام

Notes.

(1) Correctement : حَمَّ au nominatif. - (2) Cor-
 rectement صاعًا à l'accusatif. - (3) Correctement النظر
 avec la barre du dhā. - (4) Sans l'alif initial. -

66-22

المجدلر وحدة ١٧ في بيبري
 المعظم الاربع الاعز المحترم المحب الشيخ السيد
 ١٨٩٣

ابي الفاسح (1) بن سديرة العالم المشتمت شارلدي محكمة
 لاكورد بيل (2) بالجزاير اعزاه الله السلام عليك الاتم
 والرضوان الشامل الاعم والسؤال الكثير متاعك وعن
 جميع الباميلية (3) وان كنت بخير وعلى خير بالهد لله
 وله الشكر على ذلك نسأل الله أن يدوم حياتك مع عزك
 واحترامك امين وبعد اية السيد انه لا يخفك انبي
 قدمت الى سيادتك بالجزاير بفضد ان كانت منصب (4)
 لشيخ عربي بقنرات (5) بنبي يعلا تطلبها لي وكنت
 اجتمعت وفتتيد بالسيد السبيكتور (6) هناك ولم
 يكن لي علم هل يكون هذا المنصب أم لا بسبب غيبة
 السيد الريكتور (7) وفتتيد الى برانصة وعدم رجوعه
 الخ (8) وواعدتني بحرف البصل منك بانه مهمي يرجع
 السيد الريكتور (9) فتساخبر منه على ذلك وان كانت
 فانتك تطلبها لي الخ (10) والان ياسيدي بلغني ان
 السيد السبيكتور قد توفي بي (11) الخ (12) وعليه
 بالمطلوب من سيادتك العلية ان تجاوبني هل
 كان هذا المنصب أم لا لشيخ عربي (13) واذا كان
 فهل طلبته لي أم لا لاني في انتظارك لذلك مدته

اربعة اشهر بارطة الخ (8) والاعباب عند الضيف و
 المشدة وان لك الفدر العظيم لذى كل ماكم هناك وتفدر
 على كل شيعه ان كان المكتوب من الله الخ (8) هذا هو
 المطلوب من سيادتكم ادام الله عزكم واحترامكم
 والسلام

Notes.

(1) Correctement: ابو القاسم au nominatif ou plutôt
 القاسم à l'accusatif, à cause de la préposition
 "إلى" sous entendue; c'est donc à tort que l'auteur
 de la lettre a employé l'annectif. — (2) La Cour
 d'appel. — (3) Famille. — (4) Ce nom est du
 genre masculin; il faut donc كان. — (5) Guengats,
 principale ville des Beni-Yala. (Guergour). — (6)
 L'Inspecteur. — (7) Le Recteur. — (8) abréviation
 des mots: "إلى آخره" jusqu'à sa fin (jusqu'à la fin
 de la pensée du rédacteur) c'est-à-dire: etc. —

- (9) Il s'agit du très regretté Mr Schœer, qui venait d'être nommé Inspecteur principal des écoles indigènes..
- (10) Ce signe est une sorte de point fantaisiste. —

٦٧ - ٢٧

الحمد لله
 في كتوبر سنة ١٨٨٣

المعظم الرابع السيد الجوج دبي حاكم الصلح بدائرة القرقور
 صانه الله امين السلام عليك وعلى كافة حضرة تك العالية و
 بعد نغم (١) السيد فهد ورد علي جوابك الرابع المورخ بعام
 اكتوبر وامرني فيه لنجدد البحث في فضيلة حم بن محمد
 المجرور واعمر (٢) بن برغوث ومن كان معها من برفة ترططة
 دوار بني سليمان اعلم ايها السيد وانك قلت يا بي جوابك
 الرابع وان اناس المتهمين من دشرة اجتيس (٣) اقبيرك
 وان حم بن محمد الذي انجرح بالرصاص كان سبابه (٤) ابطيمة (٥)
 بنت امبارك (٥) اعريبت (٥) الساكنة في بني سليمان اعلم
 السيد بلتا حضرت ليدي (٦) حم بن محمد ومن كان معه
 باخبرني احمد بن تعريبتا وان ابطيما (٧) بنت امبارك (٥)
 بن تعريبت ابنة عمه ولها دار واحد (٦) كيف يا عجب

تقدم معه الى البساط لغيره زعم السيد وان الامر بقدر وضع
 مع باطم 8 بنت محمد أسعيد (9) التي هي من دشرة افنييس
 برفقة فمثنوش دوار الساحل القبلي حكومة القر فور وكذلك اخبرني
 يمينه (11) بنت الوغليس (12) وان بنتها ابوطيمنة (2) بنت امبارك (3)
 تحريبت وترها عند احمد بن علي (13) والسعيد الوغليس الذين هما من
 برفقة اولاد الشرف دوار الساحل القبلي ولهما مدة اشهر من
 يوم الذي قدمت الى اذوالها واليوم زعم السيد اخبرني امره (4)
 بن برغوث وحمم بن محمد المجرع يدعون (5) عندهم (15) الشهود
 حين طلبهم الصالح بن امره (6) اعيسى (16) ليفذمون (17) معه
 الى دشرة افنييس في يوم الثلاثة عشية النهار تاريخ 18
 سبتنبر واليوم ياسيدي بها اني خبرتك بما اخبروني والنظر كله
 اليك والسلام ❀

Votre

(1) Le *dyjem* du ain = l'air d'un *thamma*. - (2) Sans
 l'alif initial. - (3) Allusion, en Kabyle. - (4) Correcte-
 ment sans alif. - (5) Nom féminin Kabyle; de
 l'arabe *arib*. - (6) L'auteur a sans doute voulu

dire أَدْبِي ... (7) Correctement: أَدَاة , le mot, أَد étant
 du féminin. - (8) Correctement: بَاطِنَة Fatma, au di-
 minutif بَاطِنَة Fatma, nom propre de femme. - (9)
 ou Saïd fils de Saïd, en Kabyle. - (10) g amchouch
 composé de $\text{g} = \text{de}$, et de $\text{amchouch} = \text{peau de mouton}$
 tournée. - (11) altération de أَمِينَة Amine, nom propre
 de femme. - (12) Les Beni Our'lis forment une im-
 portante tribu Kabyle, entre Bouge et Akbou. - (13) Les
 trois points en triangle ne servent ici qu'à séparer les
 deux noms propres. - (14) Correctement: $\text{مِنَ الْيَوْمِ الَّذِي}$. - (15)
 Correctement: بِأَيْدِيهِمَا au duel. - (16) Ou,
 fils, en Kabyle. - (17) Correctement: لِأَخِي , au duel
 subjonctif. -

68-28

المجلد واحد ٢٨ ماي سنة ١٨٨٢ هـ

المعظم الرابع السيد الجوج دبر حاكم الضاح بدائرة الفرفورصانه الد

السلام عليك وعلى كل من شملته حضرتك الرقيعة وبعد بالمعروض لديك
 هو ان تاريخ يوم ابريل المنصرم اناني المنتهي احماتة بن رمضان من
 قرية اسما (١) وذكر لي انه كان ذهب الى الخلاء في التاريخ المذكور وزوجته
 ذهبت لثاني بالحشيش بعد ما اغافت باب دارها بالمفتاح فاتي سارق وكسر
 المفتاح ودخل الى الدار فحمل له برنوصا (٢) جديدا فاقترع هو وزوجته
 وجدا الباب مفتوحا والبرنوص (٣) قد سرقا بعلم ان الفاعل به ذلك
 هو الحسين بن ابيك (٤) الحسين من القرية المذكورة لانه هو المشهور بالتسرق
 والاذاية للناس لاسيما حيث نعت به عشيقه ذلك اليوم ولم يظهم
 من ذلك الوقت الى الان وقد نحت عقلاء القرية عن ذلك فلم يكن واحد
 منهم الا وشدك ان هذا العمل لم يصدر الا من الحسين المزبور لانه
 معلوم عندهم بهذه الابعال الخسيسية اذ هو لقص فاتيك من اولاد
 الخرام الكبار بكلهم يطلبون نفيه من قريتهم وما من واحد منهم
 الا وعتمته اذا يثنه وقد ظهرت عليه سرقات متعددة وشين بزمان
 المليطير (٥) بسبب سرفته حاراً من ونداجة مدة ثمانية عشر
 يوماً لاكنه مع كثرة سرفته وتلصيصه بانه كثير الحيل لا يكاد
 حجة تثبت عليه وزيادة على ما ذكرته انه كان سرق الزيتون واغرت
 السيد الكميصار عليه عين كان يني عند الله فيها وقال ان رجوع
 ليمتل هذه الابعال فينتهي لانه لا دار له ولا ملك ولا زوجة وانسبا

هو يرفقته بفظ ودأبه السرفة والتلصيص على الدوام نعم وقد
 ذكر بوزيد بن السخري مزوار (٤) قرية الماء ايسنان (٦) انه كفيه فرب
 قرية الماء ايسنان يوم شرف البرنوص (٥) وقال له هل لك ان تشتري
 برنوصا (٥) ها هو عندي باجابه بوزيد بانته لا حاجة له بشرايه ولم
 يظهم من ذلك اليوم الى الان بها اني عرفتك به حسب الواجب
 ليكون ذلك مفرزا به دهنك ومهمي رجح بنوجه اليك والسلام

Notes.

- (١) ou isemmanen, singulier asemman, aigu, acide, en Kabyle.
 (2) Plus correctement avec un sen. - (3) Naith composé
 de se = de, des et de aith, gens, en Kabyle. - (4) Autorité
 militaire. - (5) Ouendouja petit village Kabyle dépendant de
 l'ourd. Amirou (Bougie). - (6) Ou Kabyle amrouarou, le
 premier (de son village), c'est l'amin dans la Grande-Ka-
 bylie. - (7) Alma issan le pri garni, tapissé, en Kabyle, de ousson, lit.

٦٩-٢٩

سبحانه وتعالى

الهدية وحده

اسعد الله احوال السيد جهان (١) بانس ترجمان سعادة الأئمة الوكيل

الدائم ابقاء الله في الامن والامان والعقل والاعتدال امن المتسلم عليك
 مع الرحمة والبرصوان وذوام السعادة والفجران ولا زايد عن ذلك سوى
 الخير والعامية وإذعام الله الواجبة وثانياً فذكان بعينك ما ورد هناك
 من رسائلي طالبا خبطة فضاء النونير (2) واسيسور (3) ولم أنقل
 شيئا ومنصب الوكالة لم يكفني لأنني محدود من طلبة العلم
 المنتصبين في سلك علماء المسلمين ومع ذلك ليس لي صناعة
 غير طريف القراءة بالمطلوب من سيادتكم تنظر التي يحين البرصوان
 والإعانة ولك الاجر من الله لأنني ذو عيال ولي رغبة في الخدمة
 ولقد كنت منتظرا طامعا في منصب فاضلي النونير (4) واسيسور (3)
 فيبلي بفلاح الفصم (4) بدائرة بحاية والان طالباً من سيادتكم تفكر في
 وتفكر السيد د ومواروا انقاط جنرال (5) والسلام من يبي الشعيد
 بن علي البجاوي

Notes.

(1) Gehen, ancien secrétaire-interprète au Parquet général
 d'Alger. — (2) Cadi-notaire. — (3) Assesseur. — (4) Un
 village d'El-Kseur, près de Bougie. — (5) M^r Du Moiron, ancien
 avocat-général à Alger, aujourd'hui Procureur de la République à
 Nico..

٧٠-٧٠

الحمد لله وحده لا حول ولا قوة إلا بالله
 عن اذن أمة الله الولية باطية بنت محمد للنشر في الفاطمية واولاد
 الشافعي الى سعادة المنظم المحترم موسو ادريكا تور لنظر بورده اسعده
 الله وسلام عليك ورحمة الله تعالى وبركاته وبعد أخيرك به وهو غير
 إن شاء الله عن الأجنة التي اخذها البايك وهي خمس الفجرت التي
 من اجدادي خلفاً عن سلفي وقد كنت في السابف (٢) قد كتبت لك
 كتاباً في شهر صفر سنة ١٢٢٢ وطلبته بأن تعارض لي أجنة
 في مقابلة أجنتي وجاءتني بحواب مسن وقلت يا اخص علمي
 أجنة تعارضك بها فلم نجد في تلك التاريخ والان ظهر لي أجنة هي
 حومة بوزريجة (٣) يقال لها اجنان (٤) المتوسين (٥) ان تعارضني
 به والله تجازيك بالخيم ولا يجهاك عالي لاتي امرأة وفيه وعندي اولاد
 وبقيت مطروحة عند الناس من منذ اخذت (٦) اجنتي وعليكم
 السلام بتاريخ ٣٢ بتاريخ (٦) من ١٨٤٧

Notes.

(1) M^r le Directeur de l'Intérieur. - (2) Le second
 point a été ajouté par inadvertance. - (3) Boucarieh,

point culminant des environs d'Alger. - (4) Sans l'alif
initiale - (5) Boni Messous, aujourd'hui dépôt de
mendicité à Bourzouah. - (6) Correctement : اخذت لي
(7) Janvier.

٧١ - ٧١

الحمد لله وحده
ولا معبود سواه إلا هو سبحانه وتعالى
الى عظمة السيد البرهقي المشهور لي حاكم الجزائر اسعد (1) الله وراعك (2)
والسلام عليك وعلى عظمك (3) العالمة امة بعد سنة (4) نطلب من
الله نعم من جزيل فضلك ان نأمر علينا (5) نرجع الى حبس السبيل (6)
في الجزائر بتراحم يطلب (7) في اخواني واخواني سيد (8) صغار لم يعرفون (9)
لشئ ولم يحظوا (10) في هذا الامر الذي بيني وبينهم والوكيل الذي كان
يعرف هذا الامر بيني وبينهم نوقبي وهو مسي مرك بلار (11) واليوم سيد (12)
مها اني نطلب منك تردني الى تلك // التيجن نحو الشهرين بقدم عندي
تلك (13) الناس نسلك دعوتني بيني وبينهم ونعلمك سيد (14) بعثت لهم
اخواني عن نيلنا يفدوا (15) هنا عندي ونحاسبهم ولم حتىوا يقدم (16)
هنا عندي وقالوا لاخواني اذا نحب نسلك الدعوة بيننا وبينه يطلب

الحكام يرجع هنا الى عبس السبيل (٦) فقدم عنده ونسلك دعوتنا
بيننا وبينه هذا الذي نطلب منك سيده (٤) ونطلب رد الجواب عن شيئا
نجواب تلك (١٢) الناس والسلام ❀

Notes.

- ١- عليّ (٤) - سيدي (٤) - حضرتك (٣) - رعاك (٢) - اسعدك (١)
لم يحضر (١٠) - لم يجمعوا (٨) - يطالبون (٦) - Prison civile (٦)
أولئك (١٢) - هذا هو ذلك (١١) - Marc Bellara (١٠)
- عن اذن (١٣) - ولم يجتوا يقدّموا (١٤) - ليفدوا (١٣)

٧٢ - ٧٢

الهد لله وحده سبحانه وتعالى

حضرة المحظّم الاسعد الاعزّ المحترم نجيبنا حقاً سعادة السيد جرج راج (١)
ترجمان سيدنا سعادة السيد الجنيرال الحاكم الكبير على وطن الجزائر دام عزّه
وهناك بيته امين السلام عليكم ورحمته وبركاته والسؤال الكثير عنكم
وقد بلغني الاعزّ جوابك المؤرخ باليوم الثالث والعشرين من شهر ابريل
وبرحنا به ومنه تحقّقنا بوصولك الى بلاد الجزائر واعظم برحنا باز بقائكم
ترجمان عند سيدنا الجنيرال الدبزيون (٣) مبروك ان شاء الله عليك هذا

المنصب العظيم بالبلد التي (١) هي خير البلدان في عمالة بر العرب بالهناء
 والعافية وزيادة المراتب العلية ما تفر به اعيوننا (٢) في مدة حياتنا وبعثنا
 الله بك في وقت سعيد مبارك حميد بمنته امين وعز جنتي لنخبرك بأقوالنا
 بلتعلم محبتنا فقد انعموا (٣) علي حكام الدولة السعيدة النراضاوية
 بإرتقائنا اغتت بتغررت في الاحد والثلاثين من شهر جاني الماضي كثر
 الله خيرهم وهدمت اليها في شهر مارس الماضي واتني الان ببلاد تغرت
 وحين تكتب لنا جوابا بارسله لثغرت وكل ما يبلغني من عندك جواب
 يزداد عندنا برحا وسرورا وذكرك دائما في قلوبنا من اجل ما سبف من
 احسانك معنا وعشرتك الطيبة ببريكته (٤) وكثر الله خيرك في مكاتبتك
 لنا وفي سؤالك عن احوالنا ادام الله وجودك لنا بيهته امين وهدمت
 بخير وعليك الب مليون (٥) سلام من معظم فذكرك خديم الدولة
 اسماعيل بن علي عصر للي اغتة (٦)

Notes.

- (١) Georges Remy, ancien interprète militaire, contrôleur en
 Tunisie. — (٢) ترجمانا (٣) Le Général de Division. — (٤)
 البلد الذي ; ce nom étant régulièrement du masculin et
 subloairement du féminin. — (٥) انعم (٦) — اعيونا (٥) —

(7) Barika, petit centre dans la plaine du Godna au sud-est de Patna. - (8) Million. - (9) S' agha Si Smail ben Mesrally Abi, un des chefs indigènes les plus dévoués à la France, aujourd'hui décédé. -

٧٣ - ٧٩

الحمد لله وحده ١٥ سبتمبر ١٨٨٤ سنة

المعظم الرابع السيد اشغال (١) الحاكم الكبير يقسم القم قرر صانه الله
 بصوته السلام عليك وعلى كافة حضرة تكو بعد بالمعروض عن سبحة الله
 اتاني المتسمى محمد بن ويحيى العباسي (٢) التاجر بالا سواف شاكيا
 وانه باع بغلة اوصا بها خضرة (٣) اللون ثنائيتة السن للمقبولي بن
 لخضر (٤) بن هداج من فريفة اولاد ميج احمد من اتزونة الشعبنة
 باربعماية فرنكية وخمسين من نعتها ولم يسلكها في جميع الثمن وحسن
 طالبه في الدراهم (٥) امتنع من اعطائهم له وطالبه امام السيد الجوج
 دبي حاكم الضلع بعين النساء في ذلك وعين ثنائيتة انكره في المخالطة معه
 وفي الشراء من عنده انكارا كليا وحكم عليه السيد الجوج المذكور بان لا يحق
 له في طلبه مرجع يفتش عن بغلته فوجدها عند المتسمى عبد الله بن
 بومعيد من برفة أم العلوا (٦) ورجعت معه القار ثنائيتة ليراهما

ويايتني بها وبالذي هي عنده بتورقه معه واناني بها وبعد الله بن
 يوسف المذكور حين حضر استعسرتة عن البغلة وعن سببها فذكر لي
 أولا انه انا (٦) بها من عند لقبولي بن الحضر (١١) ثم بعد تكلم لي انه
 اشتراها من عند محمد بن ويعيش العباس المزبور بتلا نهاية برنكية وخسين
 من نعتها ورد له عشرة برنكية و سداك في جميع الثمن والعباسي
 المصطور ينكر معرفة عبد الله بن يوسف ومخالطته بالكلية
 وانما باع للقبولي بن هذاج ولم يسأله هذا ما صل كلامهم ها اني عرفتك
 باخرهم ووجهت البيع اذ مع البغلة ونظرك اوسع والسلام

Notes.

- (1) *Chenel*, nom propre d'homme, en français, déjà vu dans une précédente lettre. - (2) des Boni - Abbès, une des tribus les plus importantes et les plus industrieuses de la Kabylie de Bougie. - (3) خضراء. - (4) لقبولي بن الحضر (11) nom propre d'homme. - (5) الدراهم. - (6) Sans l'alif final. - اتنى (٦)

٧٤ - ٧٤

المهد لك وحدك الى العالم الفاضل والا نتمنئ الكامل السيد
 ابي القاسم بن سديرة التتلام عليا - ورحمة الله وبركاته اما بعد بان
 كنت بخير والحمد لله على ذلك هذا بالمطلوب منك ومن كريم فضلك انه
 بلغنا ان خوجة السيد الجنرال دوزيرون (١) سار الى عبوالله وطرف
 سرحي انهم يفتشون على من يجعلونه في منصبه بان كان الام كما
 سمعنا ان تكون معي في تحصيل هذا المنصب وانه لا يجرأ
 حالي وهذا تفكير لما كنت واعدتني به ومنلك لا يحتاج الى تأكيد
 وتبلغ سلامي الى السيد الدكتور ماي (٢) كثيرا واني اجتهت
 مع حامل الجواب الى حضرتم في اثناء سعيي الى الشيخ السيد
 محمد بن ابي القاسم (٣) وان ظهر لك ان تخبرني بجواب السى
 البرواقية (٤) والسلام من محبتك الوانوغبي بن احمد ابي مزراق (٥)
 كتبت هذه الشبر سنة ١٨٩٢ تقيا ٥

Notes.

- (1) Le Général de Division. - (2) Mr Mailhes, Directeur
 de la Moudonsa d'Alger. - (3) Il s'agit du grand mara-
 bout d'El-hamel, près de Boussada. - (4) Derrouaghia.

(asphodèle), entre Média et Boghar. - (5) Bou-Mezrag « l'homme à la lance », frère du Bachagha Mokrani, auteur de l'insurrection algérienne de 1871. -

٧٥ - ٧٥

العالم التحرير والعلامة الشهير الشيخ السيد ابو القاسم بن
سديرة السلام عليك ورحمة الله الخ (1) اما بعد انك ارسلت الي مع
السيد بتي (2) ان نبعت اليك الكتابين (3) الذين كنت اعزتها (4)
التي باعلم ايها السيد اما احد ما بها انا مكنته الى السيد بتي (5)
واما الاخر فتركته مع جملة كتبا لي يفسنطينة ولما نرجع
ناتي به وندفعه اليك كثر الله خيرك وان سألت عني فاتي
عديم الحزبة والامر لله فلم البليغ بخير حظ مغزل والسلام
من اجفر الخلف الى مولاه الوانوغبي بن احمد ابي منراق المهراني
لطف الله به

Notes.

(1) et cœtera, etc. - (2) Mr Petit, propriétaire à El-Biar, près d'Alger. - (3) الكتابين

(٤) Racine غير - (٥) كُتِبَ à l'annectif et non à l'accusatif. -

٧٦-٧٢

الحمد لله وحده م جانيبي سنة ١٨٨٢
 المعظم الاربع المحترم السيد الجوج دبي حاكم محكمة الققرر
 السلام عليك وعلى كافة اهل حضرة الربيعية وبعد فقد حضر لدينا
 سليمان بن دال من قرية العزلة أمفتاح برفقة بريجة وذكر لنا
 انه كان زوج ابنته عاجية من سليمان بن الاخضر بن سعيد
 من قرية اغيل اُجلاً (١) برفقة اولاد احمد بمكثت عنده مدة ثم
 طلقها في نحو اواخر ابريل سنة ١٨٨٥ ولها تمت العدة (٢) زوجها
 من عبد الله بن وشن (٣) من قرية جمون برفقة فري واکلي
 في اليوم الثاني من شهر العيد الموافق لنحو ١٣ سبتمبر ١٨٨٥
 فولدت ولدا ذكر ا يوم الخميس ٧ من شهر التاريخ في مدة ثلاثة اشهر
 ونيف وذلك من غير حضور منه ومن صهرا الاول له بنا في التزويج
 والتطلاف ولا منه ومن صهرا الثاني عند التزويج فكان من تمام قوله
 ان طلاقها وقع بين يدي سي محمد الطاهر بن سيدي يحيى بن

حتودى (٤) ومن كلام زوجها الاخران الطبل ليس له بها اني اخبرتك
 عن الجميع حيث ارتكبوا ما حرره الفصل الاول من الفرائين المؤرخة
 ٣٠ ستنبر سنة ١٨٨٢ والنظر السيد لكم والسلام وبأمر اجوان (٥)
 بني ورث لان (٦) ❦

Notes.

(1) *Tril-oufella*, la crête supérieure, en Kabyle. — (2) *S'aidda*
 retraite légale de la femme après la répudiation ou le décès de
 son mari; dans le premier cas, elle dure trois mois et dix jours;
 dans le second, quatre mois et dix jours, période pendant laquelle
 la femme répudiée ou veuve ne peut contracter un nouveau ma-
 riage. — (3) *Ouchcher*, characal, en Kabyle. — (4) *Aguemroun*
 monticule en Kabyle. — (5) *Akli nègre*, en Kabyle; l'oe qui précède
 indique un rapport d'annexion. — (6) *Marabout vénéré des Beni-Ourtalen*
 (Gueorgour.) (7) Adjoint indigène. — (8) Le cachet, placé par inadvertance
 au bas de cette lettre, appartient à la 72ème de ce recueil. —

VOCABULAIRE

PAR ORDRE DE RACINES

DES MOTS CONTENUS

DANS LE

MANUEL ÉPISTOLAIRE

أَب plural: آباء père. En rapport d'association. nominalif. ne.	d'oncle paternel, cousine germaine.
أَبُو accusatif: أَبَا an. nectif: أَبِي.	refuser.
أَبَدًا jamais: toujours.	venir avec, apporter, amener.
إِبْرَاهِيم Ibrahim ou Abraham. nom propre d'homme.	ner. (آتِي) fem. آتٍ
أَبْرِيل Avril.	آزْبَعَة venant, à venir.
بَنُونَ et أَبْنَا plur. «ابن» fils, enfant.	آفْوَام آيَة quatre années à venir à dater de ce jour.
ابْنَة fille. ابنة عم fille	إْتِيَان venue, arrivée.
	أَثْرَة trace, poursuite.

ci-dessous

أَكْرَ الْأَجْرِ recompense. أَجْرٌ

بِالْوَدِّ Vous aurez une recom-

pense de Dieu.

لِأَجَلٍ ou أَجَلٌ terme, délai.

بِأَجَلٍ à cause, parce que.

أَقْدَمْتُ فِيهِ une.

أَقْدَمْتُهَا dimanche. أَيَوْمِ الْأَقْدَامِ

l'un des deux.

أَخٌ frère, إِخْوَانٌ et إِخْوَةٌ, أَخٌ

prochain, compatriote. En

rapport d'annexion: nominal

أَخُو, accus. أَخَا; annectif:

أَخِي

أَخِي son frère utérin.

إِخْوَانٌ membres d'une confré-

rie religieuse.

أَخَذَ عَلَى ف. O. prendre. أَخَذَ

أَخَذَ ف. O. passer par. فَاسْتَفِيزَ

été pris.

أَخْرَجَ autre, un autre. فَجَمَعَهُ

أَخْرَجَ une autre.

أَخْرَجَ jusqu'à. إِلَى الْآخِرَةِ. أَخْرَجَ

son dernier (mot de la citation

commencée). c. à d. et cetera.

أَخْرَجَ dernière. فَجَمَعَهُ

أَخْرَجَ la vie dernière, la

vie future, l'autre monde.

أَخْرَجَ derniers. فَجَمَعَهُ

أَخْرَجَ le premier, le

chef des derniers (prophètes).

أَخْرَجَ les dix

derniers jours du mois, la

dernière décade

أَخْرَجَ bien. فَجَمَعَهُ

أَخْرَجَ les العلوم الأدبية. أَخْرَجَ

sciences littéraires : les Belles- Lettres.	الزراعة les travaux des champs
أداء paiement	تاريخ. تاريخ. dater. تاريخ date. تاريخ à la date.
إذّ ici que, car.	تاريخ. تاريخ. à la date actuelle.
إذا lorsque, si. إذا or voici que.....	تاريخ. تاريخ. date.
أذن P.A. permettre, autoriser, ordonner. إذن permission, autorisation, ordre. بإذن ou عن إذن par ordre, de la part.	أرض terre.
إذية (إذاعة) préjudice, mal, forfait. وما من واحد إلا وثمة إذية. Il n'y a personne qui n'ait ou à souffrir de ses forfaits.	أستاذ maître, docteur.
أرب - أرب - أرب affaires, occupations. أرب affaires, occupations.	أسماء. اسم. اسم. إِسم الله ou بِإِسم الله nom de Dieu. بِإِسمه ou son nom (Dieu)
	إسماعيل Ismaël ou Ismaël, nom propre d'homme.
	إش (إشئشي) quoi ?
	أضلاً origine. أضلاً aucune- ment, point du tout.
	أغات اغوات. اغاة.
	أقليم إقليم, contrée, pays.

اكتوب *Aktouf* nom propre

d'homme, en Kabyle.

اكد II *akad* insister. *akad* in-

sistance. *akad* objet d'in-

sistance. *akad* *akad* *akad*

Tel est l'objet sur lequel

j'insiste.

اكلي *Akli* nom propre d'hom-

me en Kabyle.

ال article déterminatif, varia-

ble. le, la, les.

آل famille du Prophète

(racine: اول)

إلا ou *إلا* sinon, ou bien

إلى آخره *ilayhi akhira* abréviation de

jusqu'à son dernier (mot-

de la citation commencée.)

c.à.d. et cetera, etc.

الذين *al-dhina* *al-dhina* *al-dhina*

pronom relatif: qui, que,

dont; lequel, laquelle,

lesquels.

ألفاً *alfan* mille.

par milliers

إله *ilah* dieu, divinité.

الله *allah* Dieu. *allah* par Dieu,

au nom de Dieu; *allah* à

Dieu, pour Dieu *allah* *allah*

Dieu soit avec lui. *allah*

إلى ربه *ilayhi rabbih* le pauvre vis-à-

vis de son Maître (Dieu)

إلى *ilayhi* à, vers, jusqu'à

إلى أن *ilayhi an* jusqu'à ce que.

أم *um* ou, ou bien. *um* mère

أمّا *amma* quant à. *amma* soit que

أمة *umma* servante.

أمام devant, par-devant.

إمام Iman, prêtre musul.
man.

أمر ʔo ordonner.

أمر pl. أمور ordre, af-
faire. بأمر par ordre, de
la part. المكتوب بأمره.

Celui par ordre duquel la
présente lettre a été écrite.

الأمر ليد l'affaire, le

commandement est à

Dieu, il faut s'en remet-

tre à الله من أمره

or il lui arriva que ...

أمس hier, la veille.

أمس تاريخ la veille de

la date de cette lettre.

أمل تأمل examiner avec

attention.

أمن II: protéger, tranquil-

liser. أمن et أمان protec-

tion, sécurité.

أمين Amen! ainsi soit-il!

Amin, syndic du villa-

ge, en Kabylie.

أن que (devant un verbe à
l'aoriste.)

أن afin que, en sorte que.

أن que (devant un nom.)

لأن parce que.

إن si (devant un verbe.)

إن certes (devant un nom.)

وإنها seulement, mais.

أنت toi, fem. أنت duel

أنتم pl. masc. أنتها

أنش pl. fem.

أُنَاسٌ homme . pl. انسان
gens, habitants.

أَنْقَلِيْنِ Anglais.

أَهْلٌ famille, femme, digne
de.

أَوْ ou, ou bien

أَوَّلِيْ fem premier

أَوَّلُونَ reg. les anciens.

أَوَائِلُ pl. vreg. les dis

premiers jours du mois, la

première décade. Ancêtres

أَوَّلِيْنَ وَالْآخِرِيْنَ le pre-

mier des Prophètes anciens

et modernes.

أَوَّلًا premièrement, d'abord

أَيُّ أَيُّ شَيْءٍ? quel quelle

chose? أَيَّاكَ garde-toi!

أَيَّدُ assister, fortifier.

أَيْتَسٌ II: désespérer.

أَيْضًا également

أَيَالَتُ province, territoire.

أَيْنَ مِنْ أَيْنَ? où? d'où?

أَيْهَ ou أَيُّهَا

féminin: أَيُّهَا

ب

بِ avec, par, pour, au

moyen de بِ عَرَبٍ connu

sous cette dénomination.

بِ وَجْهِ خَدِيكٍ de la part

de votre serviteur.

بِئْسَ mal. لا بَأْسَ il n'y a

pas de mal.

بِأَنَّ pour que, afin que.

بِأَنَّ تَرْجَمَانَ Interprète principal.

bach-adel, je
mir assesseur du cadi

بال esprit, attention, pen-
sée. تكون ببال vous aurez
des égards.

بايدك Administration, do-
maine, Etat

بجاية Bougie. بجاوي de
Bougie, bougiote

بجل IIe vénérer, respecter.
بمجل vénérable, respec-
table

بخت faire une enquête, in-
terroger. بخت enquête.
بخر mer. بخر plural.
بخر جردن potager,
verger.

بذ dispense. لا بذ pas de

dispense, il faut.

بدا^أ commencer.

ابتداء من بداية, بدء
ببالتبدا commencement.

والاقتتام Depuis le commen-
cement jusqu'à la fin de
cette lettre.

بديع rare, inimitable.

بتر continent, terre, terri-

toire. بتر العرب Pays arabe.

بتر froment, blé.

بتروات pl. بتروات lettre, mis-
sive.

بترج fort, forteresse, villa;

signe du zodiaque; tran-

che de melon ou de pas-

teque. بترج الفالة. La Calle.

برح الباردة ou البارج - برح hier.

بارد froid بارد frais.
 بَرَقُوت puce.
 بارک - برک III° béne, féliciter.
 بارک اللہ علیک que Dieu vous
 bénisse je vous en remercie.
 بَرَکَات pl. بَرَکَات béne-
 diction
 بَیْرُوک béni
 بَیْرُوک الولد - & fem. &
 béni l'enfant: je vous
 félicite de l'enfant.
 لیسے یكون مبارکاً علیک
 t. il réussira pour vous!
 ان شاء اللہ لیسے ان شاء اللہ
 vous porte bonheur!
 إبراهيم ou abra-
 ham, nom propre d'hom-
 me.

بَرَایَات pl. بَرَایَات lettre.
 بریدی Préfet
 بَیْتَر dattes près de mûrir.
 بدأ البیْتَر il commence
 à avoir des dattes près de
 mûrir.
 بَیْتَر Bistrot.
 بَیْتَر II° annoncer une bon-
 ne nouvelle. & بَیْتَر bon-
 ne nouvelle, récompense d'
 une bonne nouvelle.
 بَیْتَر messenger, nom
 du journal officiel du Gou-
 vernement Général de
 l'Algérie, publié en arabe.
 بطایف pl. بطایف lettre, mis-
 sive.
 بَیْتَر P. A. envoyer, expédier.

بَعْدَ ou أَمَّا بَعْدُ ensuite,
après. بَعْدَ après. مَا بَعْدَ
ou بَعْدَ أَنْ après que.

بَعْضٌ partie, quelques, quel-
ques-uns.

بَغَالٌ pl. mulet.
بَغْلَةٌ mule.

بَقَرٌ boeufs. بَقْرَةٌ vache, pl.
ات.

بَقِيَ or. بَقِيَ rester.

لِيَبْقُوا مَعِيَ qu'ils res-
tent avec moi, qu'ils m'
aident.

IV: أَبْقَى faire rester,
maintenir, conserver.

بَقَاءٌ durée, maintien,
conservation, existence.

بِأَيْ (pour) féminin

بَاقِيَةٌ restant, éternel.

بَاقِيَةٌ عَلَى مَا هِيَ elle est dans
la même situation.

عَبْدُ الْبَاقِي عبد. el. Baki
(le serviteur de l'éternel.)

nom propre d'homme.

بِلَا sans

بَلَدٌ pl. ville.

بَلَدَةٌ petite ville, commune.

بِلَادٌ pays, territoire, terre
de labour. البلديات Blida.

بَلَاءٌ place, emploi.
I: O. parvenir, arriver.

II: بَلَّغَ faire parvenir, fai-
re arriver.

بَلِيغٌ éloquent, lettré,
instruit.

بِئْسَ fils. (entre deux noms propres)

بُنُونٌ fl. بنين de بنون fl.

بُنُو رابرت- d'annexion.

بُنِي de ..

بِنَات fl. ابنة بنت

fille.

بَنَى aor بنى bâtir, construire.

بَنِي مَرَاب Morabites.

بوزريعة Bouzarieh

بوسعادة Boussada.

بوستة ou بوستة Poste.

بَيْت fl. بيت maison, tente, chambre.

بَيْر ابيار fl. بئر ou بئر

بئر الحادم Birkadem

بِير عَرَب ou بئر عرب Bureau arabe.

بَاع aor. يبيع vendre.

لِتُبَاع pour être vendue

بَيْع vente.

بَيْنَها entre. بَيْنَ pendant

que, tandis que.

بَيْنِي وبيْنهم entre moi et

eux. بَيْننا وبيْننا entre nous

et lui.

بَيِّنْ II: بَيِّن prouver.

preuve, surtout testimo-

niale.

ت

تَبِع suivre, poursuivre.

تَمْتَبِع suivi, poursuivi.

تَمْتَبِع ما انا به متبوع los pour.

suites dont je suis l'objet

تَجَّار fl. تاجر - تجر negociant.

ترجم traduire
ترجماء traducteur, interprète.

مترجم fem. & traduct
تراس pl. verser, verser.

تاسع neuvième.
تاسعة neuve.

تفرت Bouggourt.

من تلقاء نفسه vis-à-vis

de son propre mouvement,
de sa propre initiative.

تلك elle-là, cette... là

تلاميذ pl. تلاميذ et تلاميذ

élève, disciple.

تلمسان Tlemcen.

تم finir, être achevé, ac-
complir. تام fem. & complet.

أتم plus complet.

تمام achèvement, fin.

فكان من تمام قوله

Or, il résulte de sa dé-
claration finale.

متم finissant. متم
في اليوم le dernier des mois

تتم dattes.

تهم soupçonner.

تبهة soupçon

متهبه soupçonné, pré-
venu, accusé.

التواتي Bouati (originaire
du Bouati) nom propre
d'homme.

ث

ثبت être dûment établi,
constaté.

ثبت IIe établir, constater.

إِتْبَات action de trouver.

تَفْعَا séquestrer, confisquer

ثَلَاثَة ou ثلاثَة trois.

يَوْمِ الثَّلَاثَاءِ mardi.

ثَالِث troisième.

الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ le 23.

ثَلَاثُونَ trente

ثَلَاثُمِائَة trois cents.

إِيَّاكَ نَمَّ إِيَّاكَ ثُمَّ ensuite.

garde-toi ! garde-toi !

أَنْتَرُ IV. أَنْتَرُ produire

des fruits.

ثَمَنٍ prix, valeur.

ثَمَانِيَة عَشْرَ هَيْتْ huit.

des huit

ثَانِي (ثَانِي) second.

ثَانِيًا deuxièmement,

en second lieu.

ثَانِي عَشْرَ دَوْجِيْمَاءِ.

ثَانِيَة نِيَابَة الرِّبْنِ âgée de deux ans.

بِي أَسْنَاءِ الطَّرِيفِ milieu.

au milieu du chemin, à

moitié route. أَسْنَاءِ

بِي أَسْنَاءِ Dans le cours de

mon voyage.

إِثْنَانِ fem. deux.

إِثْنَا عَشْرَ douze.

جَبْرِي droite de contrainte paternelle

جَبْرًا عَلَيْهِ malgrè lui ;

contre lui.

حَفَشَ petite âne, ânon

أَجْدَادُ pl. جَدُّوَدٌ grand-père, aïeul, ancêtre

جَدَّدَ renouveler

جَدَّدَ التَّحْتِ procéder à une

nouvelle enquête.

جَادَّ pl. وَنٌ persévérant,

adonné, disposé à.

جَدِيدٌ fem. 8 neuf, nou-

veau.

جَدْبٌ sterile,

improductive

جَدِيَّةٌ charrrette.

جَذَبَ tirer à soi, trailler.

جَرَرٌ parcelles de terre,

champs كَسَائِرِ جَرَرٍ

comme ses diverses par-

celles.

VII الجَزْرُ venir par voie

d'héritage.

جَرَحَ blesser.

VII انْجَرِحَ être blessé.

جَرَّوْحٌ blessé.

جَرَّدَ compter, recenser.

جَرَايِدٌ pl. جَرِيْدَةٌ liste,

état.

جَرَّدَ recenser.

جَرَائِمٌ pl. جَرِيْمَةٌ - جَرْمٌ

délit, crime

جُرْنَالٌ journal.

جَرَى aor. جَرِيٌّ couir,

avoir cours, couler.

كَمَا جَرَى بِذَلِكَ عُرْفِهِمْ

selon la coutume qui a

cours chez eux.

IV أَجْرَى faire couir, main-

-tenir,

conserver.

الجزائري Alger (les îles, les
îlots) جزائري Alger, al-
gérien.

جزيل abundant - احسانك جزيل
votre extrême bienveillance.

جزى et جزى IIIe récom-
penser, rémunérer.

جزاك عنّا خيرًا qu'il
vous récompense par le bien
pour nous. جوزيتَ خيرًا
Laissez-vous être
récompensé par le bien
à cause de cela.

جزاء récompense.
أحسن الجزاء la meilleure
récompense.

جعل faire, établir, mettre

جعل في السجن mettre en prison

جعل خطبة infliger une
amende.

جل être grand, illustre.

جل و علا que sa gloire et
son élévation soient pro-
clamées!

عز وجل que sa puissance
et sa gloire soient
proclamées!

جليل illustre, glorieux
جلّ très illustre, très
glorieux.

جلود pl. جلد peau.

جلس s'asseoir.

مجلس conseil, entourage
tribunal d'appel.

جلاى الأولى 3ème mois de

l'année musulmane.

جُوَادِي التَّانِيَّةُ 4e mois de
l'année musulmane.

جَمَعَ réunir, rassembler.

اجْتَمَعَ VIII: se réunir, se
rassembler.

يَوْمَ جُمُعَةٍ semaine.

الْجُمُعَةُ vendredi.

جَمَاعَةٌ assemblée.

جَمِيعٌ totalité, tout,
tous.

أَجْمَعُونَ tous ensemble.

اجْتِمَاعٌ réunion, ren-
contre, entrevue.

مَجْمَعُ أُمُورِ الْعَرَبِ Direction
centrale des affaires ara-
bes.

جَمِيلٌ totalité. جَمِيلَةٌ

وَلَكِنَّ الْبَعْضَ الْجَمِيلَ beau.

Vous serez bien récompensé
de cette bonne œuvre, de
cette œuvre méritoire.

جَنَانٌ pl. جَنَانٍ et

أَجْنَةٌ jardin, campa-
gne.

جَنَانٌ jardinier.

مِنْ جَانِبٍ côté, flanc.

مِنْ جَانِبٍ ou جَانِبٍ du

côté, de la part, au

sujet. مِنْ جَانِبِي de

ma part. مِنْ جَانِبٍ

مِنْ الْأَقْبَابِ en es qui concer-
ne les amis.

جَانِبٌ sei-
gneurie, excellence.

جَانِي (جَانِي) جانِي - جَانِي

criminel.

جُهْدٌ pl. جُهُودٌ effort,

moyens, ce qui est possible.

من جهة côté, face. من جهة
du côté (racine وجه)

IIIe جواب et IVe جواب

cor. تجيب répondre.

أجوبة pl. جواب
lettre.

IIe تجوز et IIIe جاز

passer... VIe تجاوز de-

passer.

إجازة brevet, diplôme.

إجازة القضاء diplôme

de cadi.

جوع fam. جاعة famine.

جالة honneur, considé-

ration, mérites.

بجالة النبي par considération

pour le Prophète; par les
mérites du Prophète.

جاء cor. تجيب apporter,
amener; produire, donner
naissance, mettre bas.

ح

أحب et IVe أحب aimer, vou-

loir. أحبك je vous aime,
je désire de vous.

أحباب pl. حبيب

أحباء ami.

أحبب plus aimé, très

aimé.

أحبب ami. "أحبب" amitié

حَبَسَ II fonder un habous.

(donation pieuse.)

حبس السبيل. prison.

Prison civile.

حَبَسَ habous, donation

pieuse.

حَتَّى jusqu'à ce que, jus-

qu'à, au point-que,

afin que.

حج pèlerinage.

الحاج El-Hadj (le pèlerin)

nom propre d'homme.

حُجَّة pl. حُجَج prétexte,

arguments, présomption.

لَا تُكَادُ حُجَّةٌ تَثْبِتُ عَلَيْهِ

Pour combattre et détruire

les graves présomptions

qui pèsent sur lui.

ذو الحجة ou حجة الحرام

le mois sacré du pèleri-

nage (dernier mois de

l'année musulmane.)

عَجَرَ saisir, séquestrer.

لِيُعَجَرَ عَلَيْهِ pour lui être

saisie.

قَدَا et زيادة limite,

frontière.

قَدَا et حذاء à côté.

حَرَّرَ II: affranchir, écrire

dater. حَرَّرَ être daté.

حَرَثَ labourer.

حَرَثَ labourer.

زَوْجَةُ حَرَثٍ une charue

de labourer.

حَرَسَ garder.

مَحْرُوسَةٌ bien-gardée.

حَرْب pl. حُرُوب lettre al-
phabétique, bord.

حِرْوة état, métier, pro-
fession. حِرْم الحِرْمَة sans
profession

حَرَكَت pl. حَرَكَات mouvement.

حَرَام sacré, prohibé.

أَوْلَادِ الْحَرَام les mauvais
sujets.

إِحْتِرَام vénération, respect.

مُحْتَرَم (mois sacré)

1er mois de l'année musul-

mane.

مُحْتَرَم venerable, respec-
table.

حَسَبًا compter. III حَسَبًا ré-

gler un compte.

حَسَبًا ou حَسَبًا selon

conformément. حَسَبًا

ainsi que.

حَسَبًا رِجَالًا règlement de
compte.

حَسَبًا compte, censé.

لَا أَتَى حَسَبًا, car je suis

censé, je ne considère

comme.

أَحْسَنُ bon. حَسَنٌ meil-

leur, préférable.

أَحْسَنُ الشَّهْرِ les meilleures
dates.

أَحْسَنُ الْجَزَاءِ la meilleure
récompense.

إِحْسَانٌ bonté, bien-
veillance, bienfaits.

سَأَلْنَا إِيَّاهُ nous im-
plorons ses bienfaits.

El-Houssin, الحسین

nom propre d'homme.

شيش herb.

حصل resulter, se réaliser.

لا résultant.

الحاصل ... et la enfin,

en résumé. لا لا

كلام telle est la
conclusion de leurs dires.

تحصيل réalisation, ac-
quisition.

حاضر être présent, compa-

raître. II حاضر et IV

أحضر faire comparaître.

حاضرة présence; seigneurie.

حاضر et حاضر, pré-

sence, comparution.

حضانة garde, soins don-

nés aux enfants mineurs

dont la mère est décédée

ou privée de ses droits.

أحضر très heureux.

حظ quote-part. Consi-
dération, ressources.

لا بدون sans considération,
sans ressources.

حفظ garder, protéger,
préserver; apprendre par
cœur.

حفظ garde, protection,
surveillance.

وعلى من أوصيت بحفظه
والتوفيق له et concernant

aussi la personne que

vous avez recommandée à

mes soins et à ma sur-
veillance

عَفَا دُونَ عَفَا être dû. عَفَا

sa louange est due, est

un devoir. V. عَفَا être

certain, avoir la certitude.

XI عَفَا avoir be-

sain. Être digne; recon-

diquer à juste titre.

عَفَا pl. عَفَا vérité,

droit, devoir.

عَفَا réellement, en

vérité. عَفَا كَانَ

or il était de votre de-

voir. عَفَا لا حق il n'a

aucun droit, il n'est

pas fondé.

عَفَا boîte, petite caisse.

عَفَا vérité, réalité.

عَفَا certain, sûr.

عَفَا البصير, avec une

bonté certaine.

عَفَا humble.

عَفَا juger.

عَفَا jugement, sen-

tence. Administration,

territoire, commandement.

عَفَا commandant,

commune.

عَفَا pl. عَفَا com-

mandant, juge, ad-

ministrateur.

عَفَا الحكام les autorités.

عَفَا prétoire, tribunal.

عَفَا tribunal de

paix, justice de paix.

المحكوم *muḥkum* jugé, *muḥkum* condamné
qui a été condamné.

المحكوم *muḥkum* condamné
à la prison.

حل *ḥal* ouvrir.

حل *ḥal* lieu, endroit, place,
résidence.

سب *sab* jurer, prêter ser-
ment. II: سب *sab* faire
jurer, défier le serment.

V: سب *sab* ou simplement

سب *sab* menacer quelqu'un
de lui faire un mauvais
coup en jurant sur sa
barbe, au nom de Dieu
ou d'un saint vénéré.

ليم *lim* doux, compatissant.

حمم *ḥamm* Hammou, nom pro-

pre d'homme, sorte de
diminutif de محمد *Muḥam-*
med.

لوع *luw* louer, bénir.

لوع *luw* louange. لله الحمد
والتشكر à Lui la lou-
ange et les actions de
grâce.

حمم *ḥamm* Hammoud, nom
propre d'homme.

أحمد *ahmed* n. pr. d'hom.

محمد *Muḥammed* et

محمد *Muḥammed* n. pr.
d'hom.

حيد *ḥayid* louable, admi-
rable.

حمار *ḥamar* pl. âne.

حمار *ḥamar* ânesse.

حَمَلٌ porter, emporter.

حامل pl. حَمَّالٌ porteur.

مع الحامل par l'intermédiaire du porteur.

حَمِيٌّ bien-gardée,

bien-protégée.

حَنِيفَةٌ rite hanéfite.

حَاجٌ VIII: avoir besoin.

حَاجَةٌ avoir besoin.

حَاجَةٌ pl. حَوَائِجٌ chose, affaire, besoin, nécessité, ur-

gence. لا حاجة لشراؤه. il

n'y a pas nécessité de

l'acheter. للعاجزة اليهم,

pour une affaire urgente

les concernant.

حَايِكٌ pl. حَيَاكٌ haik,

vêtement arabe.

حَوْلٌ puissance, secours.

بِحَوْلِ اللَّهِ avec le secours

de Dieu. لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ

il n'y a de secours ni de

force.

حَالٌ pl. أَحْوَالٌ état, si-

tuation, santé. بمرقب.

على ما هي عليه elle est dans

la même situation. على

كُلِّ حَالٍ en toute circons-

tance.

حَوْمَةٌ quartier (de ville.)

حَوَى comprendre, embras-

ser.

حَيٌّ vivant.

حَيَاةٌ vie.

حَيَاتٌ pl. تَحِيَّاتٌ salutation,

bénédictio.

حَيْثُ cas, puisque, du
moment que.

بِحَيْثُ au sorte que.

عِيرَةٌ souci, inquiétude.

حِيلَةٌ pl. حِيَلٌ ruse, stra-
tagème, subterfuge.

كَثِيرُ الحَيْلِ fécond en
ruses.

عِنَ when, lorsque, dès que,
aussitôt que.

فِي الحَيْنِ ou حِينًا
immédiatement, à l'ins-

tant même, sur le champ

عِنَ depuis que.

عِنَ من حِينِ à ce moment
même, aussitôt.

خ

أَخْبَارٌ pl. خَبْرٌ nouvelle,
enseignement, connais-

sance.

أَخْبَرَ IV: et خَبَّرَ II:

informer, donner connais-

sance. - X: اسْتَشَبَّرَ

s'informer, se renseigner.

إِخْبَارٌ information, rap-
port.

خَبْرِيَّةٌ fem. 8 qui don-
ne des informations.

وَرَقَةُ خَبْرِيَّةٍ feuille d'
informations, journal.

خَتَمٌ finir, achever.

خَوَاتِمٌ pl. خَاتِمٌ bague,

cachet, sceau.

إختتام fin.

في الأبتداء، بداية وإختتام
 والاختتام depuis le com-
 mencement jusqu'à la
 fin (de la lettre)

خدمًا travailler, servir.

خدمةً travail, service.

فأني رغبة في الخدمة
 vil désir de servir.

الخدم servant, qui
 sert, serviteur; négresse.

pl. خدمًا serviteurs.

بيير الخادم *Birkadem*

(le puits de la négresse.)

فخرج II° faire sortir.
 فخرج sortir.

خبيثة fem. & vil, ignoble.

ففتونة violence, insolence.

بالفتونة avec insolence.

فصواً manquer. فقص
 surtout.

فأفض fem. ففراء vert, gris.

ففراء اللون robe d'un
 gris verdâtre.

فقط écriture.

فقطب signature, reçu,
 récépissé.

فقطب يد de sa propre main

فقطب emploi, fonction,
 charge.

فقطب قضاء التوتيم charge
 de cadi-notaire.

فقطب amende.

فقطب جعل infliquer une
 amende.

أخفي aor. أخفي être caché.

لا تخفك il ne vous est

pas caché, vous n'ignorez

pas. لا تخفك مالي

Vous n'ignorez pas ma

situation.

خلال épingle. Thelal,

nom propre d'homme. —

فلس II: délivrer, payer,

achever. X: استخلص deli-

vrer, tirer d'embaras.

خلط VIII: se

mêler, se mélanger.

اختلاط mélange.

مخالطة fréquentation

association.

خلف remplacer, succéder.

الله خلفك que Dieu

vous en dédommage!

III: خلفا contresvenir, sop-

poser.

خلفا من أب

فيلس, de temps immémo-

rial.

خلاف désaccord, oppo-

sition, différence. خلاف

ذلك contraire à cela.

خليفة remplaçant,

suppléant, adjoint

خليفة البريدي secrétaire

général du Préfet.

خليفة المتصرفي admi-

nistrateur adjoint.

خلف création, créatures.

أفق الخلف إلى مولا

plus pauvre des hommes

devant son Maître (Dieu)

أخلاف bonne nature,

bonté. من كريم أخلافكم

de votre généreuse bonté.

فلاء campagne, champs.

خمسة cinquante.

خمسون cinquante.

خمسة pl. خمسين Khom.

més, colon partiaire.

يوم الخميس Jeudi.

خوجا pl. خوجات Khodja,

secrétaires.

خال pl. أخوال oncle ma-

ternel. خالتا tante ma-

ternelle.

خير bien, bien-être, mieux

فهو خير. Ce sera du

bien, il en résultera du

خير و على خير. bien.

en parfait état de santé!

في خير أو الجنان بخير

le jardin est bien soigné

خيرات bienfaits.

ولي الخيرات والنعمة

digne

des bienfaits et des fa-

vours divines...

د

دأب الشرف. دأب

habitude. دأب

Il est voleur de profes-

sion.

دابة pl. دواب

bête, ani-

mal.

دخل داخل. دخل

entrer. داخل dedans,

à l'intérieur.

دخول كتابنا هذا

ci. joints

دخول في . entrée

الامتحان presentation

avec examens.

درجات . pl. درجة

degré, rang, classe.

درّاجي Derradji nom

propre d'homme.

دّرس cours, leçon.

تدريس enseignement

مُدّرس professeur.

مدارس . pl. مدرسة

école, collège, lycée, Faculté.

يدري savoir. امر. دري

الداري (pour داري) celui

qui sait. لا الداري

منه يحتاج إلى التّخريف

telligents n'a pas besoin

de définition (c. à d. qu'on

lui mette les points sur les

i.)

دشورة . pl. دشر

village. امر. دعى - دعا

appeler, invoquer.

يدّعي . امر. ادّعى VIII

prétendre, alléguer, re-

vendiquer.

دعوى . plur. دعوة

دعوى affaire, prétention,

allégation, réclamation,

revendication.

ادّعاء plainte, récla-

mation. مدّعي appelé

surnommé.

مدّعي (pour مدّعي) plai-

quants.

prétendant, demandeur.

مَدَّعِيًا prétendant, al-
leignant.

دَفَعَ verser, payer, livrer,
remettre.

دَفْعُ paiement, verse-
ment.

دَفِينُ enterrément.

دَلَّ guider, indiquer.

الدُّنْيَا le bas-monde.

داود Daoud, (David)

nom pr d'hom.

دِيَارٍ pl. maison.

دَوْرٍ ou دَوْرٍ dours,

pièce de cinq francs.

دَوْرِيَّةٌ en pièces de

dours. دَوَارٌ tribu, ha-

meau. دَائِرَةٌ cercle, com-

mandement, canton,

commune; cavalier de bu-
reau.

مُدِيرٍ Directeur.

دَوْلَةٌ Gouvernement, admi-

nistration. حُكْمُ الدَّوْلَةِ

les autorités administrati-
ves.

دَامَ avec دَامَ durer, se
maintenir, continuer à vivre

لا دَامَ tant que durera

دَامَ عِزُّهُ sa puissance.

(Dieu) est éternelle.

وَدُمَّتْ de puissiez.

vous continuer à vivre!

دَامَتْ أَيَّامُكُمْ Puissiez

vos jours se prolonger!

دَامَ II: دَامَ IV: دَامَ II: دَامَ IV:

يُدْرِمُ faire durer, conser-
ver, maintenir, prolonger,
perpétuer.

دَائِمٌ durable, continué,
perpétuel. دَائِمًا toujours.

دَوَامٌ durée, perpétuité,
éternité. عَلَى الدَّوَامِ

à jamais, pour toujours.

دُونَ moins, sans.

دَيْسٌ diss, joue.

دَيْنٌ dette, créance.

دِينٌ religion.

ذ

ذَاتٌ pl. ذَوَاتٌ personne,
essence.

ذِرَاعٌ bras. ذِرَاعُ الْمِيزَانِ
Draa' el. Mizaran (le
bras de la balance.)

ذُرِّيَّةٌ postérité, enfants.
ذَكَرٌ mentionner, dire,
rapporter.

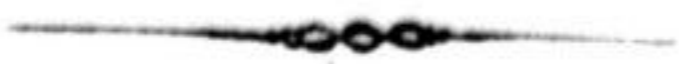
ذِكْرٌ mention, souve-
nir. ذِكْرُكُمْ دَائِمًا فِي قُلُوبِنَا.
"Votre souvenir est toujours
présent dans nos cœurs."

ذَكَرٌ pl. ذُكُورٌ mâle
ذُكُورٌ mentionné,
précité, susdit.

ذَلِكَ celui-là, cela, ce-
là. بِذَلِكَ or c'est
pour cela que.

عَلَى ذِمَّةٍ charge, dette. عَلَى
ذِمَّتِكُمْ à votre intention.

بذمّ ذمّين je suis débiteur
d'une somme.
ذهب s'en aller, partir.
ذهب or (métal).
ذهن esprit, pensée.
ذو possessé.
ذو chargé de famille.

رأس pl. رؤس tête.
رئيس président, chef.
يرى ويرى ويرى ويرى
voir, regarder, juger.
راهم ils ont. il est.

elles s. d.

تراني je suis ... in de
تراها elle est en train de.
رأي avis, conseil, ju-
gement.
رباب pl. رب maître, pro-
prietaire Seigneur. Dieu.

ربح gagner.

ربح gain.

ربح gagnant. Rabah
n. prop. d'hom.

ربط attacher, lier.

مرابطون pl. مرابط.

اربعه quatre.

رابع quatrième.

الرابع والعشرون vingt.

quatrième.

الأربعاء mercredi.

كَيْلُ الْأَرْبَعَاءِ la veille du mercredi.	la chose attendue, espérée.
رَقِبَ - رَقَبَ être dûment établi, constaté.	أَرْحَلَ et VIII: أَرْحَلُ démissionner, décamper, quitter les lieux.
رَقَبَاتُ pl. مراتب rang, classe.	رَحْمَةٌ miséricorde.
رَجَبٌ septième mois de l'année musulmane.	رَحِيمٌ miséricordieux.
رَجَعَ revenir. II: رَجَعٌ faire revenir.	عَبْدُ الرَّحْمَنِ Abd. evrak. man, nom pr. d'hom.
رُجُوعٌ retour.	رِخَاءٌ bon marché.
عَدَمُ الرَّجُوعِ non-retour.	رَدٌّ rendre, restituer.
رَجُلٌ pl. رِجَالٌ homme.	يُرَدُّ il sera rendu.
رِجْلٌ pied.	رَدَّ الْجَوَابَ rendre réponse.
أَرْجَى VIII: أَرْجَى et يرجو. اور. رجا اور. يرجي. attendre, espérer.	تَرَدَّدٌ va-et-vient.
المرجوة. attendu.	رَدِيٌّ vilain, mauvais.
	رَزَفٌ gratifier, enrichir.
	أَرْزَقِي "رزقي" Arzaki, nom pr. d'homme, en Ka. byle.

أَرْسَلُ IV. *envoyer, adresser, expédier.*

رِسَالَةٌ pl. *lettres, demande, circulaire.*

رِسَالَتِي هَذِهِ *ma présente circulaire.*

رُسُلٌ pl. *et رسول*

مُرْسَلٌ pl. *envois, prophète.*

رُسُومٌ pl. *acte, titre.*

بِرُسُومِي *en vertu d'un titre*

dont il est porteur.

مَرَسِي pl. *مَرَسِي - مَرَسِي*

port (de mer).

أَرْشَدٌ IV: *diriger dans la*

bonne voie, rendre juste.

أَرْشَدٌ *très juste, très*

droit.

رِصَاصٌ *plomb, balles.*

يَرْضَى *consentir, agréer, être satisfait.*

إِذَا كُنْتُ أَبَاكَ وَفَرْضِي عَلَيْكَ

si je suis votre père et

si vous voulez que je sois

content de vous.

رِضَى *satisfaction, contentement.*

أَنْ تَنْظُرَ إِلَيَّ بِعَيْنِ الرَّحْمَةِ

que vous me jetiez un regard de bien-

veillance en m'accordant

vostra appui.

أَرْضَى *très satisfait, bien favorisé des dons*

de Dieu.

رِضْوَانٌ *grâce, faveur,*

satisfaction divine.

مَرْضِيَّة fem. & agréée,

favorisée de Dieu.

رَعَى garder, protéger.

رِعَايَة, garde, protection.

رَاعٍ (رَاعِي pour) pluriel

رُعَاة berger.

مَرْعِيَّة gardée, protégée.

رَغِبَ désirer vivement

رَغْبَة vif désir.

مَرْغُوب désiré.

رَاغِب و ن. pl. désirer.

الرَّغْوَب la chose désirée,

sollicitée.

رَفَعَ porter, élever. VIIIe

ارْتَفَعَ s'élever, se dis-

siper, disparaître.

رَافِع portant, élevant

رَفِيع élevé, haut, au-

guste.

أَرْفَع très élevé, très

haut, éminent.

رَفَفَ avoir pitié, compa-

tir.

مُرَافِق compagnon.

رَفِيتَ cou.

بِرَفِيتَ, il n'a personne

à sa charge, il n'a ni

parents, ni femme ni en-

fants.

ارْتَفَعِي VIIIe - رَفَى s'élever,

monter en grade.

ارْتِفَاع elevation, avan-

cement.

رَكِب monter à cheval ou

dans un véhicule. IIe faire

monter, embarquer.

VIII ازتکب se rendre cou-
pable, commettre un délit,
contrevenir.

راكب qui monte, qui
est à cheval.

رمضان Ramadan nom
propre d'homme et
neuvième mois de l'année
musulmane.

راح aer. يروح s'en aller.

طلقت روحها. âme. روح
elle a rendu l'âme.

راحة repos. Main.

إحاطة à la main de...

يُرِيد aer. أراد IV - رود
vouloir, désirer. مُرِيد

دُورَة... مُراد désirer

المُرَاد la chose dé-
sirée de vous. غاية
المُرَاد dans les meil-
leures conditions.

راع aer. يروح épouvanter.
remplir d'effroi.

مُرُونف - رونف brillant,
éclatant.

الرّيفي Er. righi nom pr.
d'homme.

ز

مُزبور - زبر susdit
précité.

زجر réprimander.

تاپيس زرابي. tapis. زربيت

زرع semer, ensemencer.

زرع grains, céréales

زريرة graine, semence

بوزريعة Bouzaréah.

مزرعة champ, par-
celle, terre cultivable

ازرف gris, bleu.

الزروف Zerrouk nom
pr. d'hom.

مزراق lance.

بومزراق Bou Mezrag,
nom pr. d'hom.

زعم prétendre, alléguer.

زكيتي pure, vertueux.

أزكيتي plus pure, plus
vertueux

زمن ou زمان temps, époque

رègime mili.

تيرة. زمانيتا longtemps

زهيرة Zohra de زهرة

hira noms pr. de femmes

زوح IIe marier.

VIe تزوج se marier,
épouser.

زوج époux.

زوجة épouse.

زوجة paire de bœufs,
charrue de labour.

تزوج mariage.

عند التزوج au mo-
ment, lors du ma-
riage.

زار. يزور visiter,
faire une visite.

زائر visiteur. - زيارة visite.

ما قبل زيارتي لك
ma pre-
mière visite sera pour
vous.

زيتون huile. زيت

زاد اس. يزيد ajouter,
augmenter, continuer

II' زيد impose en plus

VIII' ازداد s'ajouter,
s'augmenter. Naître.

يزداد عينا فربحا
il aug-
mente notre joie.

زيد qui dépasse, surplus
excédent. ولا زاية Plus
rien à ajouter.

زيادة augmentation.

او زيادة على ما ذكر
de ce qui a été dit.

ou outre de cela.

مزيد augmente, aug-
mentation. مزيد الشكر
renouvellement d'actions
de grâces.

س زال اس يزال cesser d'être.

لا زال il n'a pas cessé
d'être, il est encore.

س زوايل pl. زاييلت
de souvenance, mûre, mûture.

س

سك certab. particule de l'as;
سايير divers, tous.

سأل interroger, questionner,
demander, s'informer.

<p>سؤال question, interro- gation; salutations, compli- ments</p>	<p>فر سابقاً ou في السابق cédemment.</p>
<p>سؤال pl. لأمس ques- tion, affaire.</p>	<p>ستون six. ستون soixante. مستر voile; protection. سجن mettre en prison.</p>
<p>سبب motif, cause.</p>	<p>سجن être mis en prison.</p>
<p>بسبب par suite de...</p>	<p>سجن prison.</p>
<p>بسبب ما ذكره par suite de ce qui a été dit.</p>	<p>ساحل littoral. الساحل le Sahel.</p>
<p>الجمعة Samedi.</p>	<p>الساحل القبلي Sahel Guebli</p>
<p>سبحانه gloire</p>	<p>nom pr. de région.</p>
<p>سبحان (Dieu)</p>	<p>السواحلية les gens du Sahel (tribu)</p>
<p>سبعة sept.</p>	<p>ساحل (tribu)</p>
<p>سبعون soixante-dix.</p>	<p>ساحل chaud.</p>
<p>سبب devancer, précéder.</p>	<p>سدد II° diriger dans la</p>
<p>سبب ما سبق من أعمالكم à cause des bontés que vous avez eues pour nous auparavant</p>	<p>bonne voie. سدد que Dieu le dirige! سدد bien dirigé, droit.</p>

سِدْرَة lotus, jujubier sau-
vage.

سَدِيرَة *Sedira* nom de
l'auteur de ce livre

سُدُس sixième (fractionnaire)

سَادِس sixième (ordinal.)

سُرُور joie. رَجْوَة réjouir.

سَرَح pâturer, pacager.

سَرَح II: permettre. au-
toriser, rendre libre.

سَارِح berger.

سَرِيح autorisation,
permission.

سَرَف être volé. سَرَف voler.
سَرَاف pl. سَارِيف volé.
voleur.

سَرِيفَة et ات pl. سَرِيفَة

vol. سَرَايِفَة pl.

سَاعِد - III: سَاعِد favoriser

aider. -IV. سَاعِدَة rendre

heureux.

سَاعِدَة heureux; fortuné

Saïd nom pr. d'homme

سَاعِدَة très heureux,

très fortuné.

سَاعِدَة félicité, prospé-
rité, seigneurie, excellence

سَاعِدَة heureux, fortuné.

Messaoud n. pr. d'hom.

سَعْيُ cours (d'un marché)

سَعْيُ au. سَعْيُ faire des

efforts, s'empresse.

سَعْيُ voyage. III سَاعِدَة vo-

yager.

سَاعِدَة pl. سَاعِدَة voyager.

سَعْيُ au. سَعْيُ arroser.

سَكَرَاتُ - سَكَرَاتُ affres.

سَكَرَاتُ المَوْتِ elle est

à l'agonie, à toute ex-

trémité.

سَكَنَ habiter, demeurer.

سَاكِنٌ pl. سَاكِنَاتٌ habi-

tants, domicile.

سَاكِنٌ pl. سَاكِنِينَ mal-

heureux.

سُلْطَانٌ pl. سُلْطَانَاتٌ sultan

سُلْطَانٌ! Sulad Sultan

nom pr. de tribu...

سَلَّمَ fil, voie.

سَلَّمَ II délivrer, sau-

ver, payer. سَلَّمَ

se tirer d'affaire, de-

brouiller une affaire.

سَلَّمَ II saluer, adresser

des compliments, remercier,

se remettre.

سَلَامٌ salut.

سَلَامٌ bonne santé.

إِسْلَامٌ Islamisme.

إِسْلَامِيٌّ islamite, musul-

man.

سُلَيْمَانٌ Suliman (Salomon)

nom pr. d'hom.

سَلَامَةٌ salut, saluta-

tion; renouciation, démis-

sion.

سَلَّمَ pl. سَلَّمَ qui salue,

qui envoie des compliments.

سَلَّمَ pl. سَلَّمَ Musulman

سَلَّمَ السَّلَامَاتِيَّ Imati n. pr. d'hom.

سَمِعَ entendre, entendre

parler, apprendre.

عند entendement, au-
diction. المعروض عن سماعك
La chose proposée à votre
entendement, la chose
que j'ai l'honneur de
vous soumettre.

عند attentif; auditeur.
اسماعيل Ismail (Ismail)
nom pr. d'hom.

لكبر سنه. âge.
à cause de son grand
âge.

سنه pl. سنه an, an-
née (rac. سن).

دِين — دِينه appui,
protecteur.

سعيد brilliant, éclatant
سعيد être aisé, facile.

ساعة pl. ساعات heures,
moment, pendule, hor-
loge. ركبت من ساعتها
je suis monté à cheval
au même instant.

ساعة fait, affaire.

ساعة رة tel est le
fait, telle est l'aff-
faire.

سوء mal.

IV سوءاً maltraiter.

سوءاً في حياتها il la mal-
traite dans la vie com-
mune.

سوق pl. أسواق marché.

سوى excepté, si ce n'est.

سيدي abréviation de سيدي

Monsieur.

سادات و ساداته pl. سادات
 Monsieur, maître, Sei-

gneur. سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ

le Seigneur des premiers

et des derniers prophètes.

سَيِّدَاتُ pl. سادات

Seigneurie.

سَيِّد pl. سادات école.

سار as. يسير aller,

surtout à cheval.

سائر divers, tous.

سيرة marche, conduite, fa-

çon de faire.

ساف as. يسير saisir

un animal pour le

mettre en vente par

voie de justice.

ساف saisie.

ساف في ما ساف dans ce qui

pouvait arriver.

ساف لا ساف surtout.

ش

شان³ rang, considération,

pl. شئون choses, affaires

شان على شان ou في شان au sujet

شان pour que, afin que

شان من شان ذلك à cause de

cela, en conséquence.

الشباشب nom pr. de tribu.

شتم insulte, injures.

شجر arbres.

شتم tenir, server.

شتم fort, extrême,

violent.

أشدّ plus fort.	moyen légal.
في أشدّ ما يكون من البؤس au plus fort de la mi- sère.	شريف <i>Chérif</i> , noble plur. الشريفات <i>Les Chorfa</i> , nom de tribu.
شدة <i>embarras</i> , gêne شروع commencer, se mettre à.	أشرف IV se lever (astre) s'éclairer, briller d'un vif éclat.
شروع loi, justice الشروع العزيم <i>la loi émi- nente</i> .	شرفي ou شرفي oriental, الشراقة <i>les Che- raya</i> (d'où <i>Chéragas</i> .)
شروعاً ou بالشروع par voie de justice, légale- ment, d'après la loi.	شركة association, indi- vision شركاء & شريك asso- cié.
شروعى <i>leg. & légal</i> , judiciaire	يشري <i>ach. & VIII</i> اشترى <i>ach. & VIII</i>
شروعى <i>repré- sentant de la justice</i> , موجب شريعى <i>judge</i> .	اشترى <i>ach. & VIII</i> اشترى <i>ach. & VIII</i> اشترى <i>ach. & VIII</i>

شجر orge.

شيفه frere germain

شيفيه sœur germaine

شعب النار bateau à vapeur,

pyroscaphe.

شكك suspecter; douter.

شككوا ولم يكن واحد منهم الا وشككوا

est aucun d'eux qui
ne conceût des soupçons.

شكك suspicion, doute.

شكر flatter, louer, re-

mercier شكر الله

و يشكرون الله و يشكرونه

Dieu et lui adressent

des actions de grâces,

c. à d. ils sont heureux

et en bonne santé.

شكر louange.

عني لك الحمد والشكر

(Dieu) la louange et

les actions de grâces.

شكى اور. يشكي et VIIIe f.

شكى اور. يشكى se

plaindre, réclamer. (rac.

شكو)

شكاك (pour شكاك) plai-

quant, fem. شكاكية plai-

quante. شكاكية femin. 8

se plaignant.

شكاكية plainte, récla-

mation. شكاكية

porter sa plainte.

امر الشكاكين l'affaire des

plaignants.

شككوا comprendre, embrasser

شككوا universel.

شاهد شهود témoin.

الشاهد Chahed nom pr. d'hom.

أشهر شهر et شهر شهر

mois. شهر التاريخ le mois

courant. شهر مرة أو شهر

dant quelques mois.

شهر شهر connu,

celebre.

المشتر المبرور - شهر

susdit, dont il a été

question.

المشتر conseiller, as.

sessave.

شاوش Chaouch, sorte

d'huissier, de garçon

de bureau, de planton.

شاء eos. شاء vouldre,

إن شاء الله desirer.

si Dieu veut, s'il plaît

à Dieu.

اشياء pl. chose, af-

faire. كل شئى chaque

chose, toute chose.

شئاً بشئاً petit à petit,

de temps en temps.

أشياخ et شيوخ pl. شيوخ

ou encore شيوخ vieillards

cheikh d'une fraction

de tribu, professeur.

شيخ المدرسة Directeur de

l'école.

شهادة decoration, crois.

ص

صبيحة matinée.

اصباحي spahis.

مصباح pl. مصابيح lam-

pe, flambeau.

صَبْرٌ patience, résigna-

tion. طال صَبْرِي je suis

à bout de patience.

صَبِيٌّ jeune

garçon.

صِحَّةٌ santé.

صُحْبٌ compagnons du Tro-

phée.

اصحاب pl. صاحب maître,

possesseur; camarade, ami.

واحد من اصحابكم un de vos

agents الاخبارية الخيرية

les membres de la Presse.

صُنِبْتُ en compagnie,

par l'intermédiaire.

الصحراء Sahara, sud al.

gèren.

صدرٌ résulter, émaner.

صدر pl. صدور poi-

trine.

صدقاً vérité. صدقاً en vérité.

صدقات pl. صدقات aumône.

صداق don nuptial.

صديق صديق ami

sincère. الصادق Sadok

nom pr. d'hom. (le sin-

cière.) الصديق Seddik

nom pr. d'hom. (le véridique)

صرفٌ dépenser.

صرفٌ gérer, admi-

nistrer; avoir la jouissance,

la possession.

انصرافٌ départ.

تَصْرُبُ jouissance.

تَصْرَبُ à la façon
de jouir.

تَصْرِبٌ pl. مَصْرُوبٌ
dépenses, frais, dépens.

تَصْرِيْفٌ administra-
teur.

تَصْرِمٌ - صَرْمٌ
passé, écoulé,
la, expiré.

تَصْرَدٌ monter, gravir.

تَصْرِيفٌ pl. صَفَارٌ petit, jeu.
ne.

تَصْرِيفٌ 2ème mois de l'année
musulmane.

تَصْرِيفٌ pureté.

VIIIème تَصْرِيفِيٌّ purifier,
évoque un prophète.

تَصْرِيفِيٌّ pur, sincère.

ابْنًا مَقًا وَصَبِيًّا صِدْقًا

notre vrai fils et véri-
table ami.

مُصْطَفَى Moustapha ou

Mustapha n. pr. d'h.

(élu)

صَلْحٌ paix, transaction

مَكْتَبَةُ الصَّلْحِ justice de
paix.

صَلْحٌ bien, intérêt,
amélioration.

وَادِ الصَّلْحِ la rivière
bienfaisante, n. pr. de loca-
lité.

صَلْحٌ ! intérêt, amélio-
ration. الصَّلْحُ !

l'intérêt des deux ter-
ritoires.

ritoires.

صَلَّى *II: ar.* faire

la prière, bénir.

صَلَّى اللّٰهُ Dieu bénisse

ou répande ses bénédictions

صَلَاة prière, bénédiction

صَوَادِف pl. صَوَادِف ou

صَوَادِف caisse, boîte, mal-

صَاعَة état, métier, in-

dustrie, profession.

لَيْسَ لِي صَاعَةٌ غَيْرَ طَرِيفٍ

Je n'ai d'autre

profession que celle d'

homme d'étude, de

lettres.

صَوْبِي pl. صَوْبِي gendre,

beau-père, allié.

صَوَاب vérité.

صَوَّبَ اللّٰهُ بِالصَّوَابِ

est plus instruit de la

vérité.

صَبَّ *IV ar.* اصَاب

attendre, frapper, éprou-

ver.

صَوَّبَ pl. صَوَابٌ

épreuve, malheur, ca-

lamité.

صَاعٌ pl. صَاعٌ mesure

de blé ou d'orge (160

litres)

صَوْبٌ laine.

صَانَ *ar.* يَصُونُ garder

protéger, préserver.

صَوْنٌ garde, protec-

tion de Dieu.

صَيْدٌ gibier.

صَيَاد pl. صَيَادِي chasseur,
pêcheur.

صَارَ صَارِي devenue

صَارِي

ض

ضَبَاب pl. ضَبَابِي sorte de
lézard.

ضَرَر ضَرَرِي mal,
souffrance, préjudice.

ضَرَبْتُهُ ضَرَبِي ma souf-
france dure longtemps.

ضَرْبِي coups.

ضَرَبْتُ فِيهِ ضَرْبِي نَقْبِي
un trou dans un mur
à l'effet de voler pen-
dant la nuit.

ضِعْف pl. ضِعْفَان double.

ضِعْفَانِ deux fois au-
tant.

ضَمَّ ضَمَّي comprendre, em-
brasser.

ضَامِن ضَامِنِي garant, caution,
responsable.

ضَمَّنَ ضَمَّنِي contenir, ren-
fermer.

ضَمَّنِي contenu.

ضَمَّنِي ضَمَّنِي prescrivait
que. ضَمَّنِي ضَمَّنِي contenant

ضَمَّنِي ضَمَّنِي juge-

ment condamnant
(ou donnant gain de
cause.)

ضَاع ضَاعِي se perdre,
périr. ضَاعِي ضَاعِي fem. à lésé,

abandonné.

ضرب fem. & couvise, in-
vité. *ضرب الله* dif-
allah n. pr. d'Is.

ضرب gêne, embarras.

إلا جاب عن الضيف والضيقة
les amis se reconnaissent
au moment de la gêne
et de l'embarras.

✱

ط

طبيب pl. أطباء med.
cin.

طابع imprimer.

طوابع pl. cachets,

scam.

طرح - مطرح plur.

مطرح tapis, couchette

عدم المطرح le manque
de couchettes.

مطروحة abandonnée, dé-

laissée. مطروحة على الناس.

vivants de la charité
publique.

طرد II: chasser, renvoyer.

مطرب morceau, bout.

من طرف de la part.

طرف frapper.

طرف يسرهى طرف يسرهى

il m'est venu à l'œil.

له, j'ai entendu dire,

j'ai appris.

طريق pl. طرق route,

chemin, voie.

اطفال Pl. طفال jeune
garçon.

طلب demander, sol-
liciter, revendiquer.

طلب réclamer,
revendiquer.

طلب et طلب de-
mande, revendication.

ورقة الطلب avis, aver-
tissement d'appel.

طلب Pl. طالب sol-
liciteur.

طلبة العلم les hommes d'étude,
les hommes de lettres.

مطلوب demande, sol-
licité. المطلب la chose
demandée, sollicitée.

طلع monter.

اطلاع action de per-
courir, d'étudier un
livre.

تلف lâcher, détacher.

تلف répudier, divor-
cer.

تلاف répudiation, di-

voce. سراح بالتلاف
remise libre par la
répudiation.

مطلق mari répudiateur

طمح espérer, ambition-
ner, convoiter.

طامح espérant, am-
bitionnant, convoitant.

طاهر pur, vertueux.

طابعون Pl. وناطع obéissant,
soumis.

فَظَنَّا fenêtra, croisée.

بِقَدْرٍ pouvoir, force.

طَاقَتِنَا selon la me-

sure de notre pouvoir.

طَالَ as. يطول se pro-

longer, paraître long,

durer longtemps.

طُولٌ longueur.

طَوِيلٌ long.

طَوْلَقَةٌ Golga n. pr.

de localité près de Biskra.

طَيِّبٌ bon, bien.

بِطَيِّبٍ beygeb n. propre

d'hom.

ظ

ظُلُمَاتٌ pl. ظلمة obsc.

ظُلُمَاتٌ, ténèbres.

ظَلَمْتُ victime d'une erreur, d'

une injustice.

ظَنَنْتُ penser, croire.

ظَنِّي opinion.

كَأَهْوَى الظَّنِّ بِكَ selon la

bonne opinion que j'ai

de vous.

ظَهَرَ paraître, sembler,

se manifester, être évi-

dent. اِنْ ظَهَرَ لَكَ si

vous le jugez à propos.

أَيْنَ ظَهَرَ لَكَ où bon vous

semblera. ظَهَرَتْ عَلَيْهِ

سُرْفَاتٌ مَتَعَدَّةٌ il a été

reconnu coupable de

nombreux vols.

ظَهَرَ دُورٌ ظهور pl. ظهور

ع

عَبْدٌ pl. عِبَادٌ serviteur,
adorateur, homme.

عَبْدُ اللَّهِ de la part
du serviteur de son Dieu

عَبْدُ اللَّهِ Abdallah, n. pr.
d'hom. (le serviteur de
Dieu.) -

عَبْدُ الْقَادِرِ Abdelkader
n. pr. d'hom. (le servi-
teur du Puissant.)

عَبْدٌ مَرْبُوبٌ adorable, di-
gne d'être adoré.

لَا مَرْبُوبَ إِلَّا هُوَ Il n'y
a d'adorable que Lui
(Dieu.)

عَبَّرَ VIII - عِبْرَةٌ consi-
dérer, tenir compte.

عِبْرَةُ الْأُمِّ لَا تُحْتَبَرُ عِنْدَهُمْ

Ils (les Kabyles) ne tien-
nent aucun compte de
la ligne maternelle au
point de vue successoral.

عَجَبٌ pl. عَجَبَاتٌ boue.
عَجَبٌ étonnement, sur-
prise. يَا عَجَبُ ô surprise!

عَجَلَ عَنِ عَجَلٍ hâte. عَجَلَ
تَوْتَةً toute hâte. عَجَلًا
promptement.

عَدَّ compter. عُدَّ
être compté. IV عَدَّ
destiner, affecter.

عَدَدٌ pl. أَعْدَادٌ nombre,
chiffre, numéro.

وَدَّوْ fem. & compte,
compris dans le nom-

bre. وَدَّوْ fem. & des-
tiné, affecté.

وَدَّوْ fem. & réitéré,
innombrable.

عَدْل justice, équité.

عَدْل pl. عدول adel,
deuxième assesseur du
cadi. باش عدل bachadel
premier assesseur du cadi.

عَدَم manque, défaut,
non-existence. لِعَدَم

المطرح à cause du
manque de couchettes.

لِعَدَم فُدْرَتِه à cause
de son impuissance, de
son incapacité.

عَدَم manquant, n'é-
tant ou n'ayant pas.

عَدَى - عَدَى assiste

عَدَى passer, dépasser;

transgresser, contrevenir

عرب Arabes.

عَرَبِيَّ fem. & arabe.

عَرَبِيَّ pl. اعرابش tribu.

عَرَض - عَرَض se-

mettre en travers, bar-

rer le chemin, s'op-

poser.

المعرض ce qui est

proposé, la chose ex-

posée.

عَرَفَ connaître, savoir.

عَرَفَ connu sous cet-

te dénomination.

II عَرَّبَ faire connaître,
faire savoir, informer;
dater. Etablir l'identité.

V تَعَرَّبَ être averti, être
avisé, prendre connais-
sance.

عُرْبَ coutume Kabyle.

تَعْرِيبُ définition, ex-
plication.

مَعْرِيبٌ pl. مَعَارِبٌ con-
naissance.

مَعْرُوبٌ fém. & connu.

مُعَرَّبٌ légalisé, léga-
lement établi.

عَزَّ être puissant.

عَزَّوَجَلَّ qu'il soit
proclamé puissant et
glorieux (Dieu)!

IV أَعَزَّ rendre puissant.

أَعَزَّهُ اللهُ Dieu le rende
puissant!

عِزٌّ puissance.

دَامَ عِزُّهُ sa puissance
est éternelle! (Dieu)

قُدِّسَ دَوْمَ عِزِّهِ sa puis-
sance!

أَعَزُّ plus cher, très cher

عَزْرُؤُوزُ n. d'hom.

عَزَلَ révoquer, destituer.

عَزْلَةٌ pl. عَزَلٌ terre,
parcelle de terre domes-
nielle.

عَزْلَةٌ

عُزِّلَ être révoqué, des-
titué.

عَزْلٌ révocation, desti-
tution.

عزماً résolution.

عزماً عاجلاً résolution.

عزماً promptement, en
toute hâte.

عسس pl. و gardien.

عسس القصر garde.

عسس champêtre.

عسكري soldier, militaire.

عسى peut-être que, il
pourrait-se faire que,
dans l'espoir que.

عشيرة dix

عشيرة rapports de voi-
sinage, vie commune.

عشيرة أساء Il lui rend
la vie dure par de
mauvais traitements.

عشرون vingt.

عشر achour, im-

pôt du dixième sur les
grains.

عشيرة soir, soirée.

عشيرة النهار le soir du
jour.

عصب hériter à titre de

عصب acub ou agnat.

عصب action d'hériter

à titre de acub.

عصيان désobéissance, ré-

volte, rébellion.

عطل تعطيل suspension

de fonctions.

عطي يعطي IV cor. donner,

gratifier.

عطاء action de don-

ner. امتنع من اعطائهم.

il en refuse le paiement.

عَظِيمٌ grand, magnifique
splendide.

أَعْظَمُ plus grand.

اعْظَمَ بِرَحْمَتِي بِأَرْحَمِ
notre plus grande joie
a été d'apprendre votre
élévation.

عَظِيمٌ considerable ;
honoré.

عَظِيمٌ celui qui honore
qui rend hommage

عَبَاً acc. عَجَزَ pardon-
ner ; guérir.

عَفْوٌ pardon ; quérison ;
miséricorde.

عَاجِبَةٌ merveille ;
saut.

عَافِلٌ sage, intelligent

عُلَّاءٌ et عُلَّاءٌ

sages, vieillards, no-

tables Kabyles.

عَالَجٌ III. manipuler

وهي تُعَالَجُ سَكْرَاتِ الْمَوْتِ

alors qu'elle était à

toute extrémité.

عَلَانَةٌ pourquoi ... ?

عَلَفٌ II. pendre, accrocher,
suspendre.

V s'accrocher ; se rap-

porter, être proche de

quelqu'un à quelque

titre que ce soit.

عَلِمَ savoir, apprendre.

فَلْتَعْلَمَنَّ sachez donc.

II عَلَّمَ enseigner ; marquer

IV أَغْلَمُ faire savoir, in-
former.

V تَعَلَّمَ apprendre soi-
même, étudier, s'ins-
truire.

عِلْمٌ pl. علوم science,
connaissance. بِعِلْمِكَ

ou بِعِلْمِكَ à votre
connaissance. الْعُلَمَاءُ

les Eulmas, n. de tribu.

عَالِمٌ pl. عُلَمَاءُ savant.

عُلَمَاءُ الْمَجْلِسِ les savants

membres du tribunal d'

appel.

عَالِمٌ pl. عَالِمُونَ monde.

أَعْلَمُ plus savant,

plus instruit.

رَسْمٌ le marque, signe,

paraphe...

رَسْمٌ le erudit, très doct.

أَعْلَمُ avis. رَسْمٌ

je vous donne avis, je

vous informe par la

présente.

تَعَلَّمَ et تَعْلِيمٌ étude,

instruction, enseignement

رَسْمٌ marqué; por-

tant le numéro.

رَسْمٌ connu, établi,

couronné.

رَفْعٌ élévation.

رَفْعٌ être haut, élevé

VI تَعَالَى qu'Il (Dieu)

soit sans cesse exalté!

بِقَوْلِكَ عَلَى swe.

Il faut que vous...

وَعَلَيْهِ، donc, en consé-
quence. عَلَى ذَلِكَ c'est pour
cela, à ce sujet

عَلَيْهِ il lui est dû
par... عَلَى الْمُحِبَّةِ en rai-
son de l'amitié.

عَلِيٌّ haut, élevé, auguste

عَلِيٌّ nom d'hom.

أَعْلَى plus haut, plus
élevé. أَعْلَى ci-dessus.

عَلِيٌّ Abllaoua n. pr.
d'homme.

أَعْمَامٌ pl. عَمَامٌ
oncle paternel.

عَمَّعَ embrasser, compren-
dre.

عَمَّعَ plus
général.

général.

عَمَّعَ ou عَمَّعَ sur ce qui
(عن ما) (mit pour)

عَمَّعَ appui, protecteur.

عَمَّعَ appui, protection.

عَمَّعَ مِنَ اللَّهِ وَعَلَيْهِ اعْتِمَادُنَا

Celui sur lequel, après

Dieu, nous nous appu-

yons.

عَمَّعَ âge, vie, existen-
ce.

عَمَّعَ Omar,

عَمَّعَ Omar,

عَمَّعَ Ammar et

عَمَّعَ Amouch nom
d'homme.

عَمَّعَ remplir, charger.

عَمَّعَ rempli, plein,

chargé.

محمرة remplie, chargée.

محمرة بالقرمود recouverte en tuiles.

فعل faire.

فعل fait, action.

وعلى هذا وعليه القتل

ou doit se conformer à cet ordre;

et ordre doit être exé-

cuté. عما يكون عليه القتل

sur ce qu'il y aurait

lieu de faire, sur la

mesure qu'il y aurait

lieu de prendre.

فعل pl. عمال préfet, gouverneur.

فعل pl. ات départ-

tement, province.

عن de, sur, contre.

عن اذن par ordre, de la part.

عند chez, auprès, au

moment. من عند de

chez, de la part.

من عند de chez lui, de sa part.

عنف violence, insolence.

عنوان adresse.

عني signifie, désigner.

عهد pacte, alliance.

عهد الدولتين l'allian-

ce des deux gouverne-

ments.

عود an. يعود revenir,

devenir, commencer.

عَا ^ع pl. عَوَايِدَ coutume.

عَا ^ع appel d'un jugement.

عَوَضٌ qui tient lieu, qui remplace; compensation, échange.

III: عَا ^ع donner en compensation.

عَامٌ pl. أَعْوَامٌ an, année.

عَوْنٌ aide, secours, assistance.

أَعْوَانٌ, huissier d'un tribunal musulman.

عَا ^ع يعون. عَان

III: عَا ^ع aider, secou-

rir, assister.

IV: عَا ^ع يعين. عَان même sens.

X: عَا ^ع استعان. عَان implorer le secours, l'assistance.

عَا ^ع عَان aide, secours, assistance.

عِيدٌ pl. أَعْيَادٌ fête religieuse musulmane.

عَيْسَى Abissa, n. pr. d'Is. (Jesus)

عِيَالٌ famille; femme, épouse.

عَيْنٌ et عَيْونٌ pl. عَيْنٌ ail, source, fontaine.

فُرَّةُ الْعَيْنِ la fraîcheur, c.à.d. la joie de l'ail.

II عين fixer, désigner.

V عين être fixé; être

évident, paraître clairement.

غ

غاية but, terme, ex.

غاية وودنا. l'objet

de notre extrême affec-

tion. غاية الفرح. joie ex-

trême. غاية التسلام.

beaucoup de compliments.

غرب west, occident

غرابية occidentale.

tal.

غرس planter.

مغروس planté.

غرامة impôt.

مغزل - غزل quenouille.

فلم البليغ بخير حظ مغزل

La plume de l'homme

de lettres sans ressources

est comme une quenouil-

le.

غشت about.

غاشي foule.

غفر pardonner.

غفران pardon, misé-

ricorde.

غفل négliger, perdre de

vue.

غلظ rendre dur, épais.

غلظ راسه faire la man-

vaise tite.
 غلف fermer, boucher.
 علاء cherté.
 غنم troupeau de moutons.
 مستغانم Mostaganem.
 غني pl. أغنياء riche.
 غول ogre, fem. & ogresse.
 غاص av. يغوص plonger, disparaître.
 غاب av. غيب et V. تغيب s'absenter, disparaître.
 غيبة absence, éloignement.
 غيبته à cause de son absence.
 غائب absent.

غير moins, excepté, si ce n'est. Autre.
 غيراً autre que lui.
 لا إله غير الله il n'y a pas d'autre dieu que lui.
 وغير ذلك et autre chose que cela, c. à d. etc...
 وغيرهم et d'autres qu'au.
 أو غيرها ou autre chose qu'elle.
 غير أنهم si ce n'est qu'ils...
 من غير... بغير sans, à l'exception.
 مغروس على غير ماء أ planted pour être irri-
 gué par des eaux autres que les nôtres.

ب

بِ or, donc

بفتح ouvrir.

بفتح commencer.

Fatah, n. prop. d'b.

بفتح pl. مفتح

claf.

بفتح fem. & ouvert

Fathallah, فتح الله

n. pr. d'homme.

بفتح chercher, fouiller.

بفتح - بفتح audace.

Fedj. Mezala, فتح مزالة

n. de localité, près de

Constantine.

بفتح chercher, faire des

investigations, procéder

à une enquête.

بفتح baulieu.

بفتح عتاس البحص

champêtre.

بفتح fuir.

بفتح من الخضم

faire de-

بفتح être content, joyeux.

بفتح joie.

Farhat nom

pr. d'homme.

بفتح cheval, jument.

بفتح pl. فارس

valier, chevalier.

بفتح Il négliger, perdre

de vue.

بفتح passé, écoute.

بفتح négligence.

اقتَرَفَ VIIIe - جَرَفَ se
 séparer.
 جَرَفَةٌ fraction de tribu.
 جَرْنَسَاة ou جَرْنَسَاة France.
 (avec ou sans l'après l'ra)
 جَرْنَسَاوِي .. جَرْنَسَاوِي
 fem. ۴, Français.
 جَرَانِك .. جَرَانِك franc.
 جَرَانِكِيَّة monnaie fran-
 çaise.
 جَرَسَاد corruption, mau-
 vaises mœurs.
 جَسَّر IIe expliquer.
 جَسَّرَ X demander
 des explications, inter-
 roger, faire une enquê-
 te.
 جَسَّلَ et جَسَّلَ décider,

juger.
 جَسَّلَ saison; chapitre;
 article; paragraphe.
 Liquidation, jugement.
 جَسَّلَ bonté, bienveillance.
 جَسَّلَ V avoir la bonté,
 être assez bon.
 جَسَّلَ bon, excellent.
 أَجْسَلٌ meilleur.
 جَعَلَ agir, faire.
 جَعَلَ pl. أَجْعَالٌ fait,
 acte, action; verbe. -
 جَعَلَ agissant, auteur
 d'un fait. -
 جَعَلَ or certes (composé de
 جَعَلَ or et de جَعَلَ certes.)
 جَعَلَ pauvreté, misère.
 جَعَلَ pl. جَعَلَ pauvre.

البَقِير لِرَبِّهِ qui a besoin
des bienfaits de son Dieu.
فَقَطْ seulement (composé
de فَ and de قَطْ)
فَقِيه pl. فُقَهَاء juriscou-
sulte, juriste.
فَقْدْ jurisprudence, droit
musulman.

فَتَكْ *ftak*, enlever.

فَتَكْ انْتِهَاءً entièrement, pri-
vation d'un droit.

فَكَّرْ II. rappeler, faire
souvenir.

فَتَكَّرْ V se rappeler, se
souvenir. فَتَكَّرِي souve-
nir, rappel.

فَوَاكِيه pl. فَوَاكِيه fruit
فَوَاكِي (pour فَوَاكِي) marchand

de fruits.

فَلَا *fla* culture, agriculture
فَلَا firmly.

فَلَانِ un tel. فُلَانِيه une
telle.

فُلَانِيه fem. *flani* tel, de
telle origine.

فُنُون pl. *funun* branche,
connaissance.

فَوْدُوكْ Fondouck.

فَهَمْ comprendre.

فَهَمْ II: فَهَمْ faire compren-
dre.

فَهَامَة très intelligent.

فَاتْ an. فَيُوتْ fuosor,
disparaître, se perdre.

فَوَارْ Fevrier.

فَيْتِيدْ an. فَيْتِيدْ - فَيْدْ

استفدت صحتكم . profiter .

ج' ai été heureux de

vous savoir en bonne san-

te .

فيها dans ce que , dans

ce qui . (composé de في

و de ما) . فيها ذكره

pour la somme en ques-

tion .

ف

قبض saisir , attraper ,

renvoier .

VI: قفاجض se saisir .

s'attraper .

فبطان capitaine .

قبيل accepter .

II قبيل embrasser .

VI قفابل comparaitre en-

semble .

قبيل avant .

من قبيل ou قبيل de la

part ; par suite de .

قبلي qui est au sud .

Siroco .

Kabyle . قبائل pl. قبائلي

قبيل acceptant ; prochain

قبول acceptation .

قبيل tribu , fraction de

tribu .

أقبل très affable .

إقبال bonheur , félicité .

مقبيل qui embrasse .

مُفَاوِلٌ adversaire, por-

tie adverse.

مُفَاوِلَةٌ vis-à-vis.

مُفَاوِلَةٌ en échange.

مُفَاوِلٌ futur, avenir.

مُفَاتِلٌ tuer.

مُفَاتِلٌ meurtre, assassi-

nat.

مُفَاتِلَةٌ combat, al-

teration meurtrière.

فَدٌّ, فَدٌّ et فَدٌّ déjà,

certes.

فَدٌّ, عَلَى كُلِّ فَدٌّ pouvoir.

فَدٌّ nous pouvez tout.

فَدٌّ rang, considéra-

tion, quantité, quotité,

montant. فَدٌّ selon

la mesure.

لَكَ الْفَدْرُ الْعَظِيمُ لَدَى

vous jouissez d'une

grande considération

auprès de.....

فُدْرَةٌ pouvoir, capa-

city.

فَدْرٌ Kaddour

فَوِيدٌ Kowidat noms

d'hommes.

فَدِيٌّ puissant, capa-

ble.

فَدِيلٌ pâturage réservé.

فَدِمٌ arriver.

II: فَدِمٌ mettre devant,

présenter, offrir.

V: فَدِمٌ venir avant,

précéder. كَمَا قَدِمَ comme

il précède, comme il a

été dit - précédemment.

قَدَمَ pl. أَقْدَامٌ pied, pas

قَادِمٌ se rendant.

قُدُومٌ arrivée; départ.

قُدُومٌ non-départ.

مَقَدِّمٌ supérieure d'une
confrérie religieuse.

فُرُوحٌ fraîcheur (de l'air),

joie. مَا تَفْرِيهِ أَعْيُنُنَا

ce qui nous fait plai-

ser.

أَفَرَّ أَفَرَّ avouer

أَفَرَّ IV il a fait des

aveux concernant les

vêtements.

مُقَرَّرٌ bien établi.

فَرَأَ lire, étudier.

فِرَاءَةٌ lecture, étude.

قَرِيبٌ être proche, près de

ou s'approcher.

قُرْبٌ proximité.

قُرْبِيٌّ gowebi.

أَقْرَبٌ le plus proche.

أَقْرَبُ مَدَّةٍ le plus pro-

che délai.

قُرْقُورٌ Gurgour.

فَارِحَةٌ qui a tou-

tes ses dents; âgée de

3 à 5 ans.

قُرْمُودٌ tuiles.

قُرَيْيَةٌ village.

يُقَسَّمُ يَقَسِّمُ partager.

il devra être partagé.

فَرَسَمٌ de فَرَسَمٌ circons-

cription, subdivision.

قَسْطَنْطِينِيَّةٌ Constantinople.

فَنَشَّ رêtement.

فَضَد avoir un but, se proposer.

فَضَد et فَضَدُ but, intention. فَضَدُ dans le but, avec l'intention.

فَضَّر IIe être négligent, perdre de vue.

فَضَّى arranger, régler, liquider, juger.

(فَضَّى pour فاض) pl. فُضَاة cadi - juge

فَضَّى نَطِير cadi - notaire.

فَضِيَّة affaire.

فَضَاء fonctions de cadi,

règlement, arrangement,

liquidation.

فَطَّ - فَطَّ seulement.

فَلَّ diminuer.

فَلِيل peu, un peu.

فَلِيل وَقْتٌ peu de temps.

فَلِيلٌ rareté, petite quantité, le peu.

فَلَبْ pl. قلوب cœur.

مَفْلُوب verso.

الفليحة Colia.

الفليحي de Colia.

فَلَم pl. افلام plume.

فَلَم الرصاص (plume de plomb) بالفالع العربي

en écriture arabe.

بالفالع البرنصاوي en écriture française.

فَرَح blé.

فَانُون pl. قوانين loi, décret,

arrêté, instructions.

حيث ازتكبوا ما حرره البطل

attendu le premier

qu'ils ont contrevenu

aux termes de l'article

premier des instructions

administratives.....

فَهْرًا violemment, de force

فَهْرًا invincible, vainqueur

فهواجي capotier.

فَوْرة force, puissance.

قال aor. يقول dire.

يُقال لها elle est ap-

pelée. يُقال له il est

appelé.

وقولك على le dire.

quant à ce que vous

dites, relativement à.....

ون pl. فايل disant.

الفالة la calle.

فام aor. يقوم se lever;

intenter une action.

أقام aor. يُقيم res-

ter, séjourner; établir.

فائم se levant, se te-

nant.

جعل في فائمة

mettre en vente.

فَيوم toujours debout,

éternel.

فام rang, seigneurie.

علي المقام haute seigneu-

rie. فائم مقام rempla-

çant, intérimaire (Pou-

caïnacan.)

مقيم résidant, en resi-

dence.

مُسْتَقِيم *droit, juste.*
 اَلْفَيْد *enregistrer, consigner*
par écrit

فَيْد *caid.*
 فَيْدَة *fonc.*
 tions de caid (rac. فود)

ك

ك *comme. Pronom affixe*
 2e personne masculin.

كَبَا *fin. ك, dual*
 كُنَّ *fin. كُنَّ*
 pl. masc. *كُنَّ*
 اولاد كباب *nom de tribu*
 كَبِي *grandeur d'âge.*
 كَبِي سَنَة *en raison de*
 son âge avancé.

كَبْرَاء *كَبْرَاء*
 pl. *كَبْرَاء*
grand, âgé; notable de
tribu

كَبَش *monton.*
 كَبَش *pl. كَبَش*

كُتِبَ *il*
 a été écrit *والسلام*
 من كُتِبَتْ *Salut*
 من اذنه *de la part de celui par*
 outre duquel la présente
 lettre a été écrite.

III: كَاتِب *écrire, corres-*
 pondre, être en corres-
 pondance.

كُتَاب *pl. كَاتِب*
rédac-
teur, écrivain, secré-
taire.

كُتُب *pl. كِتَاب*
livre,
écrit, lettre.

كتابة *écriture*.
 مكاتبة *correspondance*.
 مكتوب *écrit, lettres,*
 والستلام من المكتوب *destin.*
 عن اذنه *Salut de la*
 part de celui par or-
 dre duquel la présen-
 te lettre a été écrite.
 إن كان المكتوب من الله
 Si c'est écrit par Dieu,
 Si Dieu permet.

كثر *II: et IV*

augmenter, multiplier.

كثر الله خيرك
Dieu aug-
mente votre bien! c.à.d
je vous remercie.

كثر *abondance,*

grand nombre.

لكثرة الغاشي *à cause*

du grand nombre de
personnes.

كثير *abondant, nom-*
breux.

كثيرا *beaucoup.*

كذا *comme ceci, ainsi,*

de même; tel. و

كذا *telle et telle chose.*

بكذا *à tel endroit; pour*
tel prise.

كوارط *pl. كارطة carte, bl.*

bl.

أكرم *traiter généreuse-*
ment.

تكرم *être généreux.*

وإن تكرمتم بالسؤال عنا

et si vous êtes assez

généreux pour vous in-
teresse à nous, c. à d.

si vous daigniez, etc.

كريم généreux.

أكثر très généreux.

إنعام grâces, faveurs
divines.

مكرم honorable.

كسر Il casse, brise.

كعب cesser, s'abstenir.

كافة totalité, tous.

كفي يكفي suffi-

re. الحمد لله وكنى louan-

ge à Dieu et cela suf-

fit, c. à d. Il n'a pas

besoin d'autres louanges,

ou bien : Louange à Dieu

qui nous suffit ou pour-

voit à nos besoins.

كفاية suffisance.

وغير كفاية ou ويد كفاية

Il y a suffisance dans

ce qui a été écrit, c. à d.

J'en ai suffisamment dit,

je n'ai plus rien à ajou-

ter, je me suis suffisam-

ment expliqué sur l'ob-

jet de cette lettre.

كل tout, totalité, tous.

كل كل كل tout entier.

كلهم tous entièrement.

كلاهما tous les deux.

كل واحد chacun.

كل ما tout ce que.

كلما chaque fois que.

كل من quiconque, tous

كَوْنُ existence.

مِنْ كَوْنٍ or يَكُونُ - كَوْنٌ

à cause, parce que.

مِنْ كَوْنِهِ or يَكُونُ - كَوْنُهُ

مِنْ كَوْنِهِ parce qu'il est.

كَوْنَهَا parce qu'elle est.

كَيْفَ comme.

كَيْفَ comment.

كَيْفَ بِكَ comment se fait-il que vous.....?

كَيْفَ أَنْتَ Comment êtes-vous?

كَيْفَ أَنْتَ كَيْفَ أَنْتَ كَيْفَ أَنْتَ comment vont nos affaires?

ل

لَ certes. لَ or que.

(ordre, impératif.)

لِ à, pour, pour que,

parce que. لِي à moi,

لِي لِحَاجَةٍ pour affaire.

لِأَنَّ pour que, afin

que. لِيْلَا pour ne pas

La préposition لِ devient

لِ devant les autres pro.

noms affixés. Ex.: لَكُمْ à vous

vous avez, لِي à lui, il

a, etc...

لَا ne, ni, il n'y a pas de

لَا لَأَسِيْرًا surtout.

لِيْب d'une de sens, qui a

l'esprit juste, éclairé.

لِيْب - لِيْب refuge, aide,

protection.

لِيْف atteindre, frapper.

لا حيف qui atteint ; sur.
 لايز قبح الضمير واللا حيف. ven.
 لها afin que cesse le pré-
 judice qui lui est porté.
 الحاف addition, supplé-
 ment, annexe.
 الحاف خير annexe de
 bien, c. à. d. post. scrip-
 tum.
 كدى près, par devant.
 كدنا par-devant nous
 en notre présence.
 الذي pronom relatif: qui,
 que, dont, lequel, etc.
 التي fem.; dual masc.
 اللتان plur. fem. اللذان
 اللاتي fem., الذين masc.
 لزم être obligatoire, fal.

loir.
 لزم obligatoire.
 لزمة impôt.
 ملازمة obligation, ap-
 plication assidue.
 لصوص pl. voleur,
 malfaiteur.
 تلصيص maraudage,
 brigandage.
 لطب être bienveillant.
 لطب الله بالجميع que Dieu
 soit bienveillant pour
 tous.
 لطيب bienveillant,
 agréable, gracieux. لطايب
 الانعام les meilleures fa-
 veurs divines.
 لعل peut-être que, il se

part que.

لُغَةٌ langue, idiom. تعليم اللغتين l'enseignement des deux langues.

لَبَّتِ - VIII التَّبَّتْ se retourner. وَلَا يَلْتَبِتُ إِلَيْهِ or il n'en sera tenu aucun compte; il doit être purement déboute.

أَشَدُّ certes (composé de ل et د فَدٌّ)

لَفِيّي aor. يَلْفِيّي trouver, rencontrer.

V يَتَلَفَّىّي aor. تَلَفَّىّي recueillir un héritage ou une déposition.

لِفَاءِ et لِفَاءِ rencontre.

لَا كَيْنَ ou كَيْنَ mais, cependant.

لَمْ no... pas. (avec l'asimile auquel cette particule donne le sens du passé.)

لَمَّا dès que, aussitôt que.

لَوْ si.

لَوْلَا n'eût été.

لَامِ aor. يَلَامُ blâmer, faire des reproches, s'en prendre à...

لِإِمَامٍ blâme → reproche.

لَوْنٌ couleur, teint.

لَوْنٌ أَخْضَرٌ ayant une robe gris-vert.

لَيْسَ il n'est pas.

لَيْسَ لِي n'est pas à moi, je

نَيْسَ بِسَارِفٍ n'ai pas.

ce n'est pas un voleur.

لَيْسَ مِنْ شَأْنِكَ il n'est pas

convenable à vous; ce n'est

pas digne de vous.

لَيْسَ مِنْ عَادَتِهِ ce n'est

pas son habitude, il

n'a pas l'habitude.

لَا يَلِيكَ أَوْ يَلِيكَ av. convenir

être convenable. كَمَا يَلِيكَ

بِذَلِكَ الْمَقَامِ comme

il convient à votre

rang. (Le démonstratif

ذَلِكَ tient ici lieu de

l'afixe كَ à cause de

la prose rimée.)

لَيْلٌ neut.

لَيْلِي pl. ليالي une nuit

لَيْلَةَ الْأَرْبَعَاءِ la nuit de

jeudi au mercredi.

لَيْلًا pour ne pas

م

مَاءٌ pl. مِيَاءٌ eau.

مِئَةٌ et مِائَةٌ cent.

مِائَتَانِ deux cents.

مِئَاتُ فِئَةٍ fem. مِئَاتُ pl. مِئَاتُ

appartenant à; de; en.

مِثْلٌ pareil, comme. VIII.

مِثْلُ أَمْرٍ obtempérer, se

conformer à un ordre.

مِثْلِي un homme com-

me vous. إِنْ رَجَعْتُ إِلَيْكُمْ

س' il revient
à de pareils actes, en
cas de récidive.

مَثَلًا par exemple.

مَجْد gloire.

مِنْ examiner.

مَبْتَلِيَّ examen. vice.

الْمَبْتَلِيَّ Commission
d'examen.

مَدَّ Bendre, étendre.

VIII مَدَّ s'étendre,
se prolonger, durer
longtemps.

مُدَّة espace, laps de
temps. مَدَّة pendant.

لِي مُدَّة وَأَنَا
temps que je

مِنْ أَقْرَب مُدَّة
au plus tôt.

sous peu, dans le plus
bref délai.

مَارِس Mars.

مَائِي ou مَائِي Mai.

مَدِينَة pl. مَدَائِن ville.

الْمَدَانِي H. Madani, nom
d'homme.

مَدَى coriste: VI - مَدَى

يَمْدَى traîner en lan-
gue, persister encore.

مَرَّة pl. مَرَات once.

مَرَّتَانِ deux fois.

مَرَارًا plusieurs fois.

مَرَّةً بِمَرَّةٍ à plu-
sieurs reprises.

مَرْأَة femme.

مَرِضٌ tomber malade.

مَرَضٌ maladie.

مَرَضٌ شَدِيدٌ maladie pro-

ve.

مزاب Mozab.

مزابيت Morabites. بني مزاب

مزج mêler, mélanger.

مُتَزَجَةٌ mixte (commune)

مَرْزِيَّةٌ obligation, service,

préférence, privilège.

مِنْ غَيْرِ مَرْزِيَّةٍ sans obli-

gation, sans aucun mé-

rite. لَكَ الْفَضْلُ وَالْمَرْزِيَّةُ.

Je vous serai bien obligi
de me rendre ce service.

لَا لِمَرْزِيَّةٍ لَهُ عَلَى الْآخِرِ

ne doit pas être privi-

légié à l'égard de l'autre.

مُوسْتَأْنَمٌ Mostaganem.

مُوسِعٌ essayer.

المسيح المسيح, le

Christ. مَسِيحِي. fem. ة

chrétien.

مَسَايِدٌ pl. مَسَايِدٌ école.

مَسَايِدٌ saisir, attraper.

مَسَاكِينٌ pl. مَسَاكِينٌ mal-

heureux.

مَسِيُوٌ Monsieur.

مَسِيُوٌ marcher.

aller, partir.

مَسَايِدٌ pl. مَسَايِدٌ bé-

tail, tête de somme,

bestiaux.

مَسِيُوٌ passer,

s'écouler. مَسِيُوٌ

ce qui est passé,

précédemment, antérieu-

rement.

ماضي (ماضي) pour (ماضي) fem.

ماضي passé, écoulé.

مطر pluie.

مع avec, avec compagnie

de. معا ensemble.

مع ذلك avec cela, en

outre. مع كثرة سفرته

والتصير outre son

grand nombre de vols

et de forfaits.

مغزاة pl. chevres.

مكث séjourner, s'arrêter.

مكن II: remettre.

يمكن IV: il est possible,

peut-être.

ملاح sel. ملاح bon, beau,

bien.

ملك propriété, possession

Empire.

المالكية le rite malékite.

مليون pl. ملايين million.

من هذا (من ما) de ce

qui, de ce que.

منون qui, celui qui, qui-

conque, quelqu'un.

منون de, de la part.

منون fait de, parmi,

منون depuis. منون زوج marier à.

منون هذا ما هنا voilà ce qu'

il y a de notre part.

منون bonté.

منون بونته par un effet de

sa bonté.

منون depuis, depuis que.

منون منون depuis que.

منون empêcher.

VIII اَمْتَنَعَ refusee, se
refuser.

عَمِيْعٌ empêchement, re-
fus. مَانِعٌ empêchement
légal.

اِمْتِنَاعٌ refus, empêche-
ment. قَامَا عَلَى

الْاِمْتِنَاعِ il a persisté
dans son refus.

مَوْهَرٌ poulain.

مَوْهَرَةٌ pouliche.

مَتَى ou مَتَى dès que,
aussitôt.

مَالٌ pl. اِمْوَالٌ bien, for-
tune, héritage, succes-
sion.

مَوْلَى maître.

مِيمُونٌ Mimoun n. d'hom.

ن

نَارٌ feu. (rac. نور lu-
mière.)

أَنَاسٌ gens, per-
sonnes. نَاسٌ et

أَنْبِيَاءٌ prophètes. pl. نَبِيٍّ
avisé, célèbre.

نَحْرِيْرٌ habile, intelligent.

نَحْنُ nous.

نَحْوٌ environ, à peu-près.

نَوَاحِيْ pl. نَوَاحِيْ côté, en-
viron, dépendance.

نَزَعَ être, enlever.

VI تَنَازَعٌ être en contes-
tation, plaider l'un

contre l'autre.

نَزَلَ descendre.	un peu.
نَزَلَةٌ st. نَوَازِلُ affaire, procès.	نَصَبٌ place, emploi, situation.
نَزِيهٌ brillant, pur.	نَصَبٌ dressé, installé, qui travaille avec zèle.
عَيْنُ النِّسَاءِ femmes. نِسَاءُ nom de localité.	نَصِتٌ écouter, être atten- tif, obéir.
نَسَبٌ alliance, parenté.	نَضَحٌ bon avertissement, dévouement sincère.
VIII انْتَسَبَ être parent par alliance	نَصَى protéger.
نَسَجَ tisser. مِثْقَالٌ métier à tisser.	نَاصٍ protecteur.
نَسَخَ copier.	نَاصِيٌّ <i>Nāṣiyyūn</i> n. d'hom.
نَسْخَةٌ copie	أَنْصَابٌ pl. نصَبٌ demi, moitié. أَنْصَابًا par moitié. إِنْصَابٌ équité, justice. عَلَى وَجْهِ الْحَقِّ selon les règles du droit et de l'équité.
نَسِيَ acc. نَسِيٌّ oublier.	
نَسَبٌ resultent, émaner, naître.	
نَصَبٌ dresser.	
نَصِيبٌ part, portion,	

نَظَرَ voir, regarder, exa-

miner.

نَظْرٌ regard, apprécia-
tion, décision. النَّظْرُ

أَبْصَحْتُكُمْ Ab vous d'apprécier

ce qu'il conviendrait

de faire, à vous de

prendre une décision,

etc. نَظْرًا لِلرَّحْمَةِ en

égard à l'amitié, en

raison de l'amitié.

رَئِيسَ النَّظْرِ chef de ser-
vice.

اِنْتَظَارٌ attente.

مُنْتَظِرٌ attendant.

مِنْ نَعْتِهَا. نَعْتٌ de

la même espèce.

نَعَسَ avoir sommeil.

نَعَسَ sommeil.

بَوْنَعَسٍ. Bou. Na'as, non

d'homme.

نَعَمْ oui.

نِعْمٌ être bon, excellent.

نِعْمَ السَّيِّدِ Cher Monsieur,

excellent Monsieur.

نِعْمَةٌ pl. نِعَمٌ bienfait,

favor, grâce divine.

IV. أَنْعَمَ accorder, gra-
tifier.

نَاعِمٌ abondant, pros-
père.

إِنْعَامٌ don, bienfait,
favor divine.

نَجَدَ faire exécuter.

وَمَا تَنْجِيدٌ exécution. وما

يَنْتَأَمِنُ التَّنْجِيدَ et des frais

occasionnés par l'exécution.
 أَنْفَسٌ et نُفُوسٌ pl. نفوس
 personne. بِنَفْسِي, moi-même.
 me, en personne.
 نفيس précieux.
 نفيسا Nesissa, nom
 propre de femme.
 فَعَّجَ être utile, servir à.
 أَنْفَعٌ très utile.
 نفقة pension alimentaire,
 entretien, vivres.
 IV. entretenir, faire vi-
 vre, pourvoir à. تَفَعَّجَ
 نفقةا elle pourvoit
 à son entretien.
 نوفمبر ou نُفَيْرٌ Novembre.
 يَنْفِي expulser. انفى
 يُنْفَى il sera expulsé.

نَفْيٌ négation; expul-
 sion, bannissement.
 ضَرْبٌ نَفْدَةٌ trou. نَفْدَةٌ
 action de pratiquer un
 trou dans un mur à
 l'effet de commettre un
 vol pendant la nuit,
 نقل transporter, copier.
 انكاد - فكد
 destruction, an-
 nihilation.
 أنكر IV. نكر
 انكار dénégation.
 انكارا كليا dénégation
 formelle, absolue.
 فهورو ou فهورو numéro.
 يَنْتَهِي. انتهى VIII - نهى
 faire remonter son origine.
 نهب piller. نهبوا pillés,

ravi, enlevé de force.

فَقِيَ empêcher, avertir
sévèrement.

انْتَهَى être fini; fin.

مُنْتَهَى montant,
quotité.

نَابَ aux. يَنْوِبُ représenter,
suppléer.

نَائِبٌ représentant, sup-
pléant.

نُورٌ lumière. نَارٌ feu.

نَوْمٌ sommeil. فِي هَالٍ

النَّوْمِ pendant le
sommeil.

نَوْنِبِي Novembre.

نَوِي (rac. نَوِي) bonne foi.

بِالنَّيَّةِ avec bonne foi.

بِالنَّيَّةِ وَالنَّصِيحَةِ avec bon.

ne foi et dévouement.

صَبَوْنِيَّةٌ la pureté

de ses intentions.

نَيْبٌ nez.

وَنَيْبٌ et plus, et da-
vantage.

يُنَالُ aux. يَنْوَالُ obtenir.

لَمْ أَنْوَالِ je n'ai pas
obtenu.

فَيْلٌ obtention.

لِنَيْلٍ pour l'obten-
tion.

أَنْتَهَى abréviation de

fin.

أَنْتَهَى pronom affixe 3e personne
mass. singul.

هُم duel; هُنَا fem.;
 plus. max.; هُنَّ plur.
 fem.
 هَا voici.

هَاتِي هَانِي ou هَاتِي هَانِي
 que moi, c.à.d. vous
 saurez que je...

هَؤُلَاءِ ceux-ci, ces....
 هَاتِي elle-ci, cette.... là
 هَاوِي voici lui, le voici
 هَاهِي voici elle, la voi-
 ci.

هَبَلَ devenir fou.

هَوَبَلَ fou.

هَجَلَ faire le fou.

هَجَمَ fondra, se précipi-
 ter.

هَدَدَ démolir. √ هَدَدَ

faire des menaces.

يَهْدِي an. هَدَى diriger,
 guider. يَهْدَى il est
 offert.

الهادي Hady, nom
 d'hom. (directeur.)

إِقْدَاء offre, présen-
 tation.

هَذَا celui-ci, ce.....

هَذَا هَذَا notre présent
 ordre.

هَذِهِ ou هَذِهِ celle-ci,
 cette....

هَذَا voilà.

هَذَا هَذَا voilà ce qui est.

بِهَذَا or c'est pour cela
 que...

هَرَبَ fuir.

هَجَج agitation, trouble,
altercation, lutte vio-
lente.

كَذَا comme ceci, ainsi.

هَلْ est-ce que? Si.

هَلْ or est-ce que?

هَلْ تَهَلْ veux-tu?

هَلِي تهلي V. avoir
soin, avoir égard.

مَهَام magnanime.

هَل س'égarer.

هَامِل Hamel,

nom d'homme ou de lo-

calité. (l'égare.)

هَلْجَهْ abandonnée,
délaisée.

هَوْ pronom sujet 3e pers.

mate. sing.; هَيْ féminin,

هَاجَا duel; هَمَّ plur. masse

هَمَّ plur. fem.

هُنَاكَ ou هُنَا ici.

هَناك là-bas.

هَتَا tranquilliser; feli-

citer. هَتَيْتَ بِالْوَالِدِ الَّذِي

أَشْرَفْتَ بِرُجُودِهِ لِبَيْتِهِ

« Quissiez-vous être

heureux du fils qui a

éclairé de sa présence

la nuit de sa nais-

sance.

هَانِي tranquille.

هَانِي tranquillité.

هَيْنَا nom de femme.

هَيْسِي qui tranquil-

lise. تَرَانِي هَيْسِي فِي الخِدْمَةِ

tu sauras que je le supplée
pour le service.

مَتَهَنِّئٌ tranquille, tran-
quillisé.

هَوَّلَ II agiter.

تَهَوَّلَ s'agiter.

تَهْوِيلٌ agitation.

البحر مهوول. agitè.
La mer
est très agitée.

و

و de ; par (serment.)

Mot souvent capitatif avec

انَّ

qui ?

يَجِبُ être obli-
gatoire, falloir.

هذا ما وجب به الإغلام
tel est le motif qui
nécessite l'envoi de cette
lettre. يَجِبُ أَنْ il faut
que.

استوجب rendre
obligatoire, entraîner,
mériter.

واجب obligatoire.

الواجب عليكم Il vous est
obligatoire, il faut que
vous..... Vous devez.

كما هو الواجب comme il
est obligatoire, conformé-
ment aux instruc-
tions en vigueur.

موجب cause, motif.

موجب شرعي moyen légal.

وَجَدَ an. *trouver*.
 وَجُودٌ existence, présence.
 وَجْدَةٌ *Ouchda*, nom de ville.
 الْوَجْدِيُّ originaire d'*Ouchda*.
 وَجَّرَ *diriger, envoyer, expédier*.
 وَجْرٌ *se diriger, aller*.
 وَجْرٌ visage, face, côté.
 عَلَى وَجْرِ الْحَبَّةِ *pat amitié*.
 عَلَى وَجْرِ الْحَزَنِ وَالْإِنْصَابِ *selon les règles du droit & de l'équité*. - *هذا وجهي*.
 عَدِي *Faites cela comme pour moi, c'est un service personnel que je vous demande*.
 وَجِيدٌ affable, gracieux.

جِهَةٌ côté, face.
 مَوْجِبٌ *dirigé, envoyé*.
 وَحَدٌ *unité; وَحْدًا en son unité, seul, unique*.
 وَاحِدَةٌ, *un, une*.
 وَحُوشٌ pl. *animal sauvage*.
 وَحْشِيٌّ *sauvage*.
 مَغْرُوسٌ عَلَى مَاءٍ وَحْشِيَّةٍ *plante pour être irriguée par des eaux naturelles, non captées*.
 تَوَحَّشٌ *être ennuyé de ne pas revoir un parent ou un ami*.
 وَنٌ pl. *ennuyé de ne pas revoir un parent ou un ami*.

غاية ونا affection. ونا

l'objet de notre extrême
affection. أو très cher,
très affectionné. ونا
amitié, affection.

(وادي pour) واد - وادي
rivière, vallée.

وادي ربيع Qued-Tir,
qui a pour ville princi-
pale Bouggout.

وادي بوضاح Qued-bou-
alah (la rivière bien-
faisante.)

ورث ميراث. ميراث. or. وراث

ميراث. ميراث. or. وراث

ورث. or. وراث. or. وراث
venir. وراث roses.

وارد. or. وراث. or. وراث

devant arriver.

ورقة الورق feuille, pa-
pier. ورقة الطب avis.
sement, avis d'appel.
الورق الخبرية les feuilles
d'informations, les jour-
naux.

وزن (pour) ميزان. ميزان. وزن
balance. ميزان.

واسطة. واسطة. واسطة
intermédiaire. واسطة.
par l'intermédiaire.

أوسع. أوسع. أوسع. أوسع
large. أوسع. أوسع. أوسع
large. أوسع. أوسع. أوسع
manière de voir est
la plus large, c'est à
vous qu'il appartient de
prendre telle ou telle me-
sure.

abondants, complet.

V. تَوَقَّيْ être décidé.

أَوْفَاتٍ *awfāt* moments.

وَقْتٌ *waqt* un petit mo-

ment, peu de temps.

وَقْتِيحًا *waqtīḥā* à ce moment là,

alors.

وَقَعَ *waqa* tomber, ar-

river, avoir lieu, sur-

venir. لَقَدْ يَفَعُ مَا يَفَعُ

Il pourrait en résulter

une chose grave. وَاِفِجْ

ayant lieu, survenant;

événement, affaire, faits.

هَذَا الْوَاِفِجْ voilà l'affaire.

جَعَلْتُكَ بِالْوَاِفِجْ je vous

ai fait connaître les faits.

وَقَبَا *waqaba* s'arrêter,

se tenir debout; compa-

raître en justice; prendre

connaissance. وَقَبَا عَلَيْهَا

il l'a retrouvée et recon-

nu. دَيْلٌ *dayl* certes

vous en prendrez con-

naissance, vous consta-

terez la chose. لَمْ يَفِجُوا كَذَّ

إِلَّا خَبَرِي ils n'en eurent

aucune nouvelle, ils ne

la retrouvèrent pas.

وَقُوبٌ *waqub* debout. وَاِفِجْ

action de se tenir debout,

de s'occuper de quelqu'un.

وَقَيْ *waqi* protéger, protéger

II: constituer un oukil

ou mandataire. V: تَوَكَّلْ

compter sur, se fier à.

وَكَيْلٌ pl. وُكَلَاءٌ outel, man-

dataire, fondé de pouvoirs.

وَكَيْلُ الدَّوْلَةِ le Procureur de

la République. الوَكِيلُ العامُّ

le Procureur Général.

وَكَالَةٌ procuration, mandat.

مَنْصِبُ الوَكَالَةِ charge d'outel.

بِفَتْحِ الوَكَالَةِ en vertu d'une

procuracion, comme fondé

de pouvoirs. مَوْكَلَةٌ man-

dante. مَتَوَكَّلٌ qui

met sa confiance en...,

qui compte sur...

وَلَدٌ ar. يَلِدُ produce,

donner naissance, met-

tre bas. اَوْلَادٌ pl. وُلْدٌ

enfants. وُلْدٌ ذَكَرٌ enfant

du sexe masculin. مَيْلَادٌ

(pour مَوْلَا) naissance,

nativité.

يُؤْتِي ar. يَلِي suivre.

يَلِيهِ il suit (ce qui pré-

cede, c. à. d. les compliments

d'usage.) II: يُوْتِي ar. وُتِيَ

revenir, devenir. Nommer

à une fonction. وُلِيٌّ pl.

أَوْلِيَاءٌ saint; digne,

méritant. وُلَيْيَةٌ dame.

الْوَالِيُّ العامُّ le Gouverneur

Général.

تَوَالِيَةٌ nomination.

مَتَوَكَّلِيٌّ أُمُورُ العَرَبِ charge' des af-

fares arabes.

وهران Oran.

وَهْمٌ doute, soupçon; erreur.

ج

ة يا

يَبَسُ sécheresse.

يَدُ main, يدان duel, يد

بِيَدِ رَجُلٍ, à la main d'un

homme, c. à d. en posses-

sion d'un homme. مَكْنَى

بِيَدَيْهِ remettre entre les

مَآئِدِ وَفَع بَيْنَ يَدَيْهِ avoir

lieu par devant, en pré-

sence. بِيَدِي لَا رَهْمَ porter d'un acte

بِمَا تَيْسَّرُ لَكُمْ être facile, - يَسْر

être possible. بِمَا تَيْسَّرُ لَكُمْ

avec le peu dont vous pouvez

disposer.

كَلَبًا بِالْيَمِينِ serment. يَمِين

déferer le serment.

يَنَارُ Janvier.

يُوسُوفُ (Joseph.) يوسف

nom d'homme.

يُوطِنَةُ Lieutenant.

يَوْمٌ jour. أَيَّامٌ pl. يَوْمٌ

اليَوْمِ aujourd'hui.

ذَاتَ يَوْمٍ ou يَوْمًا un

certain jour.

يَوْمَ نُسِرَ الْبَنُورُ

Le jour où le burnous

a été volé.

انتهى الفاموس

Fin du Vocabulaire.

LETTERS D'EXAMENS

(Non comprises dans le VOCABULAIRE)

Prime de 2ème classe. (Decembre 1892.)

والصلوة والسلام على جميع الانبياء والرسل
الحمد لله وحده

اجمعين

من حسى باى كان فى وهران الى سعادة الجينرال بيرنيزينى حمد لا يحمى وثناء لا يبعد وبعد
اعرضت كباية عماتركت. فى وهران للجينرال كلوزيك وها انا اكثر ذلك لسعادتك بالاعتقل
وهو فى نركنت. فى وهران صدمانى، المخصوص التى اربعة الاب طاع من الفم والبين صاع
من التعبير وما تثير وتلا تير من البغال الجيدة افلها قيمة مائة بوجه و خمسة عشر

من الجنرال الجيد افلها فبيمة بما تيب دوروا صبا نية ثم اوطا فخيما لاشى له والسهم
وانزيت والفستق مناع المحللة والبرصاص والبارود مالا يغدر وذاك كله تحت يدي الجنرال
ورمون والفصح والتشعير والجمال والبفر والفقم والبغال والجنرال كلها موقوفه
عند فياد حكيم وكذا ذلك بخصف وفيمنته تسوى ملا يبي بعزتك وذلك ما عدى
الذي نهبوه العرب ثم سلبت للجنرال ورمون اربعة ء الاف بوجه ومس حيب
تنزلت على حكيم بامر ورضا الجنرال برمون الذي وعدى ان يرسل عساكر البورانسوية
لحفظ البلد حالاً صرفت على العساكر الذين جمعتهم لحفظ البلد ملبية وثمانين
الف بوجه والذي اعطيته وصرفته على العساكر البورانسوية لانه كره لانه صدر منى
على وجه الهدية والمحبة على السلطنة البورانسوية وانا كنت الصمع اجرا كثيرا وكراهة
عظيمة على صنعى مع المحبة لجهة السلطنة البورانسوية

Secret de Kabyle

(Novembre 1892.)

الجزائريين وحسب

التي ستعقد في العاصمة الجزائر في: السبت ١٢ من شهر
 عمالة الجزائر البرية، السطاح والله غليلك غاية السكالا

ويعقد اعلم باناسا وارايل في قجود

فقط وزوا يجلبوا منكم ومب بجزال احسا

ان تعذر ارايس وارا هدم ووعويست

الله نيت من الكريه لكونه عليه فاطم بفسرقة

الجزر حرج الققه ودر فخل في سكبيرا طبرق: وثا نيتا

لح يجمع من اعمال الملام جفبير: ويجمع بسبوي الششر

بصرف بسب الناس بكم يكد منع الدر طع: وا يضا

حبيب بفتح و لبلا ج ذى و وارو و عجم السنناب والابسات
الى وسطه التح نشور و بسبكو و يد غلى للاد يارو التاس
بعض بون منه و ثانيا حبيب رجع رايسابو لاسصه ح
بعد ما ركر رحه عى السطيبى و ابيض كل د مشرة
وصى عليه عندئذ: بوج ورو و عه و وفال د مع هك
امرنا المحط و نفاطرب مع اعاب المخنز و اليعون ركنا
بنا نف سننا مد كل بى سكتيبى اطرب مع بسو فاج
معكك و من كل ن عليه و سبخ كذ لى و نعد الارجول
لج عمل الخبير بى عا ثنه سبرى الشرو الطوبع و اليعون
انت سلطان الخننة و الشبفة تجى صل لنا ثلثا تقوله
و نر د احد موالد يار الخ يبع عند ع الصال مع بكمكون
بى العباد و لهذا ما منا البك و السك مع مافلا و وار
لنى محمود

Brevet de Kabyle

(Juin 1893.)

ملکه
ولایا و م

الخریله

جميع الله بینه وکی اعهذات المذی مع النیکی اتمشمل یلیه
الذییر الحتی مع الذییر الفیظا ربلتجا در اعهذ یبلا الذییر
و عب سیر فی المذی و غر مع منسا مع به جنی الرشتا و الله
عروا مع الرعقل اسمه امبار و اولی اعلی و مع حات التلا و
الیه الخنقا رمنبر و ربهو 66 مراد ان الخیو و دج کلما جمل

Drevet d'Arabe

(November 1892.)

التي حضرتها المفضل السيد دودا بلور حاد في بيدرو واعراب السجل بالجزيرة، والنتيجة
 بعد السلاخ عليك اطلب بعد لما كنا اخبيرنا في ساهفنا بالدين مسرفوا الرهان وبقننا
 الى الجند ارضية بيود وواو جسر حووح سوري بالجمهورية العربية الهايبا مع مسكرها
 في النسي ووزلاك يوم 11 احو المظف يبعده بومبر من يوم 19 احو لخصم في بينا ابها
 واما والو عواله ينال بلفنا دي الجند ارضية امبسة هالانها صبية تسلو
 نحو اربعة عشر سنة: بما سمفنا مظالنته جنتنا عن ذلك بوجدنا بانت
 لبلنتين اثني لية: حورث برشغال ولبلة فيضهرنا اي باتت وملكنا النا

French d'Orade.

(June 1898)

الخميس

صفحة سعادة التمتع اربع. سعادة النبي يحيى عليه السلام
 عليك وادع الله لنا عجم وولايتكم وسعادة اهلهم ايامهم ايامهم
 اوفقت لدى بعفر من ارباب الخوكة منذ اربعة اشهر وسالتني عن سباب
 فد وعه من البيه جسي كما يان فحملتة برانسه وانباتت مكمصا
 صارا لامر والبيد ويالسيه ناصن ذالدا اليسوع ما بظركم ونوا سا السخ
 عنني فبط وبع اياو الما ضمية كتبت بطاقتة لسعادة وكيل راس جماعة
 الجمهورية ورتة الى جوايا ونا بالارامركم يد سبادة النبي يحيى

والسير و توراغ و جهنت منتك ايت كخفي نك السعيب ٥٥
والمطلوب منك ان تعبتني و تطلب عمو فوجه لا يدرك ذلك
يفضيتك لك ونا ابرع عنك الحق بخدمة اعوام بالسجنا و مكنت
ما يبس الخطون في زمايان ثمانين سنة اعوام و حين جئت من اباد
انتي لخط يد القير نور حاتم تلك البلاد و السلام و خدي
البيعتي في سائر اوقات و لا تخفون نفسي
باتنه عانة فدمت مطينه انا في جنس سعيل في الجزاير

٤٤ ما يلا ١٨٧٣

كُنَّا أَمَّا الْمُنْتَكَا
فِي مَخْرَجِ الْخَطِّ الْعَرَبِيِّ

تأليف الشيخ المدرِّس
أبي الفاسم بن سدبيرة

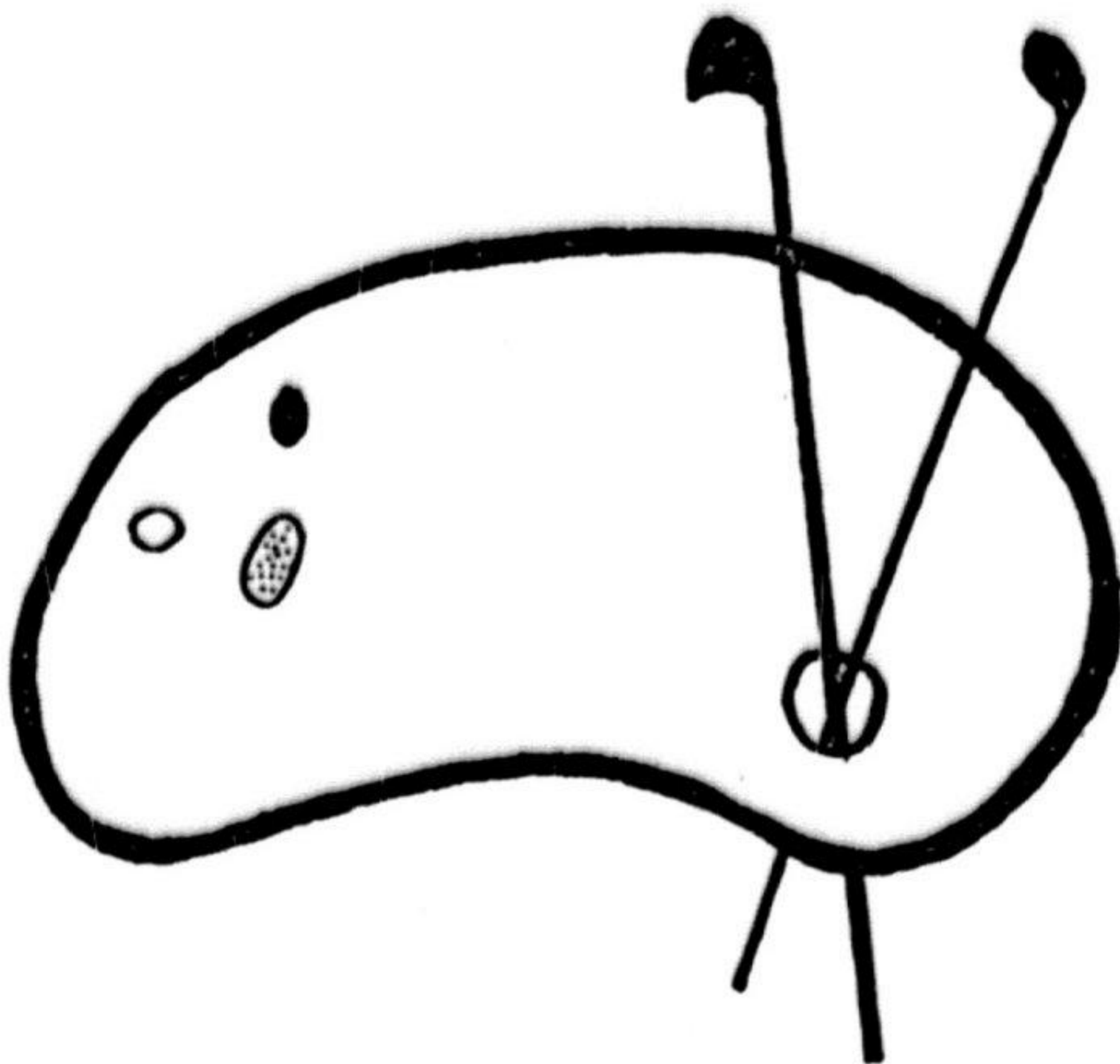
طبع مطبعي السيل في
مخروطة الجبل عام

١٨٩٣
١٣١١

Juni 28

بِكُنَّا أَلَمَّا الْمُنْتَكِبِ
فِي مَخْرَجِ الْبَطْحِ الْعَرَبِيِّ

ORIGINAL EN COULEUR

NF Z 43-120-8

